

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES

[HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE]

SECINĀJUMI,

sniegti 2021. gada 15. jūlijā¹

Lieta C-401/19

Polijas Republika

pret

Eiropas Parlamentu,

Eiropas Savienības Padomi

Prasība atcelt tiesību aktu – Direktīva (ES) 2019/790 – Autortiesības un blakustiesības – Aizsargāta satura izmantošana, ko veic tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji – Publiskošana – Šo pakalpojumu sniedzēju atbildība – 17. pants – Atbrīvošana no atbildības – 4. punkta b) apakšpunkts un c) apakšpunkta beigu daļa – Lietotāju tiešsaistē ievietota satura filtrēšana – Vārda un informācijas brīvība – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 11. panta 1. punkts – Saderība – Garantijas, kas regulē šo filtrēšanu

I. Ievads

1. Ar šo prasību, kas celta, pamatojoties uz LESD 263. pantu, Polijas Republika lūdz Tiesu, galvenokārt, atcelt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/790 (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK², 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu un c) apakšpunkta beigu daļu un, pakārtoti, atcelt šo 17. pantu pilnībā.

2. Ar šo prasību Tiesa ir aicināta vērtēt jautājumu par tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju atbildību gadījumos, kad šo pakalpojumu lietotāji augšupielādē³ ar autortiesībām vai blakustiesībām aizsargātu saturu.

3. Tiesas uzmanība jau ir bijusi pievērsta šiem problēmjautājumiem apvienotajās lietās C-682/18, *You Tube*, un C-683/18, *Cyando*, ņemot vērā regulējumu, kas izveidots ar Direktīvu 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (“Direktīva par elektronisko tirdzniecību”)⁴ un ar

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² OV 2019, L 130, 92. lpp.

³ Izmantošu vienādi terminus “ievietošana tiešsaistē” un “augšupielāde”, lai apzīmētu procesu, kurā digitālo saturu dara publiski pieejamu, izmantojot tīmekļvietnes vai viedierīču aplikācijas, kas piesaistītas šādiem kopīgošanas pakalpojumiem.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija direktīva (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā⁵. Šoreiz ir jāvērtē Direktīvas 2019/790 17. pants, kurā ir paredzēts jauns atbildības režīms, kas piemērojams tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem.

4. Kā tiks paskaidrots šajos secinājumos, ar šo normu šiem pakalpojumu sniedzējiem ir noteikti pienākumi pārraudzīt saturu, kuru viņu pakalpojumu lietotāji ievieto tiešsaistē, lai novērstu tādu aizsargātu darbu un objektu augšupielādi, ko tiesību subjekti nevēlas darīt pieejamus šajos pakalpojumos. Šī preventīvā pārraudzība, vispārīgi raugoties, izpaudīsies kā šī satura filtrēšana, ko īstēnos ar informācijas tehnoloģiju rīku palīdzību.

5. Tomēr šī filtrēšana rada sarežģītus jautājumus, kurus izvirzījusi prasītāja, attiecībā uz kopīgošanas pakalpojumu lietotāju vārda un informācijas brīvību, kas garantēta ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 11. pantu. Turpinot spriedumos *Scarlet Extended*⁶, *SABAM*⁷, kā arī *Glawischnig-Piesczek*⁸ nospriesto, Tiesai būs jānosaka, vai un attiecīgā gadījumā ar kādiem nosacījumiem šāda filtrēšana ir saderīga ar šo brīvību. Tai būs jāņem vērā gan priekšrocības, gan riski, ko šāda filtrēšana rada, un šajā ziņā jānodrošina, ka tiek saglabāts “taisnīgs līdzsvars” starp, no vienas puses, tiesību subjektu interesi attiecībā uz viņu intelektuālā īpašuma efektīvu aizsardzību un, no otras puses, šo lietotāju un sabiedrības kopumā interesi attiecībā uz informācijas brīvu apriti tiešsaistē.

6. Šajos secinājumos es paskaidrošu, ka, manuprāt, Savienības likumdevējs var noteikt noteiktus pārraudzības un filtrēšanas pienākumus dažiem tiešsaistes starpniekiem, ievērojot vārda brīvību, tomēr ar nosacījumu, ka šiem pienākumiem ir piesaistītas garantijas, kas ir pietiekamas, lai minimizētu šādas filtrēšanas ietekmi uz minēto brīvību. Tā kā, manuprāt, Direktīvas 2019/790 17. pants ietver šādas garantijas, es ierosināšu Tiesai nospriest, ka šī norma ir spēkā esoša, un līdz ar to noraidīt Polijas Republikas prasību⁹.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Direktīva 2000/31

7. Direktīvas 2000/31 14. panta “Glabāšana [Mitināšana]” 1. punktā ir noteikts:

“Ja tiek piedāvāts informācijas sabiedrības pakalpojums, kas sastāv no pakalpojuma saņēmēja piedāvātās informācijas glabāšanas, dalībvalstis nodrošina, ka pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par informāciju, kas glabāta pēc pakalpojuma saņēmēja pieprasījuma ar noteikumu, ka:

- a) pakalpojuma sniedzējam nav faktisku zināšanu par nelikumīgu darbību vai informāciju un, attiecībā uz prasībām par bojājumiem, tas nezina par faktiem vai apstākļiem, kas liecina par nelegālu darbību vai informāciju;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija direktīva (OV 2001, L 167, 1. lpp.).

⁶ Spriedums, 2011. gada 24. novembris (C-70/10, turpmāk tekstā – “spriedums *Scarlet Extended*”, EU:C:2011:771).

⁷ Spriedums, 2012. gada 16. februāris (C-360/10, turpmāk tekstā – “spriedums *SABAM*”, EU:C:2012:85).

⁸ Spriedums, 2019. gada 3. oktobris (C-18/18, turpmāk tekstā – “spriedums *Glawischnig-Piesczek*”, EU:C:2019:821).

⁹ Uzreiz precizēju, ka pēc šo secinājumu sagatavošanas un to tulkošanas laikā, *pirmkārt*, tika pasludināts 2021. gada 22. jūnija spriedums *YouTube* un *Cyando* (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503) un, *otrkārt*, Komisija publicēja savas norādes par Direktīvas 2019/790 17. panta piemērošanu (*communication from the Commission to the European Parliament and the Council*, “Guidance on Article 17 of Directive 2019/790 on Copyright in the Digital Single Market”, 2021. gada 4. jūnijs (COM(2021) 288 *final*)). Ņemot vērā, cik tālu bija pārvirzījusies šo secinājumu sagatavošana, šos abus dokumentus es aplūkošu tikai pēcraķstā, ko lasītājs atradīs šo secinājumu 221. un nākamajos punktos.

vai

- b) pakalpojuma sniedzējs pēc šādu ziņu iegūšanas rīkojas ātri, lai izņemtu šādu informāciju vai liegtu tai pieeju.”

8. Šīs direktīvas 15. panta “Vispārēju pārraudzīšanas saistību neesamība” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis neuzliek vispārējas saistības pakalpojuma sniedzējiem, piedāvājot 12., 13. un 14. pantā minētos pakalpojumus, pārraudzīt informāciju, ko tie pārraida vai uzglabā, kā arī neuzliek pienākumu aktīvi meklēt faktus un apstākļus, kas norāda uz nelegālu darbību.”

B. Direktīva 2001/29

9. Direktīvas 2001/29 3. panta “Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

2. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt publiskošanu, izmantojot vai neizmantojot vadus, tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā:

- a) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;
- b) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;
- c) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;
- d) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību.”

10. Šīs direktīvas 5. panta “Izņēmumi un ierobežojumi” 3. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. un 3. pantā paredzētajām tiesībām šādos gadījumos:

[..]

- d) citātiem, piemēram, kritikas vai apskata nolūkā [..];

[..]

- k) izmantošanai karikatūrās, parodijās vai stilizācijās;

[..].”

C. Direktīva 2019/790

11. Direktīvas 2019/790 17. pantā “Aizsargāta satura izmantošana, ko veic tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs, dodot sabiedrībai piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem vai blakustiesību objektiem, ko augšupielādējuši to lietotāji, šīs direktīvas izpratnē veic publiskošanu vai dara tos pieejamus sabiedrībai.

Tāpēc tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējam ir jāsaņem atļauja no [Direktīvas 2001/29] 3. panta 1. un 2. punktā minētajiem tiesību subjektiem, piemēram, noslēdzot licences līgumu, lai publiskotu vai darītu pieejamus sabiedrībai darbus vai blakustiesību objektus.

2. Dalībvalstis paredz, ka, ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir saņēmis atļauju, piemēram, noslēdzot licences līgumu, minētā atļauja aptver arī to pakalpojumu lietotāju rīcību, kuri ietilpst [Direktīvas 2001/29] 3. panta darbības jomā, ja lietotāji nerīkojas komercdarbības nolūkā vai ja viņu rīcība nerada būtiskus ieņēmumus.

3. Ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji veic publiskošanu vai nodrošina pieejamību sabiedrībai saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem nosacījumiem, tad situācijām, uz kurām attiecas šis pants, nepiemēro [Direktīvas 2000/31] 14. panta 1. punktā noteikto atbildības ierobežojumu.

Šā punkta pirmā daļa neskar [Direktīvas 2000/31] 14. panta 1. punkta iespējamo piemērošanu minētajiem pakalpojumu sniedzējiem nolūkos, kas nav šīs direktīvas darbības jomā.

4. Ja atļauja nav piešķirta, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par neatļautu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu publiskošanu, tostarp padarīšanu par pieejamiem sabiedrībai, ja vien pakalpojumu sniedzēji nepierāda, ka:

- a) ir darījuši visu iespējamo, lai saņemtu atļauju; un
 - b) ir darījuši visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nodrošinātu to, ka nav pieejami konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju; un jebkurā gadījumā
 - c) saņemot tiesību subjekta pietiekami pamatotu paziņojumu, ir ātri rīkojušies, lai savās tīmekļvietnēs atspējotu piekļuvi darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir paziņots, vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļvietnēm, un ir darījuši visu iespējamo, lai saskaņā ar b) apakšpunktu nepieļautu to turpmāku augšupielādi.
5. Nosakot, vai pakalpojuma sniedzējs ir pildījis savus 4. punktā paredzētos pienākumus, un ņemot vērā proporcionalitātes principu, cita starpā ņem vērā šādus faktorus:
- a) pakalpojuma veidu, auditoriju un lielumu un pakalpojuma lietotāju augšupielādēto darbu vai blakustiesību objektu veidu; un

b) piemērotu un iedarbīgu līdzekļu pieejamību un pakalpojumu sniedzējiem radītās izmaksas.

[..]

7. Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības rezultātā netiek liegta pieeja tādiem lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, kas nepārkāpj autortiesības un blakustiesības, tostarp arī darbiem vai blakustiesību objektiem, uz kuriem attiecas autortiesību izņēmums vai ierobežojums.

Dalībvalstis nodrošina, ka lietotāji, kad tie augšupielādē saturu, ko ģenerējuši lietotāji tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos, katrā dalībvalstī var atsaukties uz jebkuru no tālāk minētajiem spēkā esošajiem izņēmumiem vai ierobežojumiem:

a) citēšana, kritika, apskats;

b) izmantošana karikatūrās, parodijās vai stilizācijās.

8. Šā panta piemērošana nerada vispārīgu pārraudzības pienākumu.

Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji pēc tiesību subjektu pieprasījuma sniedz tiem pietiekamu informāciju par 4. punktā minētās sadarbības īstenošanas praksi, un – ja starp pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem ir noslēgti licences līgumi – informāciju par tā satura lietošanu, uz kuru attiecas līgumi.

9. Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ievieš iedarbīgu un ātru sūdzību un kompensāciju mehānismu, kas ir pieejams to pakalpojumu lietotājiem strīdu gadījumā par piekļuves atspējošanu lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, vai par to izņemšanu.

Ja tiesību subjekti pieprasa atspējot piekļuvi saviem konkrētiem darbiem vai blakustiesību objektiem vai minētos darbus vai blakustiesību objektus izņemt, viņi pienācīgi pamato savu pieprasījumu iemeslus. Saskaņā ar pirmajā daļā paredzēto mehānismu iesniegtas sūdzības apstrādā bez nevajadzīgas kavēšanās, un lēmumus par piekļuves atspējošanu augšupielādētam saturam vai tā izņemšanu pārbauda cilvēki. Dalībvalstis arī nodrošina, ka strīdu izšķiršanas nolūkā ir pieejami ārpustiesas tiesiskās aizsardzības mehānismi. Šādi mehānismi ļauj objektīvi izšķirt strīdus un neatņem lietotājiem juridisko aizsardzību, ko tiem sniedz valsts tiesību akti, neskarot lietotāju tiesības izmantot efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Jo īpaši dalībvalstis nodrošina, ka lietotājiem ir pieejama tiesa vai cita attiecīga tiesu iestāde, kurā pieprasīt autortiesību un blakustiesību izņēmuma vai ierobežojuma izmantošanu.

Šī direktīva nekādi neietekmē likumīgus lietošanas veidus, piemēram, lietošanas veidus, uz kuriem attiecas Savienības tiesību aktos paredzēti izņēmumi vai ierobežojumi [..].

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji savos noteikumos un nosacījumos informē savus lietotājus par to, ka viņi var izmantot darbus un blakustiesību objektus, uz kuriem attiecas Savienības tiesību aktos paredzēti autortiesību un blakustiesību izņēmumi vai ierobežojumi.

10. No 2019. gada 6. jūnija Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm rīko dialogus ar ieinteresētajām personām, lai apspriestu tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības paraugpraksi. Komisija, apspriežoties ar tiešsaistes satura kopīgošanas

pakalpojumu sniedzējiem, tiesību subjektiem, lietotāju organizācijām un citām attiecīgām ieinteresētajām personām, un ņemot vērā ieinteresēto personu dialogu rezultātus, izdod norādījumus par šā panta piemērošanu, jo īpaši par 4. punktā minēto sadarbību. Apspriežot paraugpraksi, jo īpaši cita starpā būtu jāņem vērā vajadzība līdzsvarot pamattiesības un izņēmumu un ierobežojumu izmantošanu. Ieinteresēto personu dialogu nolūkā lietotāju organizācijām ir piekļuve pietiekamai informācijai no tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem par 4. punktā minētās prakses īstenošanu.”

III. Prasības pamatā esošie fakti

A. Priekšlikums direktīvai par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū

12. 2016. gada 14. septembrī Eiropas Komisija iesniedza priekšlikumu direktīvai par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū¹⁰. Ar šo priekšlikumu Savienības normas literārā un mākslinieciskā īpašuma jomā – autortiesību un autortiesību blakustiesību jomā –, it īpaši Direktīvu 2001/29, tiecās pielāgot digitālo tehnoloģiju attīstībai¹¹. Tāpat ar to tiecās panākt saskaņošanu šajā jomā tādā veidā, kas vienlaikus turpina garantēt intelektuālā īpašuma augsta līmeņa aizsardzību, nodrošina radošā satura plašu pieejamību visā Savienībā un saglabā digitālajā vidē “taisnīgu līdzsvaru” ar citām sabiedrības interesēm.

13. Tādējādi ar minētā priekšlikuma 13. pantu konkrētāk tiecās novērst “*Value Gap*”, proti, starpību starp vērtību, ko tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji gūst no aizsargātiem darbiem un objektiem, un ieņēmumiem, kurus tie pārskaita tiesību subjektiem¹².

14. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka aplūkojamie pakalpojumi, kuri raksturo interaktīvo “*Web 2.0*” un kuru spilgtākie piemēri ir *YouTube*¹³, *Soundcloud*, kā arī *Pinterest*, ļauj ikvienam automātiski, bez iepriekšējas pakalpojumu sniedzēja atlases ievietot tiešsaistē saturu pēc savas izvēles. Ar šo pakalpojumu lietotāju tiešsaistē ievietoto saturu – ko parasti dēvē par “*user-generated content*” vai “*user-uploaded content*” – pēc tam var iepazīties, izmantojot *streaming* (straumēšanu) no tīmekļvietnēm vai minētajiem pakalpojumiem piesaistītajām viedierīču aplikācijām; šo iepazīšanos atvieglo tajās parasti atrodamās – visbiežāk bezmaksas – indeksēšanas, meklēšanas un ieteikšanas funkcijas, un šo pakalpojumu sniedzēji atlīdzību parasti gūst, pārdodot reklāmas laukumus. Tādējādi internetā tiek padarīts publiski pieejams milzīgs satura apjoms¹⁴, tostarp ievērojama daļa aizsargātu darbu un citu objektu.

15. Kopš 2015. gada tiesību subjekti, it īpaši mūzikas industrijas pārstāvji, ir norādījuši, ka, neraugoties uz to, ka šiem kopīgošanas pakalpojumiem faktiski ir būtiska loma saistībā ar aizsargātu darbu un citu objektu izplatīšanu tiešsaistē un ka šo pakalpojumu sniedzēji no tā gūst lielus ieņēmumus peļņu no reklāmas, šie pakalpojumu sniedzēji nemaksā taisnīgu atlīdzību minētajiem tiesību subjektiem. Ieņēmumi, ko šie pakalpojumu sniedzēji samaksā tiesību

¹⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū (COM(2016) 593 *final*) (turpmāk tekstā – “direktīvas priekšlikums”).

¹¹ Skat. direktīvas priekšlikuma paskaidrojuma rakstu, 2. un 3. lpp.

¹² Skat. direktīvas priekšlikumu, 3. lpp., un “Commission Staff Working Document, impact assesment on the modernisation of EU copyright rules” (SWD(2016) 301 *final*) (turpmāk tekstā – “ietekmes novērtējums”), 1/3. daļa, 137.–141. lpp.

¹³ Attiecībā uz platformu *YouTube* skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (C-682/18 un C-683/18, turpmāk tekstā – “secinājumi apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando*”, EU:C:2020:586, 14.–18. punkts).

¹⁴ Piemēram, platformā *YouTube* tās lietotāji katru dienu publicē vairākus simtus tūkstošu video, un šo lietotāju, ja var ticēt *Google*, esot vairāk nekā 1,9 miljardi. Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (43. punkts).

subjektiem, esot it īpaši nenozīmīgi salīdzinājumā ar ieņēmumiem, kurus tiem pārskaita mūzikas straumēšanas pakalpojumu sniedzēji, piemēram, *Spotify*, lai gan šo abu veidu pakalpojumus patērētāji bieži vien uzlūko kā līdzvērtīgus piekļuves ceļus minētajiem objektiem. No tā izrietot arī negodīga konkurence starp minētajiem pakalpojumiem¹⁵.

16. Lai labi saprastu argumentu par “*Value Gap*”, ir jāatgriežas pie tiesiskā regulējuma, kas bija piemērojams pirms Direktīvas 2019/790 pieņemšanas, un pie neskaidrībām, kas bija ar to saistītas.

17. *Pirmām kārtām*, Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktā autoriem tiek atzītas ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu “izziņošanu [publiskošanu]”, tajā skaitā savu darbu “publiskošanu [darīšanu par pieejamu]” tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā¹⁶. Līdzīgas tiesības blakustiesību subjektiem attiecībā uz viņu aizsargātajiem objektiem¹⁷ ir atzītas saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 2. punktu¹⁸. Principā¹⁹ trešā persona tāpat nedrīkst “publiskot” aizsargātu darbu vai objektu, iepriekš no šī darba vai objekta tiesību subjekta(-iem) nesaņemot atļauju, kas parasti izpaužas kā licences līgums, kas noslēgts pret atlīdzību²⁰. Lai arī vienmēr ir bijis skaidrs – tas, ka lietotājs aizsargātu darbu vai objektu ievieto tiešsaistē kopīgošanas pakalpojumā, ir “publiskošanas” darbība, kurai ir nepieciešama šāda iepriekšēja atļauja, jautājums par to, vai šo pakalpojumu sniedzējiem pašiem ir jāslēdz licences līgumi un jāmaksā atlīdzība tiesību subjektiem, ir domstarpību priekšmets starp šiem pakalpojumu sniedzējiem un minētajiem tiesību subjektiem²¹.

18. *Otrām kārtām*, Direktīvas 2000/31 14. pantā ir noteikta tādu informācijas sabiedrības pakalpojumu, kas izpaužas kā trešo pušu sniegta satura glabāšana, sniedzēju “drošības zona” (*safe harbour*). Šajā normā būtībā ir paredzēts, ka šāda pakalpojuma sniedzējs ir atbrīvots no jebkādas atbildības, ko var radīt²² nelikumīgs saturs, kuru tas glabā pēc šī pakalpojuma lietotāju pieprasījuma, ar nosacījumu, ka viņam nav par to zināšanu vai ka vajadzības gadījumā tas šo saturu ātri izņem. Arī šeit bija strīds par to, vai tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji var izmantot šo atbrīvojumu autortiesību jomā²³.

19. Šie strīdi vēl jo dedzīgāki bija tādēļ, ka Tiesai līdz šim nav bijis iespējas tos skatīt²⁴.

¹⁵ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 137., 139. un 142. lpp., kā arī 3/3. daļa, 12.B pielikums.

¹⁶ Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktā tāpat paši par sevi ir lietoti termini “tiesības uz izziņošanu [tiesības uz publiskošanu]” un “tiesības uz publiskošanu [darīt publiski pieejamu]”. Tomēr, tā kā pirmajā jēdzienā ir ietverts otrais, es ērtības labad izmantošu terminu “publiskošana”, lai vienādi apzīmētu abas šīs tiesības.

¹⁷ Skat. uzskaitījumu, kas ietverts Direktīvas 2001/29 3. panta 2. punktā un atkārtots šo secinājumu 9. punktā.

¹⁸ Ar Direktīvas 2001/29 3. panta 2. punktu pašu par sevi blakustiesību subjektiem ir atzītas vienīgi ekskluzīvas tiesības uz viņu aizsargāto objektu “publiskošanu [darīšanu par publiski pieejamiem]”. “Publiskošanas” tiesības *strictu sensu* tiem ir atzītas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV 2006, L 376, 28. lpp.) 8. pantā. Dažiem blakustiesību subjektiem šīs pēdējās minētās tiesības ir ekskluzīvas tiesības, attiecībā uz citiem ir runa tikai par tiesībām uz atlīdzību. Tomēr šim niansēm nav nozīmes šajā lietā. Es tāpat atsaukšos tikai uz Direktīvas 2001/29 3. pantu.

¹⁹ Neskarot autortiesību izņēmumus un ierobežojumus (skat. šo secinājumu 144. punktu).

²⁰ Skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 14. novembris, *Spedidam* (C-484/18, EU:C:2019:970, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

²¹ Šajā nozīmē skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (53.–93. punkts).

²² Direktīvas 2000/31 14. panta 1. punktu horizontāli piemēro jebkurai satura un atbildības veidam neatkarīgi no attiecīgo tiesību jomas (intelektuālais īpašums, goda aizskārums, naida kurināšana tiešsaistē u.c.). Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (138. punkts, kā arī 128. zemsvītras piezīme).

²³ Šajā nozīmē skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (132.–168. punkts).

²⁴ Zināmā mērā tā to ir izdarījusi 2021. gada 22. jūnija spriedumā *YouTube* un *Cyando* (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503). Attiecībā uz minēto spriedumu skat. šo secinājumu 222. punktu.

20. Šādā kontekstā daži kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji gluži vienkārši atteicās slēgt licences līgumus ar to aizsargāto darbu un objektu tiesību subjektu, kurus bija ievietojuši tiešsaistē viņu pakalpojumu lietotāji, jo šie pakalpojumu sniedzēji uzskatīja, ka tiem tas nav jādara. Citi pakalpojumu sniedzēji tomēr bija piekrituši slēgt šādus līgumus, taču šo līgumu nosacījumi, pēc tiesību subjektu domām, nebija taisnīgi, jo šie pēdējie nevarēja veikt sarunas vienlīdzīgos apstākļos ar minētajiem pakalpojumu sniedzējiem²⁵.

21. Kad tas ir atgādināts – direktīvas priekšlikuma nolūks bija panākt, *pirmām kārtām*, lai tiesību subjekti varētu saņemt labāku atlīdzību par viņu aizsargāto darbu un citu objektu izmantošanu tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumos, apstiprinot pienākumu šo pakalpojumu sniedzējiem slēgt licences līgumus ar minētajiem tiesību subjektu²⁶.

22. *Otrām kārtām*, ar šo priekšlikumu bija paredzēts dot iespēju tiesību subjektu vieglāk kontrolēt savu aizsargāto darbu un objektu izmantošanu attiecīgajos pakalpojumos. Ar tā 13. pantu šajā ziņā būtībā minēto pakalpojumu sniedzējiem bija noteikts pienākums izmantot satura automātiskās atpazīšanas rīkus, ko jau brīvprātīgi bija ieviesuši daži no tiem, proti, informācijas tehnoloģiju rīkus, kuru darbības veids tiks aprakstīts vēlāk²⁷ un kurus var izmantot it īpaši brīdī, kad lietotājs ievieto saturu tiešsaistē, – šā iemesla dēļ uz šiem rīkiem tiek attiecināts kopējs nosaukums “*Upload filter*” (ievietošanas tiešsaistē filtri) –, lai pārbaudītu, izmantojot automatisku procesu, vai šajā saturā ir ietverts aizsargāts darbs vai cits objekts un, attiecīgā gadījumā, lai izplatīšanu bloķētu²⁸.

23. Likumdošanas procedūras laikā par direktīvas priekšlikumu un it īpaši tā 13. pantu notika daudz diskusiju Parlamentā un Padomē. Šo procedūru turklāt iezīmēja spēcīgas lobēšanas kampaņas no attiecīgo saimnieciskās darbības subjektu puses un iebildumu izpausmes no daļas pilsoniskās sabiedrības, akadēmiskajām aprindām un vārda brīvības aizstāvjiem, kuri uzsvēra nelabvēlīgo ietekmi, ko kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju noteiktais pienākums ieviest “*upload filters*”, viņuprāt, varētu radīt attiecībā uz šo brīvību²⁹.

24. Direktīvas priekšlikumu Parlaments galu galā apstiprināja 2019. gada 26. martā un Padome – 2019. gada 16. aprīlī³⁰. Šis priekšlikums tika oficiāli pieņemts 2019. gada 17. aprīlī kā Direktīva 2019/790. Dalībvalstīm tā bija jātransponē ne vēlāk kā 2021. gada 7. jūnijā³¹.

²⁵ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 140. lpp.

²⁶ Skat. direktīvas priekšlikuma paskaidrojuma rakstu, 3. lpp.

²⁷ Skat. šo secinājumu 57. punktu.

²⁸ Skat. direktīvas priekšlikuma 38. apsvēruma trešo daļu un 39. apsvērumu, kā arī 13. panta 1. punktu.

²⁹ Skat. it īpaši petīciju “Stop the censorship-machinery! Save the Internet!” (pieejama tīmekļvietnē: <https://www.change.org/p/european-parliament-stop-the-censorship-machinery-save-the-internet>). Skat. arī Kaye, D., “Mandate of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression”, 2018. gada 13. jūnijs, kā arī “Open Letter to Members of the European Parliament and the Council of the European Union: The Copyright Directive is failing”, 2018. gada 26. aprīlis, Nations Unies.

³⁰ Direktīvu 2019/790 nepieņēma vienprātīgi. Galīgajā balsojumā Padomē sešas dalībvalstis (Itālijas Republika, Luksemburgas Lielhercogiste, Nīderlandes Karaliste, Polijas Republika, Somijas Republika un Zviedrijas Karaliste) dokumentu noraidīja, savukārt trīs dalībvalstis (Beļģijas Karaliste, Igaunijas Republika un Slovēnijas Republika) atturējās (skat. 2019. gada 16. aprīļa dokumentu 8612/19 “Balsojuma rezultāts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (pirmais lasījums)”, kas pieejams tīmekļvietnē <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8612-2019-INIT/lv/pdf>). Turklāt vairākas dalībvalstis dažādās deklarācijās pauda bažas par šīs direktīvas ietekmi uz lietotāju tiesībām (skat. Itālijas, Luksemburgas, Nīderlandes, Polijas un Somijas kopīgo paziņojumu, Igaunijas paziņojumu un Vācijas paziņojumu, kas pieejami tīmekļvietnē <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7986-2019-ADD-1-REV-2/LV/pdf>).

³¹ Direktīva 2019/790 tika publicēta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2019. gada 17. maijā. Tā stājas spēkā tā paša gada 7. jūnijā (skat. šīs direktīvas 29. un 31. pantu).

B. Direktīvas 2019/790 17. pants

25. Likumdošanas procedūras laikā attiecībā uz direktīvas priekšlikuma 13. pantu tika veikti dažādi grozījumi. Tas tika pieņemts būtiski atšķirīgā redakcijā nekā Direktīvas 2019/790 17. pants. Man šķiet lietderīgi iepazīstināt ar dažiem tā pamataspektiem.

26. *Pirmkārt*, Direktīvas 2019/790 17. pants, kā liecina tā nosaukums, ir adresēts “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem”³². Šis jēdziens minētās direktīvas 2. panta 6. punkta pirmajā daļā ir definēts kā tāds, kas nozīmē jebkuru “informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju, kura galvenais mērķis vai viens no galvenajiem mērķiem ir glabāt un nodrošināt publisku piekļuvi ievērojamam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu, ko ir augšupielādējuši tā lietotāji un kurus tas organizē un reklamē peļņas nolūkā”. Neatkarīgi no izmantoto terminu atvērtā rakstura no šā 17. panta skaidri izriet, ka tas attiecas uz “lielajiem” kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kurus uzskata par saistītiem ar “Value Gap”³³ un kuru darbību acīmredzami tiecas atspoguļot šī definīcija³⁴.

27. *Otrkārt*, Direktīvas 2019/790 17. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs, “dodot sabiedrībai piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem vai blakustiesību objektiem, ko augšupielādējuši to lietotāji, šīs direktīvas izpratnē veic publiskošanu vai dara tos pieejamus sabiedrībai”. Līdz ar to, kā ir precizēts šā punkta otrajā daļā, šiem pakalpojumu sniedzējiem principā ir jāsaņem tiesību subjektu atļauja, piemēram, noslēdzot licences līgumu, attiecībā uz lietotāju tiešsaistē ievietota aizsargāta satura izmantošanu to pakalpojumos³⁵. Tādējādi Savienības likumdevējs šo secinājumu 17. punktā minētās domstarpības izsprieda *ex lege* par labu šiem tiesību subjektiem³⁶.

28. Šis pienākums ir tieši saistīts ar Direktīvas 2019/790 17. panta vispārējo mērķi, proti, panākt, “lai izveidotos no autortiesību viedokļa labi funkcionējošs un taisnīgs tirgus”³⁷, veicinot to, “lai tiesību subjektu un tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem izveidotos licencēšanas tirgus”. Ir runa par šo tiesību subjektu pozīcijas nostiprināšanu, apspriežot (vai atkārtoti apspriežot) licences līgumus ar šiem pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu, ka šie līgumi ir “taisnīgi” un saglabā “samērīgu līdzsvaru starp abām pusēm”³⁸ – un, tā rīkojoties, novērstu “Value Gap”. Minēto tiesību subjektu sarunu pozīcija ir jo vairāk nostiprināta tādēļ, ka principā viņiem no savas puses nav pienākuma slēgt šādus līgumus ar šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem³⁹.

³² Ērtības labad izmantošu formulējumu “kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs”.

³³ Direktīvas 2019/790 62. apsvērumā turklāt ir precizēts, ka jēdziens “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji” attiecas uz pakalpojumiem, kam “ir būtiska loma tiešsaistes satura tirgū un kas par vienu un to pašu auditoriju konkurē ar citiem tiešsaistes satura pakalpojumiem, piemēram, audiostraumēšanas un videostraumēšanas pakalpojumiem”, un tas atspoguļo šo secinājumu 15. punktā rezumēto argumentāciju.

³⁴ Direktīvas 2019/790 2. panta 6. punkta otrajā daļā ir ietverts to pakalpojumu sniedzēju neizsmeļošs uzskaitījums, uz kuriem šīs direktīvas 17. pantam nebūtu jāattiecas.

³⁵ Šī atbildība neaizvieto to lietotāju atbildību, kuri augšupielādē saturu un paši veic atsevišķas “publiskošanas” darbības, bet tiek pievienota šai viņu atbildībai. Tomēr skat. šo secinājumu 265. zemsvītras piezīmi

³⁶ Direktīvas 2019/790 64. apsvērumā ir norādīts, ka ir runa par “precizējumu”. Patiesībā, manuprāt, Savienības likumdevējs ir no jauna definējis “izziņošanas [publiskošanas]” tiesību apjomu Direktīvas 2001/29 3. panta izpratnē (vienīgi) minētā 17. panta piemērošanas vajadzībām. Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (250.–255. punkts).

³⁷ Direktīvas 2019/790 3. apsvēruma.

³⁸ Skat. Direktīvas 2019/790 61. apsvērumu.

³⁹ Skat. Direktīvas 2019/790 61. apsvērumu, kurā ir precizēts, ka, “tā kā minētajiem noteikumiem nevajadzētu skart līgumslēgšanas brīvību, tiesību subjektu nebūtu jāuzliek pienākums dot atļauju vai slēgt licences līgumus”.

29. *Treškārt*, Direktīvas 2019/790 17. panta 3. punktā ir precizēts, ka tad, ja kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs veic “publiskošanu” vai nodrošina “pieejamību sabiedrībai” saskaņā ar šā panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, Direktīvas 2000/31 14. pantā noteiktais atbrīvojums no atbildības netiek piemērots⁴⁰.

30. *Ceturtkārt*, šā 17. panta 4. punktā ir precizēts, ka tad, ja kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nav saņēmuši tiesību subjektu atļauju, viņi ir atbildīgi par “neatļautu”⁴¹ publiskošanu, kas veikta, izmantojot viņu pakalpojumus. Te ir runa par loģiskām iepriekš minētā sekām: ņemot vērā to, ka tiek uzskatīts, ka šie pakalpojumu sniedzēji veic “publiskošanu”, dodot “piekļuvi” aizsargātiem darbiem un citiem objektiem, ko augšupielādējuši viņu pakalpojumu lietotāji, šiem pakalpojumu sniedzējiem ir *tieša* (jeb “primārā”) *atbildība* nelikumīgas “publiskošanas” gadījumā.

31. Principā tiešā atbildība, kas attiecināma uz personu, kura veic nelikumīgu “publiskošanu”, ir objektīva atbildība⁴². Kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem tāad automātiski vajadzētu būt atbildīgiem katru reizi, kad aizsargāts darbs vai objekts ir nelikumīgi ievietots tiešsaistē to pakalpojumos. Līdz ar to viņiem it īpaši varētu piespiest maksāt attiecīgajiem tiesību subjektiem potenciāli izrietošo zaudējumu atlīdzību⁴³.

32. Tomēr, ņemot vērā to, ka, *pirmām kārtām*, tieši kopīgošanas pakalpojumu lietotāji ir tie, kas ievieto tiešsaistē saturu, kurš tajā ir atrodams, bez pakalpojumu sniedzēju šajā ziņā iepriekš veiktas atlases⁴⁴, un ka, *otrām kārtām*, šie pakalpojumu sniedzēji, iespējams, nevarēs saņemt atļauju no visiem tiesību subjektu attiecībā uz visiem aizsargātajiem darbiem un citiem objektiem, gan šobrīd, gan nākotnē, kuri varētu tādējādi būt augšupielādēti⁴⁵, šāda objektīvajai atbildībai būtu jāliek minētajiem pakalpojumu sniedzējiem pilnībā mainīt ekonomisko modeli – un tādējādi atteikties no paša interaktīvā “Web 2.0” modeļa.

33. Līdz ar to Savienības likumdevējs uzskatīja, ka šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem ir jāparedz īpašs atbildības mehānisms⁴⁶. Saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punktu gadījumā, kad, izmantojot viņu pakalpojumus, ir veikta nelikumīga “publiskošana”, tie var tikt atbrīvoti no jebkādas atbildības, ja pierāda, ka:

“a) ir darījuši visu iespējamo, lai saņemtu atļauju; un

⁴⁰ Kā ir precizēts Direktīvas 2019/790 17. panta 3. punkta otrajā daļā, tas neietekmē šā 14. panta piemērošanu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nolūkos, kas neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Proti, kā esmu paskaidrojis savos secinājumos apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (141.–168. punkts), minētie pakalpojumu sniedzēji, manuprāt, citos gadījumos saņem minētajā 14. pantā paredzēto atbrīvojumu. Kā apgalvo Komisija, Direktīvas 2019/790 17. panta 3. punkts tādējādi ir *lex specialis* salīdzinājumā ar šo 14. pantu.

⁴¹ Ar šo formulējumu ir jāsaprot, ka pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par “nelikumīgu” publiskošanu, proti, par neatļautām darbībām, kurām nav piemērojams neviens izņēmums vai ierobežojums (skat. šo secinājumu 143. un nākamos punktus).

⁴² Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (100. un 101. punkts).

⁴³ Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp.) 13. pantu.

⁴⁴ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (73.–78. punkts).

⁴⁵ *Vispirms*, visi tiesību subjekti nevēlēsies atļaut savu aizsargāto darbu un objektu izmantošanu šajos pakalpojumos. *Turpinot* – kamēr kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būs relatīvi viegli vajadzības gadījumā noslēgt licences līgumus ar “*Majors*” vai kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, sarežģītāk būs attiecībā uz neskaitāmiem “mazajiem” tiesību subjektu un individuālajiem autoriem. *Visbeidzot*, šai sarežģītībai vēl jāpievieno tas, ka kopīgošanas pakalpojumos tiešsaistē ievietotais saturs var ietvert daudzus dažādu tiesību veidus, un tas, ka uz autortiesībām un blakustiesībām attiecas teritorialitātes princips. Licences tāad darbojas pēc valsts principa, un tas palielina iegūstamo atļauju skaitu.

⁴⁶ Skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvērumu.

- b) ir darījuši visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nodrošinātu to, ka nav pieejami konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju; un jebkurā gadījumā
- c) saņemot tiesību subjekta pietiekami pamatotu paziņojumu, ir ātri rīkojušies, lai savās tīmekļvietnēs atspējotu piekļuvi darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir paziņots, vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļvietnēm, un ir darījuši visu iespējamo, lai saskaņā ar b) apakšpunktu nepieļautu to turpmāku augšupielādi”.

34. Divi no šiem kumulatīvajiem nosacījumiem ir šīs prasības pamatā. Ar pārējiem Direktīvas 2019/790 17. panta punktiem iepazīstināšu šīs prasības vērtējuma gaitā⁴⁷.

IV. Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

35. Ar prasības pieteikumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2019. gada 24. maijā, Polijas Republika cēla šo prasību.

36. Polijas Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu un c) apakšpunkta beigu daļu, proti, ciktāl tas attiecas uz formulējumu “un ir darījuši visu iespējamo, lai saskaņā ar b) apakšpunktu nepieļautu to turpmāku augšupielādi”;
- pakārtoti – gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka apstrīdētās normas nevar atdalīt no šīs direktīvas 17. panta pārējās daļas, negrozot tā būtību, – atcelt šo pantu kopumā;
- piespriest Parlamentam un Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

37. Parlamenta prasījumi Tiesai ir šādi:

- prasību noraidīt kā nepamatotu;
- piespriest Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

38. Padomes prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt galvenokārt izvirzītos prasījumus kā nepieņemamus;
- pakārtoti, noraidīt prasību kopumā kā nepamatotu;
- piespriest Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

39. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 17. oktobra lēmumu Spānijas Karalistei, Francijas Republikai, Portugāles Republikai un Eiropas Komisijai tika atļauts iestāties lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam. Visas šīs personas, kas iestājušās lietā, izņemot Portugāles Republiku, iesniedza iestāšanās rakstus.

⁴⁷ Izņemot Direktīvas 2019/790 17. panta 6. punktu, kurā ir paredzēti atbrīvojuma no atbildības specifiski nosacījumi “jaunajiem” kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem – tas neietilpst šīs prasības priekšmetā.

40. Lietas dalībnieki un personas, kas iestājušās lietā, izņemot Portugāles valdību, bija pārstāvēti 2020. gada 10. novembra tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanās.

V. Vērtējums

41. Savas prasības atbalstam Polijas Republika izvirza vienu pamatu par tiesību uz vārda un informācijas brīvību, kas ir garantētas ar Hartas 11. panta 1. punktu⁴⁸, pārkāpumu. Pirms analizēju pēc būtības šo pamatu (B sadaļa), īsi pievērsīšos prasības pieņemamībai (A sadaļa).

A. Par pieņemamību

42. Parlaments, Padome, Francijas valdība un Komisija norāda, ka prasības pieteikumā galvenokārt izvirzītie prasījumi, ciktāl to nolūks ir panākt tikai Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta un c) apakšpunkta beigu daļas atcelšanu, ir nepieņemami. Arī es piekritu šim viedoklim.

43. Proti, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību aktu ir iespējams daļēji atcelt tikai tad, ja elementus, kurus prasīts atcelt, ir *iespējams nodalīt* no pārējā tiesību akta. Šī prasība nav izpildīta, ja šādas daļējas atcelšanas rezultātā tiktu grozīta tiesību akta būtība⁴⁹.

44. Taču tikai Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta un c) apakšpunkta beigu daļas atcelšana acīmredzami grozītu šā panta būtību. Kā norāda Parlaments, Padome, Francijas valdība un Komisija, šā 17. panta dažādās normas kopumā veido “kompleksu” atbildības režīmu, kas atspoguļo Savienības likumdevēja iecerēto līdzsvaru starp kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju, viņu sniegto pakalpojumu lietotāju un tiesību subjektu tiesībām un interesēm. Ja tiktu atceltas tikai apstrīdētās normas, tā sekas būtu tādas, ka šis atbildības režīms tiktu aizstāts ar ļoti atšķirīgu un minētajiem pakalpojumu sniedzējiem daudz labvēlīgāku regulējumu. Citiem vārdiem, šāda daļēja atcelšana nozīmētu, ka Tiesa veic šā 17. panta *pārskatīšanu*, bet tā to nedrīkst darīt atcelšanas procedūrā atbilstoši LESD 263. pantam.

45. Turpretī starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka prasītājas pakārtoti izvirzītie prasījumi, ar kuriem tā lūdz atcelt Direktīvas 2019/790 17. pantu kopumā, ir pieņemami. Proti, lai arī cik nozīmīgs būtu šis pants, tā atcelšana negrozītu šīs direktīvas būtību. Tās daudzajiem pantiem ir dažādi mērķi, un tie ir sadalīti dažādās sadaļās un nodaļās. Tādējādi minētās direktīvas 17. pantu ir *iespējams nodalīt* no tās pārējiem pantiem, kuri varētu palikt spēkā tā atcelšanas gadījumā⁵⁰.

B. Par lietas būtību

46. Polijas Republikas izvirzīto vienīgo pamatu var rezumēt dažos vārdos. Būtībā tā apgalvo, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu un c) apakšpunkta beigu daļu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, lai viņi tiktu atbrīvoti no jebkādas atbildības gadījumā, ja viņu pakalpojumus tiek nelikumīgi “publiskoti” aizsargāti darbi vai citi objekti, ir jāveic

⁴⁸ Tādējādi es savu vērtējumu attiecināšu tikai uz šīm pamattiesībām, neatkarīgi no jautājumiem, ko Direktīvas 2019/790 17. pants varētu radīt attiecībā uz citām Hartā garantētajām pamattiesībām, piemēram, darījumdarbības brīvību (16. pants).

⁴⁹ Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 8. decembris, Polija/Parlaments un Padome (C-626/18, EU:C:2020:1000, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

⁵⁰ Izņemot Direktīvas 2019/790 2. panta 6. punktā ietverto “tiešsaistes [satura] kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja” definīciju, kurai zustu pastāvēšanas jēga.

preventīva tā satura pārraudzīšana, ko lietotāji vēlas ievietot tiešsaistē. Lai to izdarītu, tiem ir jālieto informācijas tehnoloģiju rīki, kas ļauj veikt minētā satura automatisku filtrēšanu. Šī preventīvā pārraudzīšana esot Hartas 11. pantā garantēto tiesību uz vārda brīvību izmantošanas ierobežojums. Šis ierobežojums neesot saderīgs ar šo instrumentu, jo tas aizskarot šo pamattiesību “būtību” vai vismaz ar to neesot ievērots samērīguma princips.

47. Aizstāvībai Parlaments un Padome, kurus atbalsta Spānijas un Francijas valdības, kā arī Komisija, apstrīd visus šos apgalvojumus. Tādējādi es tos pārbaudīšu citu pēc cita turpmākajās sadaļās. *Vispirms* es vērtēšu apstrīdēto normu tvērumu (1. sadaļa). *Turpinājumā* skatīšu jautājumu par vārda un informācijas brīvības izmantošanas ierobežojumu (2. sadaļa) un *visbeidzot* – jautājumu par šī ierobežojuma saderību ar Hartu (3. sadaļa).

1. Par apstrīdēto normu tvērumu

48. Lai saprastu, kāds ir tvērums atbrīvošanas no atbildības nosacījumiem, kuri paredzēti Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā un c) apakšpunkta beigu daļā, ir lietderīgi salīdzinājumam paturēt prātā Direktīvas 2000/31 14. pantā minētos nosacījumus. Būtībā saskaņā ar šo pantu pakalpojumu sniedzējs tiek atbrīvots no jebkādas atbildības, ko var izraisīt nelikumīga informācija, kuru tas glabā pēc pakalpojuma lietotāja pieprasījuma, ciktāl, pirmkārt, viņam par to nav zināšanu vai, otrkārt, attiecīgā gadījumā viņš ir ātri izņēmis šo informāciju vai liedzis tai pieeju. Praksē no šāda pakalpojumu sniedzēja netiek gaidīts, ka viņš pārraudzīs savos serveros esošo informāciju un aktīvi meklēs tajos esošu nelikumīgu informāciju⁵¹. Savukārt tad, ja šis pakalpojumu sniedzējs tiek informēts par šādas nelikumīgas informācijas esamību un atrašanās vietu – parasti pateicoties trešās personas nosūtītam paziņojumam –, viņam ir jārikojas tā, lai attiecīgā informācija tiktu izņemta vai tiktu atspējota pieeja šai informācijai; tas tiek darīts atbilstoši “paziņošanas un izņemšanas” (*notice and take down*) sistēmai⁵².

49. Turpretī, kā norāda prasītāja, lai izpildītu apstrīdētajās normās paredzētos nosacījumus, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic tās informācijas preventīva pārraudzīšana, ko tiešsaistē ievieto šo pakalpojumu lietotāji (a) sadaļa). Lai veiktu šādu pārraudzīšanu, šiem pakalpojumu sniedzējiem daudzās situācijās būs jālieto informācijas tehnoloģiju rīki, kas ļauj veikt minētā satura automatisku filtrēšanu (b) sadaļa).

a) Lietotāju tiešsaistē ievietotā satura preventīvā pārraudzība...

50. *Pirmkārt*, atgādināšu, ka, *pirmām kārtām*, saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jādara “viss iespējamais, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus”, lai “nodrošinātu to, ka nav pieejami” konkrēti aizsargāti darbi vai citi objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju.

51. *Otrām kārtām*, saskaņā ar minētā punkta c) apakšpunktu, ja šie pakalpojumu sniedzēji ir saņēmuši tiesību subjektu pietiekami pamatotu paziņojumu saistībā ar aizsargāto darbu vai citu objektu esamību viņu pakalpojumos, šiem pakalpojumu sniedzējiem ir ne tikai jārikojas, lai

⁵¹ Saskaņā ar Direktīvas 2000/31 15. pantu (skat. šo secinājumu 105. punktu). Tomēr, neraugoties uz šo atbrīvošanu no atbildības, uz pakalpojumu sniedzējiem, izmantojot rīkojumus, var tikt attiecināti noteikti pārraudzīšanas pienākumi (skat. it īpaši Direktīvas 2000/31 14. panta 3. punktu un Direktīvas 2001/29 8. panta 3. punktu).

⁵² Detalizētai informācijai skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (173.–196. punkts).

atspējotu piekļuvi šiem objektiem vai tos izņemt no savām tīmekļvietnēm⁵³, bet arī jādara “viss iespējamais”, lai “nepieļautu to turpmāku augšupielādi” – šoreiz saskaņā ar “paziņošanas un pastāvīgas bloķēšanas” (*notice and stay down*) loģiku.

52. Kopumā ar apstrīdētajām normām kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir uzlikti rūpības pienākumi – vai, citiem vārdiem, pienākumi izmantot noteiktus līdzekļus⁵⁴ – viņu pakalpojumu *pārraudzības* jomā. Lai “nodrošinātu to, ka nav pieejami” tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti, un “nepieļautu to turpmāku augšupielādi”, šiem pakalpojumu sniedzējiem jāveic “visi pasākumi, kurus būtu veicis rūpīgs saimnieciskās darbības subjekts”⁵⁵, lai no satura, ko lietotāji ievieto tiešsaistē, aktīvi identificētu un atspējotu piekļuvi vai izņemtu to daļu, kurā reproducēti aplūkojamie objekti⁵⁶.

53. Šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2019/790 17. panta mērķis. Proti, saskaņā ar Direktīvas 2000/31 14. pantu tiesību subjektu bija jāpārtrauc kopīgošanas pakalpojumi un šo pakalpojumu sniedzējiem ar paziņojumiem jādara zināms pārkāpumus izraisošs saturs, kas tajos atrodams, lai šie pēdējie to izņemtu. Kā atgādināja Padome, Savienības likumdevējs minētā 17. panta pieņemšanas laikā uzskatīja, ka šāda sistēma pārāk lielu slogu attiecina uz tiesību subjektu un neļauj tiem efektīvi kontrolēt viņu aizsargāto darbu un citu objektu izmantošanu šajos pakalpojumos⁵⁷. It īpaši izņemtais saturs bieži pēc neilga laika tika no jauna ievietots tiešsaistē, un tas šiem pēdējiem lika pavairot paziņojumu skaitu⁵⁸. Lai atrisinātu problēmu, ar apstrīdētajām normām uz šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem tiek pārņemts pienākums pārraudzīt viņu pakalpojumus⁵⁹.

54. *Otrkārt*, kā apgalvo Polijas Republika, lai izpildītu ar apstrīdētajām normām izvirzītos mērķus, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jātiecas novērst – *ex ante* – pārkāpumus izraisošā satura ievietošanu tiešsaistē, nevis tikai izņemt – *ex post* – šādu saturu.

55. Šajā ziņā no Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma izriet, ka saskaņā ar šīs direktīvas 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jācenšas “nepieļaut” [“izvairīties” no tā], ka tiesību subjektu identificētie aizsargātie darbi un citi objekti “klūst pieejami” viņu pakalpojumos. Minētā punkta c) apakšpunkts ir vēl skaidrāks attiecībā uz sagaidāmo pasākumu raksturu, jo tajā ir norādīts, ka šiem pakalpojumu sniedzējiem ir jātiecas “nepieļaut” aizsargāto darbu un objektu, par kuriem tiesību subjekti ir paziņojuši, turpmāku “augšupielādi”. Formulējums “saskaņā ar b) apakšpunktu” turklāt uzsver, ka tā pati rīcība no minētajiem pakalpojumu sniedzējiem tiek gaidīta šajos divos gadījumos: viņiem jācenšas *novērst* noteikta nelikumīga satura ievietošanu tiešsaistē viņu pakalpojumos – vai atkārtotu ievietošanu tiešsaistē saistībā ar “*stay down*”.

⁵³ 17. panta 4. punkta c) apakšpunktā sākumdaļā paredzētais nosacījums tādējādi ir analogs Direktīvas 2000/31 14. pantā paredzētajiem nosacījumiem.

⁵⁴ Pienākums izmantot noteiktus līdzekļus prasa, lai pienākuma adresāts darītu visu iespējamo rezultāta sasniegšanai, tomēr nebūdamas spiests to sasniegt. Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 4. jūnijs, Komisija/Grieķija (C-250/07, EU:C:2009:338, 68. punkts), kā arī 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, 53. punkts).

⁵⁵ Skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma otro daļu.

⁵⁶ Tādējādi ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punktu būtībā ir noteikta atbildības par *nolaidību* sistēma: saskaņā ar šo normu kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji tiks uzskatīti par atbildīgiem, ja tie nebūs ar pienācīgu rūpību cīnījušies pret to, ka viņu pakalpojumu lietotāji ievieto tiešsaistē nelikumīgu saturu. Minētais 17. pants tādējādi ir sava veida “hibrida” konstrukcija starp tiešo atbildību, kas attiecas uz tiem, kuri veic nelikumīgas darbības, un netiešo (vai “sekundāro”) atbildību, kas gulstas uz starpniekiem par trešo pušu darbībām. Attiecībā uz šo nošķirumu skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (64., 65., 102. un 103. punkts).

⁵⁷ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 140. lpp.

⁵⁸ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (193. punkts).

⁵⁹ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 137. lpp., kā arī Direktīvas 2019/790 61. apsvērumu.

56. Arī šeit šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2019/790 17. panta mērķis, kas ir ļaut, lai tiesību subjekti varētu vieglāk kontrolēt savu aizsargāto darbu izmantošanu kopīgošanas pakalpojumos. Kā apgalvoja Padome, šīs normas nolūks ir no jauna apstiprināt digitālajā vidē “publiskošanas” tiesību ekskluzīvo raksturu. Ar rūpības pienākumiem, kas kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem noteikti ar apstrīdētajām normām, tiek mēģināts nodrošināt to, ka šie tiesību subjekti var efektīvi “iejaukties starp iespējamajiem viņu darbu izmantotājiem un izziņošanu sabiedrībai, ko šie izmantotāji varētu būt iecerējuši veikt”⁶⁰ šajos pakalpojumos. Kā uzsvēra Parlaments un Padome, pakalpojumu sniedzējiem tātad ir jācenšas iesaistīties pirms šī satura ievietošanas tiešsaistē, proti, pirms tam, kad aizsargātie darbi un objekti, kurus šis saturs var reproducēt, faktiski tiek “publiskoti”, pārkāpjot šīs ekskluzīvās tiesības.

b) ... kas daudzās situācijās prasīs izmantot filtrēšanas rīkus

57. Šajā šo secinājumu stadijā man šķiet lietderīgi paskaidrot, ka atsevišķi informācijas tehnoloģiju rīki ļauj automātiski noteikt konkrētas informācijas ievietošanu tiešsaistē vai atrašanos uz kāda servera. It īpaši šim nolūkam pastāv satura automātiskās atpazīšanas (*Automatic Content Recognition* jeb *ACR*) rīki, kuru pamatā ir dažādas metodes, proti, – uzskaitot no vienkāršākās līdz sarežģītākajai – “digitālā jaukšana” (*hashing*), “digitālā marķēšana” (*watermarking*) un “digitālnospiedumu izmantošana” (*fingerprinting*)⁶¹.

58. Kopš 2000. gadu otrās puses daži kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir brīvprātīgi ieviesuši šādus rīkus, kuros it īpaši tiek izmantota pēdējā minētā metode⁶²; tas ir ticis darīts it īpaši⁶³ ar nolūku aktīvi meklēt viņu pakalpojumos pārkāpumus izraisīto saturu⁶⁴. Proti, ar satura atpazīšanas rīkiem, kuros tiek izmantots “digitālnospiedums”, var *automātiski filtrēt* tiesību subjektu aizsargātos darbus un citus objektus minētajos pakalpojumos augšupielādētajā saturā, salīdzinot šo saturu brīdī, kad tas tiek ievietots tiešsaistē, vai pēc tam, kad ievietošana tiešsaistē ir veikta, ar minēto tiesību subjektu sniegtu atsauces informāciju⁶⁵. Ja šī salīdzināšana atklāj atbilstību (“*match*”), minētie rīki parasti dod attiecīgajiem tiesību subjektiem iespēju izvēlēties –

⁶⁰ Skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 8. septembris, *GS Media* (C-160/15, EU:C:2016:644, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

⁶¹ “*Hashing*” izpaužas tā, ka, izmantojot specializētu rīku, informātikas datne tiek atveidota digitāli ar vienotu burtciparu zīmju virkni, ko dēvē par “*hashcode*” [jaucējkode]. Salīdzinot šo “*hashcode*” ar to datņu “*hashcode*”, kuras tiek ievietotas tiešsaistē uz servera, var automātiski noteikt visas tajā esošās oriģinālajai datnei identiskās kopijas. “*Watermarking*” izpaužas tā, ka, pateicoties specializētam rīkam, saturā tiek integrēts īpašs “marķieris” (ar neapbruņotu aci redzams vai neredzams), kuru pēc tam ir iespējams atrast, lai identificētu oriģinālo saturu un tā kopijas. Visbeidzot “*fingerprinting*” izpaužas tā, ka, izmantojot specializētu rīku, tiek ģenerēts attiecīgā satura – attēla, fonogrammas, video u.c. – unikāls digitāls atveidojums (“nospiedums”), kurā šis saturs ir reducēts līdz dažiem to raksturojošiem elementiem. Salīdzinot šo “nospiedumu” ar to datņu nospiedumiem, kas atrodas uz servera, var identificēt visas datnes, kurās būtībā ir atbilstošais saturs. Lai gūtu sīkāku informāciju, skat. Mochon, J.-P., “Rapport de mission – Une application effective du droit d’auteur sur les plateformes numériques de partage: État de l’art et propositions sur les outils de reconnaissance des contenus”, *Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique*, 2020. gada 29. janvāris.

⁶² Rīkiem, kas darbojas, izmantojot “*hashing*” metodi, satura atpazīšanas efektivitāte ir ierobežota, jo šī metode, kā norādīju iepriekšējā piezīmē, vienīgi ļauj noteikt attiecīgai informātikas datnei *identiskas kopijas*. Mazākā atšķirība salīdzinājumā ar oriģinālo datni (attēla pikseļa maiņa u.c.) kavēs automātisko identificēšanu, lai arī būtībā salīdzināmo datņu saturs būtu identisks. Tāpat “*watermarking*” metode ļauj vienīgi noteikt marķētās datnes kopijas un to var viegli apiet. Skat. Mochon, J.-P., minēts iepriekš.

⁶³ Šos rīkus izmanto cita veida nelikumīga satura (bērnu pornogrāfijas, apvairojoša satura u.c.) identificēšanai. Skat. Mochon, J.-P., minēts iepriekš.

⁶⁴ Vispazīstamākā šajā ziņā, bez šaubām, ir programmatūra “*Content ID*”, ko *Google* izstrādājusi *YouTube* vajadzībām. Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (22. punkts).

⁶⁵ Praksē sistēma darbojas tā, ka tiek ģenerēti tiesību subjektu norādīto aizsargāto darbu un citu objektu “digitālnospiedumi” un šie “nospiedumi” tiek iekļauti atpazīšanas rīkam piesaistītā datu bāzē. Pēc tam ar algoritma palīdzību visas tiešsaistē ievietotās datnes tiek automātiski skanētas un to “nospiedumi” tiek salīdzināti ar šajā datu bāzē esošajiem “nospiedumiem”, lai noteiktu atbilstības. Atpazīšanas rīki, kas darbojas, izmantojot “digitālnospiedumu”, spēj noteikt šādas atbilstības pat attiecībā uz nelielu ilgumu (piemēram, dažām sekundēm, ja ir runa par fonogrammu) vai tad, ja saturs ir ticis izmainīts, lai izvairītos no automātiskās noteikšanas (piemēram, filmas attēls ticis apvērsts, paātrināts u.c.). Daži rīki, piemēram, *Content ID*, pat spēj atpazīt ne tikai fonogrammas, bet arī attiecīgajos darbos ietvertas melodijas. Skat. Mochon, J.-P., minēts iepriekš.

manuāli vai automātiski – *bloķēt* attiecīgo saturu, atļaut tā ievietošanu tiešsaistē un sekot tā popularitātei, izmantojot auditorijas statistiku, vai arī “monetizēt” šo saturu, iekļaujot tajā reklāmu⁶⁶.

59. Direktīvas priekšlikumā bija ņemta vērā šī tehnoloģiju attīstība. Ietekmes novērtējumā bija uzsvērts, ka pārkāpumu [novēršanas] jomā efektīvi ir atpazīšanas rīki, kas darbojas, izmantojot “digitālnospiedumu”, un ka tie kļūst arvien pieejamāki tirgū. Tādējādi – atgādinu⁶⁷ – ar šo priekšlikumu tika mēģināts noteikt, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem šādu rīku izmantošana ir obligāta; tā mērķis bija piespiest pakalpojumu sniedzējus, kas to vēl nebija izdarījuši, sasniegt pietiekamu limeni, bet pārējiem likt nodrošināt tiesību subjektiem pārredzamu piekļuvi saviem atpazīšanas rīkiem⁶⁸.

60. Kā uzsvēruši Parlaments, Padome un Spānijas valdība, Direktīvas 2019/790 galīgajā redakcijā vairs nav tiešas atsauces uz satura automātiskās atpazīšanas rīkiem. Šīs direktīvas 17. panta 4. punkta b) un c) apakšpunkts ir izteikti vispārīgos terminos. Formāli šīs normas neuzliek kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem pienākumu veikt pasākumus vai izmantot īpašas metodes šajās normās izvirzīto mērķu sasniegšanai⁶⁹.

61. Saskaņā ar atbildētāju un personu, kas iestājušās lietā, pausto apstrīdētās normas tādat neuzliek šiem pakalpojumu sniedzējiem pienākumu izmantot šādus rīkus. Viņiem esot “rīcības brīvība” attiecībā uz pasākumiem un metodēm, ko izmantot šajās normās minēto mērķu sasniegšanai. Šajā ziņā minētie pakalpojumu sniedzēji varot “izvēlēties” izmantot līdzīgus rīkus – vai turpināt to darīt, ja tie to jau dara, – vai pat attīstīt “inovatīvus risinājumus”⁷⁰. Katrā ziņā saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 5. punktu no šiem pakalpojumu sniedzējiem prasītie pasākumi būtu pārbaudāmi katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā samērīguma principu.

62. Tomēr, kā apgalvo Polijas Republika, man šķiet, ka apstrīdētās normas daudzās situācijās liek kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem izmantot šos satura atpazīšanas rīkus⁷¹. Manuprāt, Savienības likumdevējs no direktīvas priekšlikuma līdz tā pieņemšanai par Direktīvu 2019/790 ir tikai mainījis metodi. Tā vietā, lai *tieši* paredzētu pienākumu ieviest šādus rīkus, tas drīzāk to ir noteicis *netieši*, izmantojot šajās normās paredzētos atbrīvošanas no atbildības nosacījumus.

⁶⁶ Lai gūtu sīkāku informāciju par šiem rīkiem un to piegādātājiem, skat. ietekmes novērtējumu, 3/3. daļa, 164.–172. lpp., un Mochon, J.-P., minēts iepriekš.

⁶⁷ Skat. šo secinājumu 22. punktu.

⁶⁸ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 140.–144. lpp. Tajā pašā nozīmē skat. Komisijas Paziņojumu “Cīņa pret nelikumīgu saturu tiešsaistē, tiešsaistes platformu atbildības kāpināšana” (COM(2017) 555 *final*), 2017. gada 28. septembris, 13. un 14. lpp.

⁶⁹ Direktīvas 2019/790 68. apsvērumā ir vienīgi norādīts, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji “varētu veikt dažādus pasākumus”.

⁷⁰ Šajā pašā nozīmē skat. Parlamenta 2019. gada 27. marta paziņojumu presei “Questions and Answers on issues about the digital copyright directive”: “Is the directive creating automatic filters on online platforms? No. The draft directive sets a goal to be achieved [...]. The draft directive however does not specify or list what tools, human resources or infrastructures may be needed to prevent unremunerated material appearing on the site. There is therefore no requirement for upload filters. However, if large platforms do not come up with any innovative solutions, they may end up opting for filters. [...]” (Pieejams tīmekļvietnē: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190111IPR23225/questions-and-answers-on-issues-about-the-digital-copyright-directive>).

⁷¹ Tāds turklāt ir lielas daļas jomas ekspertu viedoklis. Skat. it īpaši Grisse, K., “After the storm – examining the final version of Article 17 of the new Directive (EU) 2019/790”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2019, 14. sēj., Nr. 11, 887.–899. lpp., it īpaši 894. un 895. lpp.; Leitsner, M., “European Copyright Licensing and Infringement Liability Under Art. 17 DSM-Directive – Can We Make the New European System a Global Opportunity Instead of a Local Challenge?”, *Zeitschrift für geistiges Eigentum*, 2020, 12. sēj., Nr. 2, 123.–214. lpp., it īpaši 141. un 143. lpp.; Lambrecht, M., “Free speech by design – Algorithmic protection of exceptions and limitations in the Copyright DSM directive”, *JIPITEC*, 11. sēj., 2020, 68.–94. lpp., it īpaši 71. lpp.; Dusollier, S., “The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some Progress, a Few Bad Choices, and an Overall Failed Ambition”, *Common Market Law Review*, 57. sēj., 2020, 979.–1030. lpp., it īpaši 1016. lpp.; Mochon, J.-P., minēts iepriekš, 106. lpp., kā arī Frosio, G., un Mendis, S., “Monitoring and Filtering: European Reform or Global Trend?”, *Oxford Handbook of Online Intermediary Liability*, Frosio, G. (red.), Oxford University Press, 2020, it īpaši 562. lpp.

63. Proti, *pirmām kārtām*, kā pamatoti uzsvērusi prasītāja, ir jāpatur prātā faktiskais konteksts, kādā iekļaujas apstrīdētās normas. Direktīvas 2019/790 17. pants attiecas uz pakalpojumu sniedzējiem, kas glabā un nodrošina publisku piekļuvi “ievērojamam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu”. Citiem vārdiem, ir runa par saimnieciskās darbības subjektiem, kas pārvalda ievērojamu vai pat milzīgu saturu apjomu. Turklāt šie kopīgošanas pakalpojumi tiek sniegti nepārtraukti un tie ir pieejami ievērojamam skaitam lietotāju, tādējādi ik brīdī tiešsaistē var tikt ievietots attiecīgs apjoms jauna satura.

64. Šādā kontekstā man šķiet skaidrs – kā norāda prasītāja –, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju darbinieki nevarētu pārbaudīt visu tiešsaistē ievietoto saturu vai pat lielāko daļu no tā⁷², un Parlaments to turklāt atzīst. Tādējādi man nav skaidrs, ar kādiem citiem līdzekļiem, kas nav automātiskās atpazīšanas rīki, kuri ļauj šiem pakalpojumu sniedzējiem filtrēt viņu pakalpojumos augšupielādēto saturu, tie varētu saprātīgi “nodrošināt to, ka nav pieejami” tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un objekti, un “nepieļaut to turpmāku augšupielādi” viņu pakalpojumos saskaņā ar apstrīdētajās normās minētajiem mērķiem⁷³ – un Parlamenta un Padomes atsaukšanās uz iespējamām “inovatīviem risinājumiem” šajā ziņā sniedz tikai ļoti relatīvu palīdzību⁷⁴. Turklāt no atbildētāju un personu, kas iestājušās lietā, sacītā tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas jautājumiem, varēja saprast, ka tās atzīst, ka bieži vien šie rīki faktiski būs šajā ziņā nepieciešami⁷⁵.

65. *Otrām kārtām*, atgādinu, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, lai izpildītu rūpības pienākumus, kas tiem noteikti saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta formulējumu, ir jāveic pasākumi, kuri atbilst “ar profesionālo rūpību saistītiem augstiem nozares standartiem”. Kā precizēts šīs direktīvas 66. apsvēruma otrajā daļā, šajā ziņā ir jāņem vērā “nozares paraugprakse” un “tehnikas līmenis”.

66. Kā jau paskaidroju šo secinājumu 58. punktā, atpazīšanas rīkus, kuros tiek izmantots “digitālnospiedums”, jau tagad lieto dažādi kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz vairāku veidu saturu⁷⁶. Tātad pārējiem pakalpojumu sniedzējiem, kas pieņem šādu saturu savos pakalpojumos, šķiet, – lai izpildītu rūpības pienākumus, kuri izriet no apstrīdētajām normām, – ir jārikojas atbilstoši “nozares paraugpraksi” un “tehnikas līmenim”, ieviešot šādus rīkus šo kategoriju satura filtrēšanai.

67. Protams, kā ir uzsvērušas atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 5. punktu no kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem sagaidāmajiem pasākumiem katrā gadījumā ir jāatbilst samērīguma principam. Šajā ziņā vajag tostarp ņemt vērā, pirmkārt, “pakalpojuma veidu, auditoriju un lielumu un pakalpojuma lietotāju augšupielādēto darbu vai blakustiesību objektu veidu” un, otrkārt, “piemērotu un iedarbīgu

⁷² Skat. Lambrecht, M., minēts iepriekš, 71. lpp.: “[...] if YouTube wanted to ensure a human review of the 432.000 hours of video uploaded daily, it would have to hire roughly 70.000 full time (very efficient) employees.”

⁷³ Tas nenozīmē, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji vispār nevarētu likt saviem darbiniekiem pārbaudīt noteiktu saturu. Tomēr šiem pakalpojumu sniedzējiem būs jāizmanto automātiskie rīki, vismaz lai samazinātu tā satura apjomu, uz kuru attieksies šāda pārbaude (skat. šo secinājumu 211. punktu).

⁷⁴ Daži saimnieciskās darbības subjekti acīmredzot ir sākuši izstrādāt un lietot rīkus, kas ļauj identificēt saturu, izmantojot mākslīgo intelektu. Skat. it īpaši Mochon, J.-P., minēts iepriekš, 35. lpp. Katrā ziņā pēc būtības arī tā ir satura automātiskās atpazīšanas metode.

⁷⁵ Konkrēti, Francijas valdība atzina, ka “pašreizējā tehnoloģiju attīstības situācijā automātiskās filtrēšanas mehānismu izmantošana šķiet vispiemērotākais līdzeklis, kā ātri identificēt aizsargāta satura neatļautu ievietošanu tiešsaistē, ņemot vērā milzīgo tā satura apjomu, ko nemitīgi ievieto tiešsaistē platformās, uz kurām attiecas 17. pants”. Arī Padome atzina, ka “lielie” kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji varētu “justies spiesti” izmantot šādus rīkus.

⁷⁶ Atpazīšanas rīkus, kuros tiek izmantots “digitālnospiedums”, var lietot attiecībā uz audio, foto un video saturu. Skat. Mochon, J.-P., minēts iepriekš. Precizēšu, ka Direktīvas 2019/790 17. pants – šajā ziņā šā panta formulējumā un šīs direktīvas 2. panta 6. punktā minētajā “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja” definīcijā nepastāvot nekādiem ierobežojumiem – attiecas uz visu veidu aizsargātiem objektiem (vizuālajiem, mūzikas, kino, teksta, kā arī kodu līnijām, video spēlēm u.c.).

līdzekļu pieejamību un pakalpojumu sniedzējiem radītās izmaksas”⁷⁷. Šajā ziņā nevar izslēgt, ka dažos īpašos gadījumos var būt pretrunā šim principam prasīt no dažiem pakalpojumu sniedzējiem, lai tie izmantotu satura atpazīšanas rīku. Tāpat šķiet, ka pašreizējā tehnoloģiju attīstības situācijā šie rīki nav nedz pielāgoti, nedz efektīvi attiecībā uz dažiem īpašiem aizsargātu darbu un objektu veidiem⁷⁸.

68. Tomēr, izņemot šos īpašos gadījumus, manuprāt, ir skaidrs, ka visās situācijās, kurās dažādi piemēroti un efektīvi rīki ir pieejami tirgū un nav nesamērīgi dārgi, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem *a priori* tie ir jāievieš, lai pierādītu, ka viņi ir darījuši “visu iespējamo”, lai novērstu nelikumīga satura ievietošanu tiešsaistē, un tādējādi ir ievērojuši apstrīdētās normas⁷⁹. Attiecīgā gadījumā šie pakalpojumu sniedzēji saskaņā ar samērīguma principu no pieejamajiem rīkiem var izvēlēties tos, kuri ir vispiemērotākie viņu situācijai un to rīcībā esošajiem resursiem⁸⁰ – vai pat pakalpojumu sniedzēji, kuriem ir vislielākie līdzekļi, var paši izstrādāt šādu rīku.

69. *Rezumējot* – kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, lai pierādītu, ka viņi saskaņā ar apstrīdētajām normām ir veikuši “visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus”, lai “nodrošinātu to, ka nav pieejami” tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un objekti, un lai “nepieļautu to turpmāku augšupielādi” viņu pakalpojumos, daudzos gadījumos vajag ieviest satura automatiskās atpazīšanas rīkus, lai *filtrētu* saturu, ko viņu pakalpojumu lietotāji ievieto tiešsaistē, un vajadzības gadījumā *bloķētu* daļu no tā pirms augšupielādes⁸¹.

2. Par tiesību uz vārda un informācijas brīvību izmantošanas ierobežojuma esamību

70. Tagad, kad ir ieviesta skaidrība par apstrīdēto normu tvērumu, šīs normas ir jāvērtē, ņemot vērā tiesības uz vārda un informācijas brīvību.

71. Ar Hartas 11. pantu garantētās tiesības, kas “ietver uzskatu brīvību un brīvību saņemt un izplatīt informāciju vai idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valstu robežām”, atbilst Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 10. pantā paredzētajām tiesībām⁸². Saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu šīm abām tiesībām tādā ir tā pati nozīme vai vismaz tas pats apjoms. No tā izriet, ka Hartas 11. pants ir jāinterpretē, ņemot vērā ECPAK 10. pantu un ar to saistīto Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) judikatūru.

⁷⁷ Skat. arī Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma otro daļu (“[...] Atkarībā no satura veida [...] varētu būt piemēroti un samērīgi dažādi līdzekļi [...]”).

⁷⁸ Skat. it īpaši Mochon, J.-P., minēts iepriekš, 12. lpp. Šķiet, ka tāds it īpaši ir videospēļu filmēto daļu gadījums. Neesot informācijas tehnoloģiju rīkiem, kas ļauj automatiski un efektīvi filtrēt noteikta veida aizsargātus darbus un objektus, nevar izslēgt, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem noteikto rūpības pienākumu apjoms šajā ziņā tiek ievērojami samazināts, piemērojot samērīguma principu. Šajā nozīmē skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma otro daļu, saskaņā ar kuru “nevar izslēgt, ka dažos gadījumos neatļauta [ar autortiesībām aizsargāta] satura pieejamību liegt var būt iespējams tikai pēc tiesību subjekta paziņojuma”.

⁷⁹ Skat. Grisse, K., minēts iepriekš, 895. lpp., kā arī Frosio, G., un Mendis, S., minēts iepriekš, 562. lpp.

⁸⁰ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, 51.–53. punkts).

⁸¹ Turklāt daudzos gadījumos satura atpazīšanas rīki ļaus kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem izpildīt pārredzamības pienākumus, kas tiem noteikti ar Direktīvas 2019/790 17. panta 8. punkta otro daļu. Proti, saskaņā ar šo normu šiem pakalpojumu sniedzējiem ir jāsniedz tiesību subjektiem informācija par tā satura lietošanu, uz kuru attiecas iespējami licences līgumi, kas ar tiem noslēgti. Minētie rīki tieši ļauj apkopot statistiku, bieži vien ļoti precīzu, par attiecīgajos pakalpojumos esošā satura auditoriju (skat. ietekmes novērtējumu, 3/3. daļa, 165. lpp., kā arī šo secinājumu 58. punktu).

⁸² Skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW* (C-469/17, EU:C:2019:623, 73. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Skat. arī Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas, ko 1948. gada 10. decembrī pieņēma Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja (Rezolūcija 217 A(III)), 19. pantu un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, ko 1966. gada 16. decembrī pieņēma Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja, 19. pantu.

72. Šīm pamattiesībām nenoliedzami ir nozīme šajā lietā. Proti, kā norādīja Polijas Republika un Komisija savos attiecīgajos apsvērumos, Direktīvas 2019/790 17. pantā minētajiem kopīgošanas pakalpojumiem ir īpaša nozīme saistībā ar brīvību saņemt vai izplatīt informāciju vai idejas.

73. Kā apgalvo prasītāja, satura ievietošana tiešsaistē minētajos pakalpojumos – vai runa būtu par video, fotogrāfijām vai tekstiem u.c. – tādējādi ietilpst tiesību uz vārda un informācijas brīvību izmantošanā⁸³. Uz šādu ievietošanu tiešsaistē var attiekties arī citas blakusbrīvības. It īpaši tad, ja aplūkojamais saturs ir lietotāju, kas to augšupielādē, mākslinieciskā izpaušme, tā ievietošana tiešsaistē ietilpst humanitāro zinātņu brīvības izmantošanā, kas garantēta ar Hartas 13. pantu, kā arī ECPAK 10. pantu⁸⁴.

74. Precizēšu, ka tas tā ir neatkarīgi no tā, vai ar šo saturu tiek vai netiek pārkāptas autortiesības. Pretējs arguments, ko izvirza Parlaments, manuprāt, ir juridiska neprecizitāte. Proti, no tā, ka informāciju aizsargā autortiesības, neizriet, ka tā uzreiz tiek izslēgta no vārda brīvības piemērošanas jomas⁸⁵. Lai arī parasti ir *pamatoti*, ka tiek ierobežota šādas informācijas izplatīšana, šim faktam ir nozīme vienīgi posmā, kad tiek vērtēti šāda šīs brīvības ierobežojuma pieļaujamības nosacījumi⁸⁶.

75. Prasītājas ieskatā, filtrēšanas pasākumi, kas kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš, lai izpildītu Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunktu un c) apakšpunkta beigu daļu, pēc sava rakstura ir “preventīvi pasākumi” lietotāju informācijas kontrolei. Šie pasākumi izraisot “iepriekšējus ierobežojumus” ECT judikatūras attiecībā uz ECPAK 10. pantu izpratnē. Apstrīdētās normas tādā kopīgošanas pakalpojumos izraisot pakalpojumu sniedzēju veiktu “preventīva rakstura automātisku vispārēju cenzūru”. Minētās normas tādējādi raksturojot Savienības likumdevēja īpaši nopietnu “iejaukšanos” minēto lietotāju vārda un informācijas brīvībā.

76. Turpretī atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, noliedz, ka apstrīdētās normas nozīmētu šādu “cenzūru” vai kādu “iejaukšanos” šajā brīvībā. It īpaši, Padomes ieskatā, šo normu – vai vispārēji Direktīvas 2019/790 17. panta – mērķis neesot *ex ante* ierobežot informāciju, kas var tikt izplatīta šajos pakalpojumos. Lietotāji joprojām varot brīvi tajos augšupielādēt saturu, ko vēlas. Vienkārši visās situācijās, kad tiešsaistē ievietotais saturs ir aizsargāts ar autortiesībām, šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu saņemt attiecīgo tiesību subjektu atļauju un šādas atļaujas neesamības gadījumā viņi būšot atbildīgi *ex post*.

77. Tāpat kā prasītāja es uzskatu, ka apstrīdētās normas faktiski ietver “iejaukšanos” kopīgošanas pakalpojumu lietotāju vārda brīvībā. Tomēr uzreiz vēlos sniegt ar terminoloģiju saistītu precizējumu. Jēdziens “cenzūra”, protams, ir daudznozīmīgs. Tajā pašā laikā no prasītājas

⁸³ Pēc analogijas skat. ECT spriedumus, 2013. gada 19. februāris, *Neij* un *Sunde Kolmisoppi* pret Zviedriju, CE:ECHR:2013:0219DEC004039712 (turpmāk tekstā – “ECT spriedums *Neij* u.c. pret Zviedriju”), 9. un 10. lpp., un 2013. gada 10. aprīlis, *Ashby Donald* u.c. pret Franciju, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908 (turpmāk tekstā – “ECT spriedums *Ashby Donald* u.c. pret Franciju”), 34. punkts, kā arī ģenerālvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *L'Oréal* u.c. (C-324/09, EŪ:C:2010:757, 49. un 157. punkts).

⁸⁴ Proti, lai arī ECPAK “mākslinieciskās izteiksmes brīvību” neatzīst kā autonomas tiesības, uz šo brīvību attiecas minētās konvencijas 10. pants. Skat. it īpaši ECT spriedumus, 1988. gada 24. maijs, *Müller* u.c. pret Šveici, CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, 27. punkts, kā arī 1999. gada 8. jūlijs, *Karataş* pret Turciju, CE:ECHR:1999:0708JUD002316894, 49. punkts.

⁸⁵ Cik man zināms, vienīgie viedokļi, informācija vai idejas, kuriem uzreiz nepiemēro ar ECPAK 10. pantu noteikto aizsardzību, ir naida runa, jo tā nav saderīga ar vērtībām, kas pasludinātas un garantētas ar šo konvenciju (skat. it īpaši ECT spriedumu, *Gunduz* pret Turciju, CE:ECHR:2003:1204JUD003507197, 41. punkts).

⁸⁶ Skat. it īpaši ECT spriedumus *Neij* u.c. pret Zviedriju, 10. un 12. lpp., kā arī *Ashby Donald* u.c. pret Franciju, 35. un 44. punkts. Skat. arī Smith, G., “Copyright and freedom of expression in the online world”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2010, 5. sēj., Nr. 2, 88.–95. lpp., kā arī Michaux, B., “Chapitre 13. Diffusion du savoir. Droit d'auteur et Internet”, *L'Europe des droits de l'homme à l'heure d'Internet*, Van Enis, Q. (Dir.), Bruylant, 2019, 491.–526. lpp. Skat. arī šo secinājumu 117. punktu.

apsvērumiem skaidri izriet, ka prasītāja ar to domā informācijas kontroli pirms tās izplatīšanas. Šajā kontekstā Parlamenta, Padomes un Spānijas valdības apsvērumi, saskaņā ar kuriem jēdziens “cenzūra” šajā gadījumā neesot atbilstīgs, jo Direktīvas 2019/790 17. pantā neesot paredzēta nekāda “politiska vai morāla” kontrole attiecībā uz kopīgošanas pakalpojumos tiešsaistē ievietoto informāciju, manuprāt, nav atbilstīgi. Lai izvairītos no jebkādam papildu neskaidrībām, šajā sadaļā es izmantošu vienīgi jēdzienus “preventīvi pasākumi” un “iepriekšēji ierobežojumi”.

78. Kad tas ir precizēts, jāteic – Direktīvas 2019/790 17. pantā nav vienkārši paredzēts – kā apgalvo Padome –, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāsaņem atļauja attiecībā uz to pakalpojumu lietotāju tiešsaistē ievietoto aizsargāto saturu un ka šādas atļaujas neesamības gadījumā viņi ir tieši atbildīgi. Kā paskaidroju iepriekšējā sadaļā, apstrīdētajās normās ir paredzēts arī, ka minētie pakalpojumu sniedzēji ir atbrīvoti no šīs atbildības, ja tie dara “visu iespējamo”, lai *novērstu* to, ka minētie lietotāji ievieto tiešsaistē saturu, kurā reproducēti tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti. Šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem tādējādi ir jāveic aplūkojamā satura preventīva filtrēšana un bloķēšana.

79. Kā apgalvo prasītāja, filtrēšana pēc savas dabas ir “preventīvs pasākums” šajos pakalpojumos izplatītās informācijas kontrolei un bloķēšanas pasākumi, kas no tās var izrietēt, ir “iepriekšēji ierobežojumi” ar ECPAK 10. pantu saistītās ECT judikatūras izpratnē⁸⁷: lai nevis *sodītu* par iespējamiem autortiesību pārkāpumiem, bet gan tos *novērstu*, informācija, ko lietotāji vēlas ievietot tiešsaistē, tiek kontrolēta un informācija, ko uzskata par tādu, kas var radīt šādu pārkāpumu, tiek ierobežota *pirms tās izplatīšanas*⁸⁸.

80. Šajās situācijās pretēji tam, ko apgalvo Padome, lietotāji tāpat nevar “brīvi” ievietot tiešsaistē kopīgošanas pakalpojumos saturu, ko tie vēlas. Pakalpojumu sniedzēju veiktie filtrēšanas un bloķēšanas pasākumi ierobežos saturu, kuru šie lietotāji var augšupielādēt. No tā izriet “iejaukšanās” minēto lietotāju komunikācijas brīvības izmantošanā. Satura filtrēšana un bloķēšana pirms tā izplatīšanas turklāt izraisa “iejaukšanos” sabiedrības brīvībā saņemt informāciju⁸⁹.

81. Parlaments un Padome atbild, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, būdami privāti saimnieciskās darbības subjekti, var brīvi izvēlēties informāciju, ko tie vēlas izplatīt savos pakalpojumos, un tādējādi izlemt filtrēt vai bloķēt saturu. Pat ja pieņemtu, ka tā ir “iejaukšanās” lietotāju vārda brīvībā, to jebkurā gadījumā nevarot attiecināt uz Savienības likumdevēju.

82. Šajā argumentā, manuprāt, ir sajauktas divas situācijas. Ir taisnība, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji atbilstoši brīvībai veikt uzņēmējdarbību un līgumslēgšanas brīvībai, kas tiem garantētas ar Hartas 16. pantu, nosakot savu pakalpojumu lietošanas nosacījumus vai “kopienas standartus”, var definēt politiku satura jomā un pēc savas iniciatīvas īstenot sava veida

⁸⁷ Skat. ECT spriedumus, 2012. gada 18. decembris, *Ahmet Yildirim* pret Turciju, CE:ECHR:2012:1218JUD0003111110 (turpmāk tekstā – “ECT spriedums *Ahmet Yildirim* pret Turciju”), 55. punkts; 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 36. punkts, kā arī 2019. gada 30. aprīlis, *Kablis* pret Krieviju, CE:ECHR:2019:0430JUD004831016 (turpmāk tekstā – “ECT spriedums *Kablis* pret Krieviju”), 90. punkts.

⁸⁸ Pēc analogijas skat. spriedumu *Scarlet Extended* (29., 36., 37. un 40. punkts), kā arī spriedumu *SABAM* (26., 35., 37. un 38. punkts). Tas var tikt pretstatīts “represīviem” pasākumiem, kas pastāvēja līdz šim, piemēram, tādas *tiešsaistē jau ievietotas informācijas* izņemšanai pēc paziņojuma vai tiesas rīkojuma, kuras nelikumība ir acīmredzama un/vai šīs tiesas atzīta.

⁸⁹ Pēc analogijas skat. ECT spriedumus *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 55. punkts, un 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 36. punkts (par tīmekļvietņu bloķēšanas pasākumiem), kā arī ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona [P. Cruz Villalón] secinājumus lietā *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:255, 85. punkts). Tas – kā es detalizēti paskaidroju turpmāk šajos secinājumos –, ka bloķētais saturs attiecīgā gadījumā vēlāk var tikt no jauna ievietots tiešsaistē, tiklīdz kā attiecīgie lietotāji atbilstoši Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punktā paredzētajam sūdzību mehānismam būs pierādījuši, ka ar šo saturu autortiesības nav pārkāptas, manuprāt, neliek apstrīdēt šo konstatējumu par “iejaukšanos”. Tas pats attiecas uz jautājumu par to, vai šī filtrēšana ir vai nav strikti mērķēta uz nelikumīgu saturu. Turpretī šie apstākļi tiks analizēti, vērtējot šīs iejaukšanās samērīgumu.

“pašregulējumu”, veicot filtrēšanu un bloķēšanu attiecībā uz saturu, kas, viņu ieskatā, ir pretrunā šiem noteikumiem. Šajā situācijā nepastāv “valsts iestāžu iejaukšanās” lietotāju vārda brīvībā ECPAK 10. panta un Hartas 11. panta izpratnē⁹⁰.

83. Tomēr aplūkojamajā gadījumā, manuprāt, nav jautājuma par kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju “pašregulējumu”. Neatkarīgi no tā, vai aizliegums ievietot tiešsaistē pārkāpumus izraisošu saturu ir minēts lietošanas vispārējos nosacījumos vai “kopienas standartos”, satura filtrēšanu un bloķēšanu veic, lai izpildītu apstrīdētās normas⁹¹.

84. Līdz ar to, manuprāt, “iejaukšanās” lietotāju vārda brīvībā ir gan attiecināma uz Savienības likumdevēju. Proti, tas ir tās iniciators. Turklāt Parlaments un Padome paši atzīst, ka ar apstrīdētajām normām būtībā ir paredzēts uz kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem attiecināt pienākumu kontrolēt viņu pakalpojumos izdarītos autortiesību pārkāpumus. Savā ziņā likumdevējs ir deleģējis šiem pakalpojumu sniedzējiem pienākumu kontrolēt autortiesību pareizu piemērošanu digitālajā vidē. Tomēr Savienības likumdevējs nevar vienlaikus veikt šādu deleģēšanu un novelt uz minētajiem pakalpojumu sniedzējiem visu atbildību par no tā izrietošo iejaukšanos lietotāju pamattiesībās⁹².

85. Manu pārliecību šajā ziņā nemaina Padomes arguments, saskaņā ar kuru apstrīdētās normas “neliekot” kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem veikt tā satura filtrēšanu un bloķēšanu, ko lietotāji ievietojuši tiešsaistē viņu pakalpojumos, jo Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punktā *stricto sensu* neesot noteikts nekāds “pienākums” šiem pakalpojumu sniedzējiem, bet tajā esot vienīgi paredzēts atbrīvošanas no atbildības mehānisms, ko tiem esot “iespēja” izmantot, ja tie nav saņēmuši tiesību subjektu atļauju.

86. Proti, manuprāt, vērtējot Direktīvas 2019/790 17. panta saderību ar Hartas 11. pantu, ir jāņem vērā ne tikai tā formulējums, bet arī tā konkrētās sekas. Ņemot vērā to, ka, *no vienas puses*, kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nevarēs saņemt tiesību subjektu atļauju attiecībā uz noteiktu skaitu aizsargāto darbu un citu objektu⁹³, lai gan, *no otras puses*, lietotāji, iespējams, tomēr varētu ievietot tiešsaistē lielu satura daudzumu, kurā reproducēti aplūkojamie objekti, Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punktā paredzētā atbrīvojuma mehānisma izmantošana šiem pakalpojumu sniedzējiem būs nevis “iespēja”, bet nepieciešamība, pretējā gadījumā tiem uzņemoties nesamērīgu atbildības risku. Tādējādi lielā skaitā gadījumu apstrīdētajās normās

⁹⁰ Šajā gadījumā saistībā ar šo brīvību ir jāuzdod jautājums par to, cik lielā mērā, ņemot vērā šo pakalpojumu – kas ir kļuvuši par būtisku infrastruktūru komunikācijas brīvības izmantošanai tiešsaistē (skat. šo secinājumu 103. punktu) – sasniegto nozīmīgumu, to sniedzējiem ir jāievēro lietotāju pamattiesības un cik lielā mērā valsts iestādēm atbilstoši “pozitīvajiem pienākumiem”, kas izriet no šiem pantiem, ir jāpieņem “pozitīvi aizsardzības pasākumi”, kuri garantētu minētās brīvības faktiski izmantošanu attiecībās starp kopīgošanas pakalpojumu lietotājiem un sniedzējiem. Konkrētajā gadījumā nav vajadzības skatīt šos jautājumus. Attiecībā uz “pozitīvajiem pienākumiem”, kas izriet no ECPAK 10. panta, skat. it īpaši ECT spriedumus, 2003. gada 6. maijs, *Appleby* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:2003:0506JUD004430698, 39. punkts, un 2008. gada 16. decembris, *Khurshid Mustafa* pret Zviedriju, CE:ECHR:2008:1216JUD002388306, 31. punkts.

⁹¹ Pēc analogijas skat. ECT spriedumu, 2001. gada 28. jūnijs, *VgT Verein gegen Tierfabriken* pret Šveici, CE:ECHR:2001:0628JUD002469994, 44.–47. punkts. Minētajā lietā ECT lēma, ka privāta televīzijas kanāla atteikums izplatīt dzīvnieku aizsardzības asociācijas sagatavoto televīzijas reklāmas klipus bija *uz valsti atbildētāju attiecināma* “iejaukšanās” šīs asociācijas vārda brīvībā, jo šī atteikuma nolūks bija izpildīt valsts radio un televīzijas likumu, ar kuru aizliegta politiskā propaganda. Tādējādi atšķirībā no Polijas Republikas es nedomāju, ka “pozitīvo pienākumu” teorijai ir nozīme šajā gadījumā. Katrā ziņā šis punkts argumentācijā nav izšķirīgs. Šajā ziņā ECT ir vairākkārt lēmusi, ka “robeža starp valsts pozitīvajiem pienākumiem un negatīvajiem pienākumiem atbilstoši [ECPAK] nav [...] precīzi definējama” un ka principi, kas piemērojami vienā un otrā gadījumā, būtībā ir tie paši (skat. it īpaši ECT spriedumu, 2012. gada 13. jūlijs, *Mouvement Raëlien Suisse* pret Šveici, CE:ECHR:2011:0113JUD001635406, 50. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

⁹² Pēc analogijas skat. ECT spriedumu, 1993. gada 25. marts, *Costello-Roberts* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1993:0325JUD001313487, 27. punkts: “Valsts nevar izvairīties no atbildības, deleģējot savus pienākumus privātām organizācijām vai privātpersonām.”

⁹³ Skat. šo secinājumu 45. zemsvītras piezīmi.

paredzētie atbrīvošanas nosacījumi minētajiem pakalpojumu sniedzējiem faktiski nozīmēs istus *pienākumus*. Turklāt jānorāda, ka minētā 17. panta 5. punktā ir atsauce uz “4. punktā paredzētajiem [kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju] *pienākumiem*” (mans izcēlums).

87. Manuprāt, šāds atbildības/atbrīvošanas mehānisms ir tikpat efektīvs līdzeklis kā tiešs pienākums, lai liktu attiecīgajiem saimnieciskās darbības subjektiem veikt viņu pakalpojumu lietotāju satura preventīvu filtrēšanu. Kā norādīju šo secinājumu 62. punktā, Savienības likumdevējs vienkārši nomainīja metodi šajā ziņā. Tomēr šīm dažādajām metodēm *ir tās pašas sekas*, un šī iemesla dēļ no pamattiesību skatpunkta tās ir jāaplūko vienādi⁹⁴.

3. Par šī ierobežojuma saderību ar Hartu

88. No iepriekšējās sadaļas izriet – kā apgalvo Polijas Republika –, ka apstrīdētās normas ierobežo vārda brīvības izmantošanu, kā tā ir garantēta Hartas 11. pantā.

89. Tajā pašā laikā vārda brīvība nav absolūta prerogatīva. Saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu šīs brīvības ierobežojumi ir pieļaujami ar nosacījumu, ka tie, pirmkārt, ir “noteikti tiesību aktos”, otrkārt, respektē šīs brīvības “būtību” un, treškārt, ievēro samērīguma principu.

90. Tāpat saskaņā ar ECPAK 10. panta 2. punktu un ar ECT judikatūru, kas uz to attiecas, iejaukšanās vārda brīvībā ir pieļaujama, ciktāl tā, pirmkārt, ir “paredzēta likumā”, otrkārt, ar to īsteno vienu vai vairākus leģitīmus mērķus, kas noteikti minētajā 2. punktā, un, treškārt, ir “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”⁹⁵. Lai arī šie nosacījumi savā formulējumā daļēji atšķiras no Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, vēlreiz jāteic, ka tie ir jāuzskata par tādiem, kuriem ir tā pati nozīme vai vismaz tas pats apjoms⁹⁶.

91. Līdz ar to turpmākajās sadaļās es vērtēšu Hartas 52. panta 1. punktā paredzēto trīs nosacījumu ievērošanu, vienlaikus tos interpretējot atbilstīgās ECT judikatūras gaismā. Šajā saistībā izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ aplūkojamais ierobežojums ir “noteikts tiesību aktos” (a) sadaļa), respektē tiesību uz vārda brīvību “būtību” (b) sadaļa) un, ciktāl Direktīvas 2019/790 17. pants tiek pareizi interpretēts, ievēro samērīguma principu (c) sadaļa).

a) Aplūkojamais ierobežojums ir “noteikts tiesību aktos”

92. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru nosacījums, ka visiem šajā Hartā atzīto pamattiesību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt “noteiktiem tiesību aktos” Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, to lasot kopsakarā ar ECT judikatūru attiecībā uz līdzīgu nosacījumu, kas noteikts

⁹⁴ Visbeidzot piebilstu – tas, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem netieši tiek uzlikts pienākums veikt šādu pārraudzību attiecībā uz viņu pakalpojumiem, pats par sevi ir uzskatāms par Savienības likumdevēja “iejaukšanos” šo pakalpojumu sniedzēju vārda brīvībā. Proti, tā kā tie ikvienam piedāvā līdzekļus, kuri ļauj saņemt vai izplatīt informāciju, uz viņu darbību attiecas Hartas 11. pants un ECPAK 10. pants. Pēc analogijas skat. ECT spriedumus *Neij* u.c. pret Zviedriju, 9. un 10. lpp.; 2016. gada 2. februāris, *Magyar Tartalomzolgáltatók Egyesület and Index.hu zrt* pret Ungāriju, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, 45. punkts, kā arī 2020. gada 4. jūnijs, *Jeziór* pret Poliju, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, 41. punkts.

⁹⁵ Skat. it īpaši ECT spriedumus, 2002. gada 14. marts, *Gaweda* pret Poliju, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, 37. punkts; *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 56. punkts, kā arī 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 36. punkts.

⁹⁶ Skat. šo secinājumu 71. punktu. Turklāt atbilstīgi Hartas 53. pantam ar šo instrumentu noteiktais aizsardzības limenis nekad nedrīkst būt zemāks par to, kas garantēts ar ECPAK. Šajā nolūkā Tiesai ir jāizmanto tāda Hartas 52. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu interpretācija, kas būtu vismaz tikpat strikta kā ECT interpretācija attiecībā uz ECPAK 10. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem.

ECPAK 10. panta 2. punktā, nozīmē ne tikai to, ka šim ierobežojumam ir jābūt juridiskam pamatam (“tiesību aktu pastāvēšana”), bet arī to, ka šim juridiskajam pamatam ir jāatbilst noteiktiem pieejamības un paredzamības aspektiem (“tiesību aktu kvalitāte”)⁹⁷.

93. Šajā gadījumā, *pirmām kārtām*, aplūkojamajam ierobežojumam acīmredzami ir juridiskais pamats, jo tas izriet no Savienības likumdevēja pieņemtām tiesību normām.

94. *Otrām kārtām*, attiecībā uz šā juridiskā pamata “kvalitāti” es atgādinu, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru⁹⁸ un ECT judikatūru⁹⁹ juridiskajam pamatam, kas ietver pamattiesību izmantošanas ierobežojumus, ir jābūt pietiekami pieejamam un ar paredzamām sekām, proti, jābūt formulētam pietiekami skaidri un precīzi, lai ļautu ieinteresētajām personām rīkoties, vajadzības gadījumā saņemot profesionālus padomus.

95. Uzskatu, ka apstrīdētās normas ir pietiekami skaidras un precīzas, lai atbilstu šim standartam. Protams, Direktīvas 2019/790 2. panta 6. punktā paredzētā “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja” definīcija un apstrīdētās normas ietver vairākus atvērtus jēdzienus – “ievērojams daudzums ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu”, “[darīt] visu iespējamo”, “ar profesionālo rūpību saistīti augsti nozares standarti” u.c. –, kas rada zināmu neskaidrību par saimnieciskās darbības subjektiem, uz kuriem tie attiecas, un par šiem saimnieciskās darbības subjektiem katrā situācijā noteiktajiem pienākumiem. Tomēr saskaņā ar Parlamenta un Padomes sniegtajiem paskaidrojumiem ar šo jēdzienu izmantošanai ir nolūks garantēt, ka šīs tiesību normas var tikt pielāgotas dažādu veidu saimnieciskās darbības subjektiem un situācijām, kā arī prakses un tehnoloģiju attīstībai tā, lai nodrošinātu atbilstību nākotnes prasībām. Saskaņā ar ECT judikatūru Savienības likumdevējs var, nepārkāpjot “paredzamības” prasības, izvēlēties piešķirt dokumentiem, kurus tas pieņem, drīzāk noteiktu elastīgumu nekā absolūtu tiesisko drošību¹⁰⁰. Turklāt paskaidrojumi, kas sniegti šajos secinājumos, kā arī pašas Tiesas pasludināmajā spriedumā un turpmākajos nolēmumos sniegtie paskaidrojumi palīdzēs precizēt šos jēdzienus un kļedēt šaubas, kas tos apņēma, – arī tas atbilst “paredzamības” prasībai¹⁰¹.

96. Kad tas ir precizēts, jānorāda, ka Tiesa¹⁰² un ECT¹⁰³ “paredzamības” prasību saista arī ar jautājumu par to, vai tiesiskais pamats, kas rada ierobežojumus, sniedz pietiekamas garantijas pret pamattiesību patvaļīgu vai ļaunprātīgu aizskāruma draudiem (saskaņā ar “tiesiskuma” principu). Konkrētajā gadījumā prasītāja šo aspektu apstrīd.

⁹⁷ Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, 81. punkts); atzinumu 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs (EU:C:2017:592, 146. punkts), kā arī manus secinājumus lietā *Facebook Ireland* un *Schrems* (C-311/18, EU:C:2019:1145, 263. punkts).

⁹⁸ Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, 81. punkts).

⁹⁹ Skat. it īpaši ECT spriedumus, 1979. gada 26. aprīlis, *Sunday Times* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, 49. punkts; 2002. gada 14. marts, *Gaweda* pret Poliju, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, 39. punkts, kā arī 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 37. punkts.

¹⁰⁰ Šajā nozīmē ECT ir vairākkārt nospriedusi, ka “noteiktība, lai gan ļoti vēlama, dažkārt ir saistīta ar pārmērīgu neelastību, tomēr tiesībām ir jāspēj pielāgoties situāciju izmaiņām. Tāpēc daudzi tiesību akti dabiski ir lielākā vai mazākā mērā plaši formulēti un to interpretācija un piemērošana ir atkarīga no prakses”. Skat. it īpaši ECT spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Delfi AS* pret Igauniju, CE:ECHR:2015:0616JUD006456909 (turpmāk tekstā – “ECT spriedums *Delfi AS* pret Igauniju”), 121. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra.

¹⁰¹ Tas vien, ka šajā gadījumā lietas dalībnieki un personas, kas iestājušās lietā, ir izvirzījuši Direktīvas 2019/790 17. panta dažādas interpretācijas (skat. šo secinājumu 168. un 170. punktu), nenozīmē, ka “paredzamības” prasība nav ievērota (skat. it īpaši ECT spriedumu, 2004. gada 17. februāris, *Gorzelik* u.c. pret Poliju, CE:ECHR:2004:0217JUD004415898, 65. punkts). Tiesai būs jāpaskaidro, kāda ir šīs normas pareiza interpretācija.

¹⁰² Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, 81. punkts).

¹⁰³ Skat. it īpaši ECT spriedumus, *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 59. un 64. punkts, kā arī 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 37. punkts.

97. Tomēr jautājums par to, vai apstrīdētās tiesību normas sniedz pietiekamas garantijas, ka kopīgošanas pakalpojumu lietotāju vārda brīvība tiks aizsargāta no pārmērīgiem un patvaļīgiem filtrēšanas un bloķēšanas pasākumiem, ir saistīts arī ar ierobežojuma, kas izriet no šīm normām, *samērīgumu*¹⁰⁴. Līdz ar to, lai izvairītos no atkārtotāšanās, es šo jautājumu skatīšu, vērtējot nosacījumu par samērīguma principa ievērošanu¹⁰⁵.

b) Aplūkojamais ierobežojums respektē tiesību uz vārda brīvību “būtību”

98. Jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punktā paredzētais nosacījums, ka visiem šajā instrumentā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir “jārespektē šo tiesību un brīvību būtība”, nozīmē, ka tad, ja kāds pasākums aizskar šo “būtību”, tas nav attaisnojams. Tādā gadījumā tiek nospriests, ka šis pasākums nav saderīgs ar Hartu, un, ja ir runa par Savienības tiesību aktu, tas ir jāatceļ vai jāatzīst par spēkā neesošu un nav jāvērtē nosacījums, kas saistīts ar samērīguma principa ievērošanu¹⁰⁶.

99. Proti, Savienības likumdevējs sabiedrības interesēs var ierobežot noteiktu pamattiesību izmantošanu, lai aizsargātu citas tiesības un intereses. It īpaši tas to var darīt, lai aizsargātu kādas citas pamattiesības. Šajā ziņā tam ir noteikta novērtējuma brīvība, lai izsvērtu pastāvošās tiesības un intereses un panāktu “taisnīgu līdzsvaru” starp tām¹⁰⁷. Tomēr šai novērtējuma brīvībai ir kāda absolūta robeža. Pamattiesību “būtība” ir “neaizskarams kodols”, kam jāpaliek brīvam no jebkādas iejaukšanās. Līdz ar to neviens mērķis, lai cik legītīms tas būtu, nevar attaisnot noteiktus – īpaši smagus – pamattiesību pārkāpumus. Citiem vārdiem, mērķis neattaisno visus līdzekļus.

100. Aplūkojamajā gadījumā, Polijas Republikas ieskatā, apstrīdētās normas pārkāpj tiesību uz vārda brīvību “būtību”. Proti, preventīvā pārraudzība, kas, piemērojot šīs normas, ir jāveic kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz viņu pakalpojumu lietotāju tiešsaistē ievietoto saturu, apdraudot šīs tiesības pašas par sevi, jo šī pārraudzība ietverot iejaukšanos minētajā saturā un tā iespējamu bloķēšanu pat pirms tā izplatīšanas.

101. Tāpat kā atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, es nepiekrītu šim viedoklim.

102. Ir taisnība, ka preventīvos informācijas kontroles pasākumus parasti uzskata par īpaši nopietnu iejaukšanos vārda brīvībā¹⁰⁸ pārspilējumu dēļ, kurus tie var radīt. Demokrātiskā sabiedrībā šie preventīvie pasākumi principā tiek noraidīti, jo, ierobežojot kādu informāciju pat pirms tās izplatīšanas, ar šiem pasākumiem tiek liegta jebkāda sabiedriskā apspriešanās par saturu, tādējādi liedzot vārda brīvībai pašu tās uzdevumu būt par plurālisma vektoru¹⁰⁹. Šo iemeslu dēļ, kā uzsver prasītāja, daudzas dalībvalstis savās attiecīgajās konstitūcijās aizliedz informācijas vispārēju iepriekšēju kontroli.

¹⁰⁴ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791, 132. punkts).

¹⁰⁵ Skat. šo secinājumu 128. un nākamos punktus.

¹⁰⁶ Skat. manus secinājumus lietā *Facebook Ireland* un *Schrems* (C-311/18, EU:C:2019:1145, 272. punkts).

¹⁰⁷ Skat. šo secinājumu 117. un 129. punktu.

¹⁰⁸ Skat. it īpaši ECT spriedumus, 1991. gada 26. novembris, *Observer* un *Guardian* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, 60. punkts; 2002. gada 14. marts, *Gaweda* pret Poliju, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, 35. punkts, kā arī *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 64. punkts un tajā minētās atsaucēs.

¹⁰⁹ Atgādināšu, ka šā iemesla dēļ vārda brīvība ir jebkuras demokrātiskas sabiedrības būtisks pamats. Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 23. aprīlis, *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI* (C-507/18, EU:C:2020:289, 48. punkts un tajā minētā judikatūra), un ECT spriedumus, 1976. gada 7. decembris, *Handyside*, CE:ECHR:1976:1207JUD000549372, 49. punkts, kā arī 1991. gada 26. novembris, *Observer* un *Guardian* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, 59. punkts.

103. Šie apsvērumi ir pilnā mērā nozīmīgi attiecībā uz internetu. Kā apgalvo prasītāja, šim tiklam ir īpaša nozīme saistībā ar brīvību saņemt vai izplatīt informāciju vai idejas¹¹⁰. Tā tas ir it īpaši ar lielajām platformām un sociālajiem tīkliem, kuri, ļaujot ikvienam publicēt tiešsaistē saturu, ko tas vēlas, un ļaujot sabiedrībai tam piekļūt, ir “bezprecedenta” rīki šīs brīvības izmantošanai¹¹¹. Tādējādi šīs platformas piedalās noteikta veida informācijas radīšanas “demokratizācijā” un, lai arī tās pārvalda privāti uzņēmēji, tās faktiski ir kļuvušas par būtiskām infrastruktūrām vārda izpausmei tiešsaistē¹¹². Tajā, kādi šobrīd ir saziņas līdzekļi, tiesības uz vārda brīvību tādējādi it īpaši nozīmē brīvību piekļūt šīm platformām un izteikties tajās principā bez publisko iestāžu iejaukšanās¹¹³.

104. Ja minētās iestādes tieši vai netieši¹¹⁴ noteiktu pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem, kuri kontrolē šīs izteiksmes infrastruktūras, pienākumu vispārīgi preventīvi pārraudzīt viņu pakalpojumu lietotāju saturu, lai meklētu jebkāda veida nelikumīgu vai pat vienkārši nevēlamu informāciju, šī saziņas brīvība kā tāda tiktu apšaubīta. Šādā gadījumā Hartas 11. pantā paredzēto tiesību uz vārda brīvību “būtība”, manuprāt, būtu aizskarta.

105. Šajā kontekstā Direktīvas 2000/31 15. pantam, manuprāt, ir būtiska nozīme. Paredzot, ka pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem nevar uzlikt “vispārējās saistības [...] pārraudzīt informāciju, ko tie pārraida vai uzglabā”, šī norma liedz informāciju tiešsaistē pakļaut vispārīgai preventīvai pārraudzībai, kas būtu deleģēta šiem starpniekiem. Tādējādi tā nodrošina, ka internets paliek brīva un atvērta telpa¹¹⁵.

106. Šā iemesla dēļ es tiecos šajā 15. pantā paredzēto aizliegumu uzskatīt par *vispārēju* tiesību *principu*, kas regulē internetu, jo tajā ir konkretizēta saziņas pamatbrīvība digitālajā vidē¹¹⁶. Turklāt jānorāda, ka Tiesa savā judikatūrā jau ir saskaņojusi šīs brīvības ievērošanu un šo aizliegumu¹¹⁷. Viens nepastāv bez otra. No tā, manuprāt, izriet, ka minētais aizliegums pārsniedz minētā 15. panta ietvaru un attiecas ne tikai uz dalībvalstīm, bet arī uz Savienības likumdevēju.

107. Tomēr pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, pamattiesības uz vārda brīvību, kā tās konkretizētas ar “vispārēju pārraudzības pienākumu” aizliegumu, neaizliedz visus pārraudzības pienākuma veidus.

¹¹⁰ Pirmām kārtām, skat. spriedumu, 2016. gada 8. septembris, *GS Media* (C-160/15, EU:C:2016:644, 45. punkts). Otrām kārtām, skat., ECT spriedumus, 2009. gada 10. marts, *Times Newspapers Ltd* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:2009:0310JUD000300203, 27. punkts; 2012. gada 18. decembris, *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 48. un 54. punkts, kā arī 2015. gada 1. decembris, *Cengiz* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, 49. un 52. punkts.

¹¹¹ Skat. it īpaši ECT spriedumus, 2015. gada 1. decembris, *Cengiz* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, 51. un 52. punkts, kā arī *Kablis* pret Krieviju, 81. punkts.

¹¹² Skat. it īpaši Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikumu CM/Rec(2018)2 dalībvalstīm par interneta starpnieku lomu un atbildību, ko pieņēmusi Ministru komiteja 2018. gada 7. marta ministru vietnieku 1309. sanāksmē, kā arī Balkin, J. M., “Old-School/New-School Speech Regulation”, *Harvard Law Review*, 127. sēj., Nr. 8, 2014, 2296.–2342. lpp., it īpaši 2304. lpp.

¹¹³ Skat. *Conseil constitutionnel* [Konstitucionālā padome] (Francija), Lēmums Nr. 2020-801 DC, 2020. gada 18. jūnijs, “Loi visant à lutter contre les contenus haineux sur internet” [Likums cīņai pret naidīgu saturu internetā], 4. punkts.

¹¹⁴ Proti, izmantojot atbrīvošanas no atbildības mehānismu, kā tas ir šajā gadījumā (skat. šo secinājumu 62. punktu).

¹¹⁵ Skat. ģenerāldokāta M. Pojareša Maduru [*M. Pojares Maduro*] secinājumus apvienotajās lietās *Google France* un *Google* (no C-236/08 līdz C-238/08, EU:C:2009:569, 142. un 143. punkts). Skat. arī Ministru komitejas Ieteikumu CM/Rec(2007)16 dalībvalstīm par pasākumiem interneta sabiedriskā pakalpojuma vērtības veicināšanai, ko pieņēmusi Ministru komiteja 2007. gada 7. novembra ministru vietnieku 1010. sanāksmē, pielikums, III daļa, a) punkts, kā arī Ieteikumu CM/Rec(2018)2 par interneta starpnieku lomu un atbildību, pielikums, 1.3.5. punkts.

¹¹⁶ Šajā pašā nozīmē skat. Smith, G., “Time to speak up for Article 15”, *Blog Cyberleagle*, 2017. gada 21. maijs (pieejams tīmekļvietnē <https://www.cyberleagle.com/2017/05/time-to-speak-up-for-article-15.html>).

¹¹⁷ Skat. spriedumus *Scarlet Extended* (40. un 52. punkts) un *SABAM* (38. un 50. punkts).

108. Kā atgādina Komisija, Tiesa savā judikatūrā par rīkojumiem, kurus var izdot attiecībā uz tiešsaistes starpniekiem¹¹⁸, ir atzinusi, ka ir iespējams šādam starpniekam pieprasīt “novērst” noteiktus pārkāpumus, veicot savu pakalpojumu noteiktu, mērķētu pārraudzību¹¹⁹. Tādējādi tā nošķīra “vispārējus” pārraudzības pienākumus un pienākumus, kas piemērojami “īpašos” gadījumos¹²⁰. Tāpat ECT preventīvos informācijas kontroles pasākumus, tostarp bloķēšanas pienākumus, neuzskata par tādiem, kas paši par sevi nav saderīgi ar ECPAK 10. pantu, ciktāl tie iekļaujas īpašā ietvarā¹²¹. Spriedumā *Delfi AS* pret Igauniju šī tiesa pat pieļāva, ka no dažiem starpniekiem var gaidīt, lai tie aktīvi pārraudzītu savus pakalpojumus, meklējot noteiktu veidu nelikumīgu informāciju¹²².

109. Prasītāja atbild, ka pārraudzības pienākums, kas noteikts kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, piemērojot apstrīdētās normas, tieši ir “vispārējs”. Proti, lai “nodrošinātu to, ka nav pieejami” tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti, un lai “nepieļautu to turpmāku augšupielādi” viņu pakalpojumos, šiem pakalpojumu sniedzējiem faktiski ir jāfiltrē viss visu lietotāju augšupielādētais saturs.

110. Tomēr tāpat kā atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, es uzskatu, ka ar šīm tiesību normām patiesībā tiek noteikts “īpašs” pārraudzības pienākums¹²³. Taču jāatzīst, ka Tiesas judikatūrā¹²⁴ nesen ir notikušas izmaiņas attiecībā uz kritēriju, kas nošķir “vispārēju” un “īpašu”.

111. *Sākotnēji* Tiesa, šķiet, pievērsa uzmanību pārbaudāmās informācijas daudzumam. Spriedumā *L'Oréal u.c.*¹²⁵ Tiesa lēma, ka interneta tirdzniecības vietas operatoram nevar noteikt pienākumu veikt “aktīvu visas katra tā klienta informācijas uzraudzīšanu, lai novērstu jebkādas turpmākus intelektuālā īpašuma tiesību aizskārumus”. Spriedumā *Scarlet Extended* tā uzskatīja, ka no interneta piekļuves nodrošinātāja nevar ar rīkojumu prasīt ievietot filtrēšanas sistēmu, kura piemērojama “visām elektroniskajām komunikācijām, kas notiek ar tā pakalpojumu palīdzību,” un līdz ar to ir “vienlīdz piemērojama attiecībā uz visiem tā klientiem”, to darot, lai “ši nodrošinātāja tīklā identificētu tādu elektronisko datņu apriti, kurās ir muzikāls, kinematogrāfisks vai audiovizuāls darbs, uz ko, kā apgalvo lūguma iesniedzējs, tam ir tiesības, un pēc tam bloķētu šo datņu, ar kurām tiek pārkāptas autortiesības, pārsūtīšanu”¹²⁶. Spriedumā *SABAM*¹²⁷ Tiesa

¹¹⁸ Tiesa ir vairākkārt lēmusi, ka valsts noteikumiem, ar kuriem definē minēto rīkojumu izdošanas kārtību, tāpat kā veidam, kā tos piemēro valsts tiesas, ir jāievēro “vispārēju pārraudzības pienākumu” aizliegums, kas paredzēts Direktīvas 2000/31 15. pantā. Skat. it īpaši spriedumus *Scarlet Extended* (32.–35. punkts) un *SABAM* (30.–33. punkts).

¹¹⁹ Skat. Direktīvas 2000/31 45. apsvērumu un 14. panta 3. punktu.

¹²⁰ Skat. Direktīvas 2000/31 47. apsvērumu (“dalībvalstīm ir liegts uzlikt pārraudzības pienākumu pakalpojumu sniedzējiem [...]; tas neattiecas uz pārraudzības pienākumu īpašos gadījumos [...]).

¹²¹ Skat. ECT spriedumus *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 64. punkts; 2015. gada 1. decembris, *Cengiz u.c.* pret Turciju, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, 62. punkts, kā arī *Kablis* pret Krieviju, 97. punkts.

¹²² Skat. šo secinājumu 138. punktu.

¹²³ Šajā pašā nozīmē skat. Grisse, K., minēts iepriekš., 897. lpp.; Spindler, G., “The liability system of Art. 17 DSMD and national implementation – Contravening prohibition of general monitoring duties?”, JIPITEC, 10. sēj., 2020, 350. un 353.–359. lpp., kā arī Cabay, J., “Lecture prospective de l'article 17 de la directive sur le droit d'auteur dans le marché unique numérique: Vers une obligation de filtrage limitée par la CJUE, garante du “juste équilibre””, *Propriété intellectuelle à l'ère du big data et de la blockchain*, Schulthess, De Werra, J., un Benhamou, Y. (izd.), Ženēva, 2021, 225.–237. lpp.

¹²⁴ Precizēšu, ka pretēji tam, ko norāda Parlaments, šai judikatūrai ir nozīme šajā lietā, lai arī tā attiecas uz rīkojumiem, ko izdevušas valsts tiesas, nevis uz Savienības likumdevēja pieņemtu aktu. Proti, jēdziens “vispārējs pārraudzības pienākums” ir jāinterpretē vienādi, neatkarīgi no tā, kas šo pienākumu ir noteicis (šajā nozīmē skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (104. zemsvītras piezīme)).

¹²⁵ Spriedums, 2011. gada 12. jūlijs (C-324/09, EU:C:2011:474, 139. punkts).

¹²⁶ Spriedums *Scarlet Extended* (29. un 38.–40. punkts). Atbilstoši manai judikatūras izpratnei Tiesa par izšķirīgi svarīgu ir uzskatījusi apstākli, ka “šāda preventīva pārraudzība pieprasītu, lai tiktu aktīvi pārraudzītas visas elektroniskās komunikācijas attiecīgā [interneta piekļuves nodrošinātāja] tīklā un līdz ar to aptvertu visu nosūtāmo informāciju un visus klientus, kas izmanto šo tīklu” (39. punkts) (mans izcēlums).

¹²⁷ Skat. minētā sprieduma 35. un 38. punktu.

izmantoja to pašu argumentāciju attiecībā uz sociālā tīkla platformas pakalpojumu sniedzēja pienākumu ieviest līdzīgu filtrēšanas sistēmu. Visbeidzot, spriedumā *Mc Fadden*¹²⁸ tā uzskatīja, ka bezvadu lokālā tīkla pārvaldītājam nevar noteikt pienākumu pārraudzīt “visu” ar šī tīkla starpniecību “pārraidīto informāciju”, pat ja runa būtu par tiesību subjekta viena identificēta muzikālā skaņdarba kopiju bloķēšanu¹²⁹.

112. Šobrīd Tiesa, šķiet, uzskata, ka ir jāprecizē meklētais. Šajā ziņā spriedumā *Glawischnig-Piesczek*¹³⁰, kas savukārt attiecās uz goda aizskāruma jomu, Tiesa uzskatīja, ka sociālā tīkla pārvaldītāja pienākums pārraudzīt visu šajā tīklā tiešsaistē ievietoto informāciju¹³¹ ir jāuzskata par “īpašu”, jo bija runa par tādas “precīzas”¹³² goda aizskarošas informācijas meklēšanu un bloķēšanu, attiecībā uz kuru pakalpojumu sniedzējam nebija pienākuma veikt filtrētās informācijas likumības “neatkarīgu vērtējumu”, bet, gluži pretēji, viņš varēja “izmantot automatizētas metodes un meklēšanas līdzekļus”¹³³.

113. Šī Tiesas judikatūras attīstība¹³⁴, manuprāt, ir pamatota. Lai arī turpinājumā¹³⁵ es paskaidrošu tās robežas, šeit jānorāda, ka uzskatīt par “vispārēju” pārraudzības pienākumu, tādēļ ka *de facto* pakalpojumu sniedzējam starpniekam ar to tiek noteikts pienākums, izmantojot informācijas tehnoloģiju rīkus, veikt visas tā pakalpojumos lietotāju tiešsaistē ievietotās informācijas filtrēšanu, lai arī būtu runa par konkrētu pārkāpumu meklēšanu, nozīmētu nožēlojamā kārtā neņemt vērā tehnoloģiju attīstību, kas ir darījusi iespējamu šādu filtrēšanu, un liegt Savienības likumdevējam lietderīgu rīku cīņā pret noteikta veida nelikumīgu saturu.

114. Aplūkojamajā gadījumā, lai sasniegtu apstrīdētajās tiesību normās minētos mērķus, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, protams, ir jāpārtrauga viss saturs, ko šo pakalpojumu lietotāji ievieto tiešsaistē. Tomēr šajā saturā ir jāmeklē “konkrēti darbi vai blakustiesību objekti”, par kuriem tiesību subjekti tiem iepriekš būs snieguši “būtisko un vajadzīgo informāciju” (Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkts) vai “pietiekami pamatotu paziņojumu” (minētā 4. punkta c) apakšpunkts). Turpmāk šajos secinājumos¹³⁶ precīzāk paskaidrošu, kāds saturs būs jābloķē. Tomēr šajā analīzes stadijā, manuprāt, ar šiem elementiem pietiek, lai pierādītu, ka šajās normās, lai arī netieši, ir paredzēts “īpašs” pārraudzības pienākums, un lai izslēgtu tiesību uz vārda brīvību “būtības” aizskārums¹³⁷.

¹²⁸ Spriedums, 2016. gada 15. septembris (C-484/14, EU:C:2016:689, 25. un 88. punkts).

¹²⁹ Var nopietni uzdot jautājumu par to, vai apstrīdētās tiesību normas izraisa “vispārēju pārraudzības pienākumu”, kā šis jēdziens ir izprasts minētajos spriedumos. It īpaši atšķirības starp pienākumiem, kas izriet no šīm normām, un lietā, kurā pasludināts spriedums *Scarlet Extended*, aplūkoto filtrēšanas sistēmu nebūt nav acimredzamas. Minētajā lietā tiesību subjekti lūdza, lai starpniekam tiek noteikts pienākums “[identificēt] [...] datnes, kas satur darbus, attiecībā uz kuriem [šie tiesību subjekti] izvirza savas tiesības” (minētā sprieduma 38. punkts), un tas jādara, konkrēti izmantojot rīku “*Audible Magic*” (skat. ģenerālvokāta P. Kruša Viljalona secinājumus lietā *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:255, 21. un 24. punkts)). Ir runa par atpazīšanas rīku, kurā tiek izmantots “digitālnospiedums”, kurš darbojas, pamatojoties uz minēto tiesību subjektu sniegtām atsaucēs datnēm, un kurš turklāt ir minēts ietekmes novērtējumā (3/3 daļa, 55. lpp.).

¹³⁰ Precizēšu, ka minētais spriedums tika pasludināts pēc šīs prasības celšanas.

¹³¹ Skat. ģenerālvokāta M. Špunara [M. Sypnar] secinājumus lietā *Glawischnig-Piesczek* (C-18/18, EU:C:2019:458, 25., 26. un 59. punkts).

¹³² Spriedums *Glawischnig-Piesczek* (35. punkts).

¹³³ Spriedums *Glawischnig-Piesczek* (46. punkts).

¹³⁴ Precizēšu – lai arī spriedums *Glawischnig-Piesczek* ir saistīts ar tiesībām uz goda un cieņas aizsardzību, atziņas, kas no tā izriet, pārsniedz šo jomu. Proti, jēdzienu “vispārējs pārraudzības pienākums” piemēro horizontāli, lai kāds būtu pārkāpuma veids, kas starpniekam jāmeklē. Skat. ģenerālvokāta M. Špunara secinājumus lietā *Glawischnig-Piesczek* (C-18/18, EU:C:2019:458, 43. punkts).

¹³⁵ Skat. šo secinājumu 194.–199. punktu.

¹³⁶ Skat. šo secinājumu 200.–203. punktu.

¹³⁷ Turklāt jānorāda, ka Direktīvas 2019/790 17. panta 8. punktā Savienības likumdevējs ir no jauna apstiprinājis “vispārīga pārraudzības pienākuma” aizliegumu (skat. šo secinājumu 194.–203. punktu).

115. Noslēgumā precizēšu – lai gan Savienības likumdevējs nevar deleģēt tiešsaistes starpniekiem pienākumu veikt vispārēju preventīvu tās informācijas pārraudzību, kas tiek kopīgota vai pārsūtīta ar viņu pakalpojumu palīdzību, tomēr, manuprāt, tas var, neapdraudēdams vārda brīvības “būtību”, izvēlēties paredzēt noteiktiem tiešsaistes starpniekiem pienākumu veikt konkrētus aktīvas pārraudzības pasākumus attiecībā uz noteiktu konkrētu nelikumīgu informāciju. Turklāt jānorāda, ka šajā ziņā Direktīvas 2019/790 17. pants saskan ar vairākiem Komisijas paziņojumiem un ieteikumiem¹³⁸, kā arī jauniem tiesību aktiem¹³⁹, kuru nolūks šajā ziņā ir likt atsevišķiem starpniekiem – it īpaši lielajām “platformām” – iesaistīties cīņā pret noteikta veida nelikumīgu saturu. Tomēr katrā gadījumā būs jānodrošina samērīguma principa ievērošana. Šāda veida tiesiskuma pārbaudes tiešsaistē¹⁴⁰ deleģēšana noteiktiem starpniekiem tostarp ir saistīta ar riskiem attiecībā uz viņu pakalpojumu lietotāju vārda brīvību, un tāpēc tā nav veicama bez pietiekamu garantiju piešķiršanas šiem lietotājiem¹⁴¹.

c) Aplūkojamais ierobežojums ievēro samērīguma principu

116. Tagad atliek pārbaudīt nosacījumu par samērīguma principa ievērošanu; tas atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam ir iedalīts divos apakšnosacījumos: attiecīgajam ierobežojumam ir jābūt, pirmkārt, “nepieciešamam” un, otrkārt, tādām, kurās “patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības”.

117. Par *otrā apakšnosacījuma* ievērošanu starp pusēm nav strīda. Ņemot vērā Direktīvas 2019/790 17. pantā noteikto vispārējo mērķi¹⁴², aplūkojamais ierobežojums atbilst “vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības”, proti, tiesību subjektu autortiesības un blakustiesības. Atgādināšu, ka intelektuālais īpašums tiek aizsargāts kā pamattiesības it īpaši¹⁴³ Hartas 17. panta 2. punktā un ECPAK 1. protokola 1. pantā¹⁴⁴. Apstrīdētās tiesību normas tādējādi ir “pozitīvi aizsardzības pasākumi”, ko Savienības likumdevējs ir veicis, lai nodrošinātu minēto tiesību subjektu tiesību uz intelektuālo īpašumu faktisku un efektīvu izmantošanu to attiecībās ar kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem¹⁴⁵.

¹³⁸ Skat. it īpaši šādus Komisijas paziņojumus Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: 2015. gada 6. maijs, “Digitālā vienotā tirgus stratēģija Eiropai” (COM(2015) 192 *final*), 4., 8. un 12.–14. lpp.; 2016. gada 25. maijs, “Tiešsaistes platformas un digitālais vienotais tirgus – Eiropas izdevības un uzdevumi” (COM(2016) 288 *final*), 8.–11. lpp., un 2017. gada 28. septembris, “Cīņa pret nelikumīgu saturu tiešsaistē, tiešsaistes platformu atbildības kāpināšana” (COM(2017) 555 *final*). Skat. arī Komisijas Ieteikumu (ES) 2018/334 (2018. gada 1. marts) par pasākumiem efektīvai cīņai pret nelikumīgu saturu tiešsaistē (OV 2018, L 63, 50. lpp.), 1.–5., 24. un 36. apsvērums, kā arī 18., 36. un 37. punkts.

¹³⁹ Skat. it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/784 (2021. gada 29. aprīlis) par vēršanos pret teroristiska satura izplatīšanu tiešsaistē (OV 2021, L 172, 79. lpp.), it īpaši 5. pantu, kā arī 2020. gada 15. decembra Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK, (COM(2020) 825 *final*), it īpaši 27. pantu. Jānorāda, ka šā pēdējā minētā priekšlikuma 7. pantā ir no jauna apstiprināts princips, saskaņā ar kuru starpniekiem tiešsaistē nevar noteikt vispārēju pārraudzības pienākumu.

¹⁴⁰ Skat. šo secinājumu 84. punktu.

¹⁴¹ Skat. šo secinājumu 140.–153. punktu. Šajā pašā nozīmē skat. arī Komisijas Ieteikumu 2018/334 (24., 27. un 36. apsvērums, kā arī 19.–21. punkts).

¹⁴² Skat. šo secinājumu 28. punktu.

¹⁴³ Skat. arī Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 27. panta 2. punktu, kā arī Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 15. pantu.

¹⁴⁴ Skat. it īpaši ECT spriedumus, 2007. gada 11. janvāris, *Anheuser-Busch Inc.* pret Portugāli, CE:ECHR:2007:0111JUD007304901, 72. punkts; *Ashby Donald* u.c. pret Franciju, 40. punkts, kā arī *Neij* u.c. pret Zviedriju, 11. lpp.

¹⁴⁵ Pēc analogijas skat. spriedumus, 2008. gada 29. janvāris, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54, 53. punkts); 2016. gada 15. septembris, *Mc Fadden* (C-484/14, EU:C:2016:689, 81. punkts), kā arī ECT spriedumus *Ashby Donald* u.c. pret Franciju, 36. punkts, un 2013. gada 19. februāris, *Neij* u.c. pret Zviedriju, 10. un 11. lpp. Kā norāda Parlaments un Padome, aplūkojamais ierobežojums vienlaikus atbilst vispārējo interešu mērķim, ko Savienība ir ne tikai “atzinusi”, bet arī “izvirzījusi”, proti, mērķim veicināt kultūru daudzveidību (skat. Direktīvas 2019/790 2. apsvērumu). Proti, ar autortiesību aizsardzību ir paredzēts tostarp atbalstīt informācijas, zināšanu un kultūras radīšanu, producēšanu un izplatīšanu (skat. it īpaši Direktīvas 2001/29 9.–11. un 14. apsvērumu). Atbilstoši LES 3. panta 3. punktam Savienība ir noteikusi par mērķi “nodrošināt Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu”.

118. Pusēm turpretī nav vienprātības par to, vai ar aplūkojamo ierobežojumu ir ievērots *pirmais apakšnosacījums*. Šajā ziņā es precizēju, ka pārbaude par to, vai Hartā garantētu pamattiesību ierobežojums ir “nepieciešams” tās 52. panta 1. punkta izpratnē, īstenībā ietver trīs kumulatīvu prasību pārbaudi: proti, ir jāpārbauda, vai šis ierobežojums ir 1) “atbilstošs”, 2) “nepieciešams”, kā arī 3) “samērīgs” *stricto sensu*¹⁴⁶. Turpmākajās sadaļās pēc kārtas pārbaudīšu šīs trīs prasības.

1) Aplūkojamais ierobežojums ir “atbilstošs”

119. Šķiet, ka prasību par aplūkojamā ierobežojuma “atbilstību” Polijas Republika neapstrīd. Katrā ziņā, tāpat kā Parlaments un Padome, es uzskatu, ka šī prasība ir izpildīta.

120. Proti, vērtējot kāda pasākuma atbilstību, Tiesai ir jāpārbauda nevis tas, vai šis pasākums ir *labākais veids*, kā sasniegt izvirzīto mērķi, bet gan tas, vai šis pasākums ir *piemērots, lai sekmētu* šā mērķa sasniegšanu¹⁴⁷.

121. Šajā gadījumā pārraudzīšanas pienākumi, kas kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem noteikti ar apstrīdētajām tiesību normām, ir piemēroti, lai sekmētu Savienības likumdevēja izvirzītā mērķa sasniegšanu. Nododot šiem pakalpojumu sniedzējiem pienākumu pārraudzīt to pakalpojumus un aktīvi cīnīties pret pārkāpumus izraisīto saturu, kas var tajos atrasties, šīs normas, *pirmām kārtām*, stingri mudina minētos pakalpojumu sniedzējus slēgt licences līgumus ar tiesību subjektiem¹⁴⁸ un, *otrām kārtām*, ļauj minētajiem tiesību subjektiem vieglāk kontrolēt savu aizsargāto darbu un objektu izmantošanu šajos pakalpojumos¹⁴⁹.

2) Aplūkojamais ierobežojums ir “nepieciešams”

122. Polijas Republika turpretī norāda, ka tiesību uz vārda brīvību izmantošanas ierobežojums, kas izriet no Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunkta un c) apakšpunkta beigu daļas, pārsniedz to, kas ir “nepieciešams” Savienības likumdevēja izvirzītā mērķa sasniegšanai. Tās ieskatā, pienākumi, kas paredzēti minētā punkta a) apakšpunktā un c) apakšpunkta sākumdaļā, esot pietiekami šajā ziņā. *Pirmām kārtām*, saskaņā ar minēto a) apakšpunktu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem noteiktais pienākums darīt “visu iespējamo”, lai saņemtu tiesību subjektu atļauju, nostiprinot šo pēdējo subjektu pozīciju sarunās. *Otrām kārtām*, pienākums, kas šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts ar minētā c) apakšpunkta sākumdaļu, proti, pienākums – saņemot pietiekami pamatotu paziņojumu – rīkoties ātri, lai atspējotu piekļuvi aizsargātajiem darbiem un citiem objektiem, par kuriem ir paziņots, vai tos izņemtu no savām tīmekļvietnēm, garantējot šo tiesību subjektu tiesību efektīvu aizsardzību.

123. Es tā neuzskatu.

¹⁴⁶ Skat. it īpaši spriedumus, 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28, 50. punkts); 2016. gada 15. februāris, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 54. punkts), kā arī 2020. gada 17. decembris, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België* u.c. (C-336/19, EU:C:2020:1031, 64. punkts).

¹⁴⁷ Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België* u.c. (C-336/19, EU:C:2020:1031, 66. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

¹⁴⁸ Jo – es atgādinu – apstrīdētās normas tiek piemērotas tikai attiecībā uz tiesību subjektu identificētiem aizsargātiem darbiem un objektiem, par kuriem kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nav saņēmuši šo tiesību subjektu atļauju.

¹⁴⁹ Skat. šo secinājumu 53. punktu. Tas, ka ļaunprātīgi lietotāji var apiet jebkādu filtrēšanu (tomēr attiecībā uz filtrēšanas rīku, kas darbojas, izmantojot “nospiedumus”, stiprumu skat. šo secinājumu 65. punktu) un ka filtrēšana noteikti ir saistīta ar zināmu kļūdu līmeni, iespējams, var samazināt šo pienākumu piemērotību izvirzītā mērķa sasniegšanai, tomēr nepadara tos nepiemērotus (skat. spriedumu, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, 63. punkts)).

124. Šajā ziņā jāatgādina, ka “nepieciešamības” tests prasa pārbaudīt, vai pastāv alternatīvi pasākumi, kas būtu *tikpat efektīvi* izvirzītā mērķa sasniegšanai kā aplūkojamais pasākums, bet vienlaikus būtu *mazāk ierobežojoši*¹⁵⁰.

125. Kā būtībā apgalvo Parlaments un Padome, atbildības režīms, kurā būtu noteikti tikai Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta a) apakšpunktā un c) apakšpunkta sākumdaļā paredzētie pienākumi, bez šaubām nebūtu *tikpat efektīvs* Savienības likumdevēja izvirzītā mērķa sasniegšanai kā režīms, kurā turklāt ir paredzēti pienākumi, kas izriet no šā punkta b) apakšpunkta un c) apakšpunkta beigu daļas, – pat ja pirmie pienākumi tik tiešām ir tiesības uz vārda brīvību *mazāk ierobežojoši* nekā otrie¹⁵¹.

126. Proti, *pirmām kārtām*, lai arī, kā apgalvo prasītāja, kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju pienākums darīt “visu iespējamo”, lai iegūtu tiesību subjektu atļauju, jau pats par sevi stiprina šo tiesību subjektu pozīciju sarunās par licences līgumiem ar šiem pakalpojumu sniedzējiem, Direktīvas 2019/790 17. panta mērķis nav vienīgi nodrošināt to, ka minētie tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību par viņu aizsargāto darbu un citu objektu izmantošanu šajos pakalpojumos. Plašāk raugoties, runa ir par to, ka ir jānodrošina, lai šie paši tiesību subjekti varētu faktiski kontrolēt šādu izmantošanu un – it īpaši tad, ja viņi to vēlas, – *liegt* šiem objektiem būt pieejamiem šādos pakalpojumos.

127. *Otrām kārtām*, šajā ziņā nav noliedzams – kā uzsver atbildētājas –, ka tāda paziņošanas un atsaukšanas sistēma kā tā, kas izriet no Direktīvas 2000/31 14. panta un kas būtībā ir pārņemta Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta c) apakšpunkta sākumdaļā, neļauj attiecīgajiem tiesību subjektiem liegt nelikumīgi izmantot savus darbus kopīgošanas pakalpojumos *tikpat efektīvi* kā tāda sistēma, kura izriet no apstrīdētajām normām un ar kuru šo pakalpojumu sniedzējiem turklāt ir noteikti pārraudzīšanas pienākumi.

3) Aplūkojamais ierobežojums ir “samērīgs” “*stricto sensu*”

128. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar Hartu garantētu pamattiesību izmantošanas ierobežojumu uzskata par “samērīgu” *stricto sensu*, ja ar aplūkojamo pasākumu radītās neērtības nav nesamērīgas salīdzinājumā ar izvirzītajiem mērķiem¹⁵².

129. Konkrētajā gadījumā apstrīdētās normas pretnostata, no vienas puses, Hartas 11. pantā garantētās tiesības uz vārda brīvību un, no otras puses, intelektuālā īpašuma tiesības, ko aizsargā šā instrumenta 17. panta 2. punkts. Kā atgādina Parlaments, Padome un Spānijas valdība, nepastāv pirmo tiesību “automātisks pārākums” pār otrajām¹⁵³. Šo tiesību normu samērīgums tātad ir jāvērtē, atkārtojot Tiesas izmantoto formulējumu, “ievērojot nepieciešamo šo

¹⁵⁰ Skat. it īpaši spriedumus, 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28, 54. un 55. punkts); 2013. gada 17. oktobris, *Schwarz* (C-291/12, EU:C:2013:670, 46., 52. un 53. punkts), kā arī 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325, 160. punkts).

¹⁵¹ Skat. šo secinājumu 172. zemsvītras piezīmi.

¹⁵² Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België* u.c. (C-336/19, EU:C:2020:1031, 64. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

¹⁵³ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 85. punkts).

pamattiesību aizsardzības prasību saskaņošanu” un “taisnīgu līdzsvaru” starp tām¹⁵⁴. Turklāt autortiesību jomā Tiesa ir it īpaši uzsvērusi nepieciešamību saglabāt digitālajā vidē šo “taisnīgo līdzsvaru”¹⁵⁵.

130. Tomēr Polijas Republika apgalvo, ka Savienības likumdevējs Direktīvas 2019/790 17. pantā tieši nav saglabājis šo līdzsvaru. Tās ieskatā, ar apstrīdētajām normām vārda brīvībai radītais kaitējums ir nesamērīgs salīdzinājumā ar ieguvumiem, ko tās varot sniegt intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības ziņā.

131. Es savukārt tāpat kā Parlaments, Padome un Komisija uzskatu, ka Savienības likumdevējs varēja izdarīt izvēli atgriezties pie līdzsvara, kas raksturīgs atbildības režīmam, kurš piemērojams kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem (i) apakšsadaļa). Pieņemtais jaunais atbildības režīms tomēr ietver būtiskus riskus vārda brīvībai (ii) apakšsadaļa), kas prasa paredzēt pietiekamas garantijas šo risku mazināšanai (iii) apakšsadaļa), un, manuprāt, Savienības likumdevējs to ir izdarījis (iv) apakšsadaļa).

i) Savienības likumdevējs likumīgi varēja sākotnēji ieviestu līdzsvaru aizvīdot ar jaunu līdzsvaru

132. Atbrīvojums no atbildības, kas pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem ir noteikts Direktīvas 2000/31 14. pantā, atspoguļo līdzsvaru starp it īpaši vārda brīvību un intelektuālā īpašuma tiesībām, kuru Savienības likumdevējs ir vēlējis sasniegt, pieņemot šo direktīvu. Tobrīd tas vēlējās veicināt šo pakalpojumu sniedzēju attīstību, lai plašāk stimulētu elektroniskās tirdzniecības un “informācijas sabiedrības pakalpojumu” izaugsmi iekšējā tirgū. Tātad runa bija par to, lai šiem pakalpojumu sniedzējiem netiktu uzlikta tāda atbildība, kas var apdraudēt to darbību. Aizsargāt tiesību subjektu intereses un tās līdzsvarot ar interneta lietotāju vārda brīvību vajadzēja, izmantojot “paziņošanas un izņemšanas” sistēmu, kā arī rīkojumus, kurus var izdot attiecībā uz šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem¹⁵⁶.

133. Kā apgalvo Padome, kopš tā laika apstākļi neapšaubāmi ir mainījušies. “Web 2.0” pakalpojumu parādīšanās radīja gan jaunas ekonomiskas un sociālas priekšrocības, gan riskus, ietekmējot dažādās iesaistīto pušu intereses. Šajā kontekstā Savienības likumdevējs varēja pārskatīt izvēles, ko tas bija veicis teju pirms divdesmit gadiem, izvērtēt šīs apstākļu izmaiņas un izsvērt minētās priekšrocības un riskus¹⁵⁷.

134. Šajā ziņā, kā uzsvēra Parlaments, Padome un Francijas valdība, Savienības likumdevējam ir plaša novērtējuma brīvība jomās, kurās tā rīcība ietver gan politiska, gan ekonomiska un sociāla rakstura izvēles un kurās tam ir jāveic kompleksi novērtējumi un izvērtējumi¹⁵⁸. Pielāgot autortiesības digitālajai videi un noteikt šajā jomā atbildības režīmu tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumiem, nodrošinot taisnīgu līdzsvaru starp visām iesaistīto pušu tiesībām un interesēm, bez šaubām, ir “komplekss” uzdevums¹⁵⁹.

¹⁵⁴ Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België* u.c. (C-336/19, EU:C:2020:1031, 65. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

¹⁵⁵ Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 9. marts, *VG Bild-Kunst* (C-392/19, EU:C:2021:181, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

¹⁵⁶ Skat. Direktīvas 2000/31 1.–7., 40., 41. un 45.–49. apsvērumu, kā arī manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (245. punkts).

¹⁵⁷ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (246. punkts).

¹⁵⁸ Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *Neptune Distribution* (C-157/14, EU:C:2015:823, 76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

¹⁵⁹ Skat. Ieteikumu CM/Rec(2018)2 par interneta starpnieku lomu un atbildību, preambula, 9. punkts.

135. ECT līdzīgā veidā atzīst publisko iestāžu plašu novērtējuma brīvību, kad tām jānodrošina līdzsvars starp dažādajām ar ECPAK aizsargātajām tiesībām¹⁶⁰. Šī novērtējuma brīvība bija vēl jo nozīmīgāka šajā gadījumā, kad bija runa par to, ka Savienības likumdevējam principā bija jāregulē nevis politiskais diskurss, bet aizsargāto darbu un citu objektu izmantošana¹⁶¹.

136. Plaši apspriestajā kontekstā¹⁶² Savienības likumdevējs ir izdarījis politisku izvēli par labu radošajām nozarēm. Tas uzskatīja, ka iepriekšējais līdzsvars starp attiecīgajām tiesībām un interesēm vairs nav pietiekams un ka tam, lai turpinātu tiesību subjektiem nodrošināt augsta līmeņa aizsardzību¹⁶³, ir jāpieņem jauns atbildības režīms noteiktiem “Web 2.0” pakalpojumu sniedzējiem, tiem nosakot noteiktus satura, ko viņu pakalpojumu lietotāji ievieto tiešsaistē, pārraudzības pienākumus. Ņemot vērā plašo rīcības brīvību, kas ir likumdevēja rīcībā, es uzskatu, ka šāda izvēle pašā tās principā nav nesamērīga.

137. Konkrētāk, apstrīdēto tiesību normu samērīgums, manuprāt, izriet no to elementu līdzaspastāvēšanas, uz kuriem norādījušās atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, – proti, ir runa, pirmkārt, par tā ekonomiskā kaitējuma nozīmīgumu, kas tiesību subjektiem tiek radīts, nelikumīgi ievieojot tiešsaistē viņu darbus tiešsaistes kopīgošanas pakalpojumos, ņemot vērā milzīgo satura apjomu, kas augšupielādēts šajos pakalpojumos, un ātrumu, kādā notiek informācijas apmaiņa internetā¹⁶⁴, otrkārt, par to, ka šo pašu iemeslu dēļ “paziņošanas un izņemšanas” sistēma šiem tiesību subjektiem ļauj tikai ar grūtībām veikt savu darbu izmantošanas kontroli minētajos pakalpojumos, treškārt, par grūtībām, ar kurām tie saskaras, vērsoties pret atbildīgajiem lietotājiem, un, ceturtkārt, par to, ka pārraudzības pienākumi attiecas uz pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem, kuriem piemīt īpašs raksturs. Attiecībā uz šo beidzamo punktu jānorāda, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, tiem veicot satura veicināšanas pasākumus¹⁶⁵, ir zināma ietekme uz informāciju, kurai piekļūst sabiedrība. Zināmā mērā¹⁶⁶ šie aspekti tiecas tuvināt šos pakalpojumu sniedzējus tādiem tradicionālajiem starpniekiem kā izdevēji, un tādējādi attiecībā uz tiem var būt samērīgi pieņemt īpašu atbildības režīmu, atšķirīgu no tā, kas piemērojams citiem mitināšanas pakalpojuma sniedzējiem¹⁶⁷.

138. Turklāt, kā apgalvo Spānijas un Francijas valdības, ECT spriedumā *Delfi AS* pret Igauniju ir nospriedusi, ka, samērojot vārda brīvību ECPAK 10. panta izpratnē un tiesības uz godu, kas garantētas šīs konvencijas 8. pantā, nav nesamērīgi lielu tiešsaistes ziņu portālu uzskatīt par

¹⁶⁰ Skat. it īpaši ECT spriedumu *Ashby Donald* u.c. pret Franciju, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra. Skat. arī ECT spriedumus *Neij* u.c. pret Zviedriju, 11. lpp., un 2014. gada 11. marts, *Akdeniz* pret Turciju, CE:ECHR:2014:0311DEC002087710, 28. punkts. Šajā pašā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 3. februāris, *Fussl Modestraße Mayr* (C-555/19, EU:C:2021:89, 91.–93. punkts).

¹⁶¹ Pēc analogijas skat. ECT spriedumu *Neij* u.c. pret Zviedriju, 11. lpp.

¹⁶² Daļa doktrīnas apgalvo, ka nepastāv “Value Gap” esamības empīriski pierādījumi. Skat. it īpaši Frosio, G., “From horizontal to vertical: an intermediary liability earthquake in Europe”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2016, 12. sēj., Nr. 7, 565.–575. lpp., it īpaši 567.–569. lpp. Pretēju viedokli, skat. Bensamoun, A., “Le value gap ou le partage de la valeur dans la proposition de directive sur le droit d’auteur dans le marché unique numérique”, *Entertainment*, Bruylant, Nr. 2018-4, 278.–287. lpp.

¹⁶³ Precizēšu, ka, protams, Savienības likumdevēja kompetencē ir pieņemt lēmumu par to, kādā līmeni tas tiecas nodrošināt autortiesību un blakustiesību aizsardzību Savienībā.

¹⁶⁴ Skat. Komisijas ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 137.–144. un 175. lpp. Šajā pašā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 13. maijs, *Google Spain* un *Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, 80. punkts), kā arī *Glawisch-nig-Piesczek* (36. un 37. punkts).

¹⁶⁵ Skat. šo secinājumu 14. punktu.

¹⁶⁶ Tomēr apstākļi, ka šie pakalpojumu sniedzēji neveic iepriekšēju savos pakalpojumos tiešsaistē ievietotās informācijas atlati (skat. šo secinājumu 32. punktu), manuprāt, ir noteicoša atšķirība, kas liedz tiem piemērot tādu pašu attieksmi kā izdevējiem.

¹⁶⁷ Šajā nozīmē skat. Ieteikumu CM/Rec(2018)2 par interneta starpnieku lomu un atbildību, preambula, 4. un 5. punkts, kā arī pielikums, 1.3.9. punkts. Attiecībā uz “tradicionālajiem” mitināšanas pakalpojuma sniedzējiem šāds atbildības režīms, manuprāt, nebūtu samērīgs. Tas pats *a fortiori* attiektos uz cita veida starpniekiem, piemēram, “vienkāršās līnijas” pakalpojumu sniedzējiem (skat. Direktīvas 2000/31 12. pantu).

atbildīgu tajā, ka tas nebija novērsis savā tīmekļvietnē lietotāju zināma veida nelikumīgu komentāru publicēšanu pēc kāda raksta, vai vismaz tajā, ka tie nebija pēc paša iniciatīvas īsā laikposmā izņemti.

139. Minētajā spriedumā ECT pievērsās, pirmkārt, šādu komentāru radītā kaitējuma mērogam, ņemot vērā informācijas aprites tiešsaistē ātrumu¹⁶⁸, un, otrkārt, apstāklim, ka, lai arī “paziņošanas un izņemšanas” sistēma daudzos gadījumos var būt piemērots rīks visu ieinteresēto pušu tiesību un interešu līdzsvarošanai, tomēr ar to nav pietiekami, lai novērstu ar šādiem komentāriem radīto nopietno kaitējumu¹⁶⁹. ECT arī uzsvēra, treškārt, ka cietušajam esot bijis grūti uzsākt procesu pret komentāru autoriem un, ceturtkārt, ka ziņu portāla pārvaldītājam bija noteikta ietekme uz tā lietotāju publicētajiem komentāriem un ka līdz ar to bija pamatoti šādam starpniekam piemērot īpašu pieeju atbildības jomā¹⁷⁰. Tādējādi ir iespējama noteikta analogija ar šo lietu¹⁷¹.

ii) Riski, kas raksturīgi tādām atbildības režīmam kā no apstrīdētajām tiesību normām izrietošais

140. Kā būtībā apgalvo Parlaments, ciktāl filtrēšana, kas saskaņā ar apstrīdētajām normām ir jāveic kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, liegs izplatīt šajos pakalpojumos saturu, kurš pārkāpj autortiesības vai blakustiesības, no šīm normām izrietošais tiesību uz vārda brīvību izmantošanas ierobežojums attiecībā uz šo saturu ir attaisnojams.

141. Tomēr minētajās normās Savienības likumdevēja noteiktā saikne starp kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju atbildību un šīs filtrēšanas efektivitāti ietver nozīmīgu risku vārda brīvībai, proti, likumīga satura “pārmērīgas bloķēšanas” risku.

142. Vispārīgi raugoties, šāds “pārmērīgas bloķēšanas” risks pastāv tad, ja valsts iestādes atzīst, ka pakalpojumu sniedzēji starpnieki ir atbildīgi par nelikumīgu informāciju, kuru snieguši viņu pakalpojumu lietotāji. Lai izvairītos no jebkādiem atbildības riskiem, šie starpnieki var sliekties rīkoties ar dedzību un pārmērīgi bloķēt šo informāciju pie *mazākajām šaubām par tās likumību*¹⁷².

143. Aplūkojamajā gadījumā, konkrētāk, risks ir tāds, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, lai izvairītos no jebkādas atbildības riska attiecībā uz tiesību subjektiem, var sistemātiski liegt savos pakalpojumos pieeju visam saturam, kurā reproducēti aizsargāti darbi un citi objekti, par ko šie pakalpojumu sniedzēji ir saņēmuši no tiesību subjektiem “būtisko un vajadzīgo informāciju” vai “pietiekami pamatotu paziņojumu”, tostarp tādām saturam, kurš nepārkāpj šo tiesību subjektu tiesības¹⁷³.

¹⁶⁸ Skat. ECT spriedumu *Delfi AS* pret Igauniju, 133. punkts.

¹⁶⁹ Skat. ECT spriedumu *Delfi AS* pret Igauniju, 151., 155., 158. un 159. punkts.

¹⁷⁰ Skat. ECT spriedumu *Delfi AS* pret Igauniju, 113., 115., 117., 128. un 145. punkts.

¹⁷¹ Jāprecizē, ka minētajā lietā bija runa par to, ka ziņu portāla pārvaldītājam bija jāpārtrauc šis portāls, meklējot “acimredzami nelikumīgu” informāciju. Kā precizēšu šo secinājumu 194.–218. punktā, šāds ir arī šīs lietas gadījums.

¹⁷² Skat. it īpaši Balkin, J.-M., minēts iepriekš, 2309. lpp., kā arī ECT spriedumu, 2020. gada 4. jūnijs, *Jeziar* pret Poliju, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, 60. punkts (“Atbildības attiecināšana [uz pakalpojumu sniedzēju starpnieku] par trešo pušu sniegtiem komentāriem var [...] radīt atturošu ietekmi uz vārda brīvību internetā”). Skat. arī ECT spriedumus 2016. gada 2. februāris, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete un Index.hu Zrt* pret Ungāriju, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, 86. punkts, kā arī 2017. gada 7. februāris, *Pihl* pret Zviedriju, CE:ECHR:2017:0207DEC007474214, 35. punkts. Savukārt ar Direktīvas 2000/31 14. pantā paredzēto atbrīvojumu no atbildības šis risks ir samazināts, jo pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem ir tikai jāizņem informācija, kuras nelikumība ir pierādīta vai par kuru “liecina” [fakti vai apstākļi].

¹⁷³ Un tas tā vēl jo vairāk ir tāpēc, ka, *pirmām kārtām*, saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punktu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums pierādīt, ka viņi ir darījuši “visu iespējamo”, lai novērstu pārkāpumus izraisīto satura ievietošanu tiešsaistē, un, *otrām kārtām*, tiem ir ievērojams atbildības risks, ņemot vērā to, ka šie pakalpojumi dod piekļuvi “lielam daudzumam” satura.

144. Proti, papildus faktam, ka dažiem lietotājiem, kas vēlas ievietot tiešsaistē attiecīgo saturu, var būt licence uz aplūkojamajiem darbiem un objektiem, tiesību subjektiem nav absolūta monopola uz viņu aizsargāto objektu izmantošanu. Šajā ziņā Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punktā ir minēta virkne izņēmumu un ierobežojumu attiecībā uz ekskluzīvajām “izziņošanas sabiedrībai [publiskošanas]” tiesībām. Šie izņēmumi un ierobežojumi principā nodrošina “taisnīgu līdzsvaru” starp šo subjektu interesēm saistībā ar viņu intelektuālā īpašuma aizsardzību, no vienas puses, un aizsargāto objektu lietotāju interešu un pamattiesību, kā arī vispārējo interešu aizsardzību, no otras puses¹⁷⁴ – tas tostarp attiecas uz sabiedrības piekļuvi kultūrai. It īpaši vairākos no minētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem, tostarp tajos, kas attiecas uz citātiem, kritiku un apskatu¹⁷⁵, kā arī tajos, kas attiecas uz karikatūrām, parodijām un stilizācijām¹⁷⁶, to attiecīgajās piemērošanas jomās lietotāju tiesības uz vārda brīvību un jaunradi ir pārākas par minēto tiesību subjektu interesēm.

145. Nozīmīgu daļu satura, ko lietotāji ievieto kopīgošanas pakalpojumos, veido tieši tāda aizsargāto darbu un citu objektu izmantošana vai pat pārņemšana jaunrades nolūkos, uz ko var attiekties šie izņēmumi un ierobežojumi¹⁷⁷.

146. Tomēr jautājums par to, vai kādam konkrētam saturam ir piemērojams šāds izņēmums vai ierobežojums, ir atkarīgs no konteksta, un tam ir nepieciešama noteikta analīze¹⁷⁸. Robeža, kas nošķir likumīgu izmantošanu no pārkāpuma, dažādos gadījumos var būt diskutabla¹⁷⁹. Visās šajās šaubas raisošajās situācijās kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem var šķist vienkāršāk liegt piekļuvi attiecīgajam saturam, nevis pašiem atsaukties uz izņēmumu vai ierobežojumu piemērošanu saistībā ar iespējamu tiesību subjektu celtu prasību par atbildību¹⁸⁰.

147. Tikko aprakstītais “pārmērīgas bloķēšanas” risks šajā gadījumā ir lielāks tāpēc, ka Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) apakšpunktā un c) apakšpunkta beigu daļā noteiktie atbrīvošanas nosacījumi daudzos gadījumos *de facto* nosaka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem pienākumu izmantot satura automātiskās atpazīšanas rīkus.

148. Šajā ziņā nedrīkst aizmirst attiecīgajiem rīkiem raksturīgās robežas, ko prasītāja ir pienācīgi uzsvērusi un ko Tiesa turklāt jau ir konstatējusi savos spriedumos *Scarlet Extended* un *SABAM*¹⁸¹. Proti, ar aplūkojamajiem satura automātiskās atpazīšanas rīkiem tiek identificēts tieši *saturs*,

¹⁷⁴ Skat. it īpaši spriedumus, 2014. gada 3. septembris, *Deckmyn* un *Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132, 26. punkts); 2018. gada 7. augusts, *Renckhoff* (C-161/17, EU:C:2018:634, 43. punkts), kā arī 2019. gada 29. jūlijs, *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 38., 42., 43. un 54. punkts). Skat. arī Direktīvas 2019/790 6. apsvērumu.

¹⁷⁵ Skat. Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktu un spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW* (C-469/17, EU:C:2019:623, 71. punkts), kā arī *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 57. punkts).

¹⁷⁶ Skat. Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta k) apakšpunktu, kā arī spriedumu, 2014. gada 3. septembris, *Deckmyn* un *Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132, 25. punkts).

¹⁷⁷ Es šē domāju “mimus”, filmu kritiku, pārveidojumus, kā arī daudz cita veida satura ar izklaidējošu vai izglītojošu raksturu, kas plaši atrodami šajos pakalpojumos, turklāt šīs publicētās vienības pašas var tikt uzskatītas par darbiem, bieži vien “transformatīviem”.

¹⁷⁸ Piemēram, runājot par Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā paredzēto izņēmumu, it īpaši ir jāpārbauda, vai lietotājs ir “[izveidojis] tiešu un ciešu saikni starp citēto darbu un viņa paša pārdomām un tādējādi [lāvis] šādu intelektuālu konfrontāciju ar citas personas darbu” (spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 79. punkts)). Attiecībā uz izņēmumu, kas minēts minētā punkta k) apakšpunktā, ir jānoskaidro, vai saturs, pirmām kārtām, “[atsaucas] uz pastāvošu darbu, sniedzot pamanāmas atšķirības no tā”, un, otrām kārtām, “ir humora vai izsmiekla izpausme” (spriedums, 2014. gada 3. septembris, *Deckmyn* un *Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132, 20. punkts)).

¹⁷⁹ Analīzi turklāt sarežģī tas, ka piemērojamie izņēmumi un ierobežojumi, kā arī to piemērošanas jomas dažādos valsts tiesiskajos regulējumos var būt atšķirīgi. Proti, lai arī Direktīvas 2001/29 5. pantā sniegtais uzskaitījums ir izsmelošs, tas dod katrai dalībvalstij *iespēju* transponēt savās iekšējās tiesībās tos izņēmumus un ierobežojumus, kurus tā vēlas. Turklāt dalībvalstīm katrā gadījumā atsevišķi ir rīcības brīvība attiecībā uz to ieviešanu. Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (188. punkts).

¹⁸⁰ Pēc analogijas skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (189. punkts).

¹⁸¹ Šajā nozīmē skat. pirmā sprieduma 52. punktu un otrā sprieduma 50. punktu. Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (243. punkts).

nevis autortiesību *pārkāpumi*. Šie rīki, it īpaši tie, kas darbojas, izmantojot “digitālnospieduma” metodi, spēj noteikt *atbilstības*, proti, atpazīt, ka konkrētā saturā ir reproducēts – pilnībā vai daļēji – kādas konkrētas datnes saturs¹⁸². Turpretī, kā norāda Polijas Republika, pašreizējā situācijā minētie rīki nespēj novērtēt kontekstu, kādā reproducētais darbs tiek izmantots, un tostarp identificēt kāda autortiesību izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanu¹⁸³. “Pārmērīgas bloķēšanas” risks ir vēl jo lielāks tāpēc, ka pieaug šo pašu rīku spēja atpazīt atbilstības aizvien īsākos fragmentos (piemēram, dažu sekunžu garās fonogrammās). To izmantošana tāpat ietver risku liegt lietotājiem izmantot izpausmes un jaunrades telpu, kas minētajos izņēmumos un ierobežojumos ir atļauta¹⁸⁴. Turklāt automātiskās atpazīšanas rīku spēja identificēt pārkāpumus izraisītu saturu ir atkarīga no tiesību subjektu sniegtās informācijas precizitātes un ticamības. Šo rīku izmantošana tādējādi var izraisīt nepamatotas sūdzības, piemēram, attiecībā uz publiski pieejamiem darbiem¹⁸⁵, pamatojoties uz kļūdainu vai negodīgu atsauces informāciju (tā dēvētais “pārmērīgu sūdzību” risks)¹⁸⁶.

iii) *Nepieciešamība paredzēt pietiekamas garantijas šo risku minimizēšanai*

149. Ņemot vērā “pārmērīgas bloķēšanas” riskus, kas aprakstīti iepriekšējā apakšsadaļā, tādām atbildības režīmam kā no apstrīdētajām normām izrietošais, manuprāt, ir jāpiesaista pietiekamas garantijas, lai minimizētu šos riskus un tādējādi nodrošinātu to, ka ieviešanas vārda brīvībā tiek precīzi regulēti¹⁸⁷. Vispārīgi raugoties, jebkādi likumības kontroles tiešsaistē deleģēšanai pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem no valsts iestāžu puses¹⁸⁸, kas izpaužas kā šiem starpniekiem tieši vai netieši noteikti pārraudzības pienākumi, ir jāpiesaista šādas garantijas.

150. Konkrētāk, es uzskatu, ka šāds režīms ir jāiekļauj tiesiskā regulējumā, paredzot skaidrus un precīzus noteikumus, kas regulētu filtrēšanas pasākumu, kuri attiecīgo pakalpojumu sniedzējiem jāīsteno, apjomu un piemērošanu, lai tādējādi šo pakalpojumu lietotājiem būtu nodrošināta efektīva aizsardzība pret informācijas, kuru tie vēlas ievietot tiešsaistē, negodīgu vai patvaļīgu bloķēšanu¹⁸⁹.

¹⁸² Skat. šo secinājumu 58. punktu.

¹⁸³ Skat. it īpaši Komisijas dokumentu “Targeted consultation addressed to the participants to the stakeholder dialogue on Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market”, 15. lpp.

¹⁸⁴ Skat. it īpaši Grisse, K., minēts iepriekš, 887. lpp.; Dusollier, S., minēts iepriekš, 1018. lpp., kā arī Lambrecht, M., minēts iepriekš, 73. lpp. Skat. arī Jacques, S., Garstka, K., Hviid, M., un Street, J., “The impact on cultural diversity of Automated Anti-Piracy Systems as copyright enforcement mechanisms: an empirical study of YouTube’s Content ID digital fingerprinting technology”, 2017.

¹⁸⁵ Fonogrammu producentu blakustiesības arī rada specifiskus riskus šajā ziņā. Piemēram, šāds producers var bloķēšanas nolūkos identificēt kādu Šopēna noktirnes (kas turklāt ir publiski pieejams darbs) interpretācijas ierakstu, attiecībā uz kuru tam ir tiesības. Tā kā daži rīki, piemēram *Content ID*, spēj atpazīt ne tikai saturu, kurā ir atkārtoti šīs fonogrammas fragmenti, bet arī tādu, kurā ir atkārtota pati melodija (skat. šo secinājumu 65. zemsvītras piezīmi), tie var automātiski bloķēt, piemēram, tādu lietotāju video, kuri filmē to, kā paši interpretē aplūkojamo noktirni.

¹⁸⁶ It īpaši šķiet, ka *Content ID* šā iemesla dēļ jau ir kļūdaini uzskatījis neaizsargātu saturu par aizsargātiem darbiem. Lai gūtu dažādus piemērus, skat. Garstka, K., “Guiding the Blind Bloodhounds: How to Mitigate the Risks art. 17 of Directive 2019/790 Poses to the Freedom of Expression”, *Intellectual Property and Human Rights*, Wolters Kluwer Law & Business, 4. izd., Torremans, P., (izd.), 2020, 327.–352. lpp., it īpaši 332.–334. lpp.

¹⁸⁷ Pēc analogijas skat. spriedumus, 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28, 61. punkts), un 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 65. punkts).

¹⁸⁸ Skat. šo secinājumu 84. un 115. punktu.

¹⁸⁹ Šajā nozīmē skat. ECT spriedumus *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 64. punkts; 2013. gada 8. oktobris, *Cumhuriyet Vakfi* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2013:1008JUD002825507, 61. punkts; 2015. gada 1. decembris, *Cengiz* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, 62. punkts, kā arī *Kablis* pret Krieviju, 97. punkts. Pēc analogijas skat. arī spriedumus, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 54., 55. un 65. punkts); 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970, 117. punkts), kā arī 2021. gada 2. marts, *Prokuratuur* (Piekļuves nosacījumi elektronisko komunikāciju datiem) (C-746/18, EU:C:2021:152, 48. punkts).

151. Uzsveru arī, ka tad, ja pamattiesību ierobežojums ir paredzēts pašas Savienības tiesību aktos un tādējādi tas tai ir piedēvējams, kā tas ir šajā lietā¹⁹⁰, Savienības likumdevējam ir nozīmīga atbildības daļa šajā ziņā. Šādā gadījumā šādu garantiju noteikšanu nevar pilnībā atstāt dalībvalstu – vai *a fortiori* pakalpojumu sniedzēju, kuriem šie tiesību akti jāīsteno, – ziņā. Gluži otrādi, likumdevējam ir vismaz jānosaka šo garantiju būtība¹⁹¹. Tajā pašā laikā, tā kā konkrētajā gadījumā ir runa par direktīvu, kas turklāt attiecas uz tehnisku jomu, daži piemērošanas noteikumi būs jāprecizē dalībvalstīm, kā arī Komisijai¹⁹².

152. Piebildīšu, ka Savienības likumdevējam ir jāparedz šo garantiju būtība, lai nodrošinātu Savienības tiesību aktu vienveidīgu piemērošanu visās dalībvalstīs, – ņemot vērā, ka šāda vienveidība ir vēl jo nepieciešamāka tāpēc, ka šajā gadījumā ir runa par saskaņošanas direktīvu, kas pieņemta, pamatojoties uz LESD 114. pantu. Kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kas darbojas starptautiskā līmenī, nevajadzētu būt pakļautiem 27 nacionāliem atbildības režīmiem, kuri var atšķirties attiecībā uz šiem pakalpojumu sniedzējiem noteikto filtrēšanas pienākumu apjomu. Turklāt šo pakalpojumu lietotājiem vajadzētu būt pieejamai būtībā identiskai aizsardzībai pret negodīgiem vai patvaļīgiem bloķēšanas pasākumiem neatkarīgi no dalībvalsts, kurā viņi atrodas.

153. Rezumējot, lai arī Savienības likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt lēmumu par tāda atbildības režīma kā apstrīdētajās normās paredzētais *principu*, tas turpretī nevar nenoteikt *pietiekamas garantijas*, lai minimizētu no tā izrietošos riskus vārda brīvībai. Manuprāt, Tiesai ir rūpīgi jāpārbauda šīs prasības ievērošana¹⁹³.

iv) Konkrētajā gadījumā paredzētās garantijas

154. Polijas Republika apgalvo, ka Savienības likumdevējs šajā gadījumā nav izpildījis minēto prasību. Tās ieskatā, apstrīdētajām normām neesot piesaistītas nekādas garantijas, kas regulētu ieviešanu kopīgošanas pakalpojumu lietotāju vārda brīvībā apjomu.

155. Turpretī atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka Direktīvas 2019/790 17. pantā ir ietverta “pilnīga garantiju sistēma”. Proti, apstrīdētās normas neesot atdalāmas no šā panta 5., 7., 8. un 9. punkta. Šajos punktos esot paredzēti skaidri un precīzi noteikumi, kas definē to pasākumu apjomu un piemērošanu, kuri kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš, un tādējādi ar šiem punktiem tiekot saglabāts “taisnīgais līdzsvars” starp intelektuālā īpašuma tiesībām un vārda brīvību.

156. Direktīvas 2019/790 17. panta 5. punkts, kurā ir norādīts – atgādinu –, ka pasākumi, kas katram pakalpojumu sniedzējam ir jāveic, ir vērtējami, ņemot vērā samērīguma principu attiecībā uz tādiem elementiem kā “pakalpojuma lielums” vai pieejamo rīku “izmaksas”, man šķiet, drīzāk attiecas uz jautājumu par brīvību veikt uzņēmējdarbību, kas nav šīs lietas priekšmets, nevis uz vārda brīvību. Līdz ar to es neuzskatu par nepieciešamu pie tā atgriezties.

¹⁹⁰ Skat. šo secinājumu 84. punktu.

¹⁹¹ Skat. spriedumu, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 60.–67. punkts), kā arī ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona secinājumus apvienotajās lietās *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2013:845, 117. un 120. punkts).

¹⁹² Skat. šo secinājumu 210.–213. punktu.

¹⁹³ Šajā ziņā jānorāda – ECT ir vairākkārt lēmusi, ka “lielais apdraudējums”, ko “iepriekšējie ierobežojumi”, kuri izriet no filtrēšanas un bloķēšanas pasākumiem, rada vārda brīvībai, liek veikt “visrūpīgāko pārbaudi”. Skat. it īpaši ECT spriedumu *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 47. punkts.

157. Turpretī minētā panta 7., 8. un 9. punktā, manuprāt, patiešām ir ietvertas būtiskas garantijas kopīgošanas pakalpojumu lietotāju aizsardzībai pret viņu satura negodīgiem vai patvaļīgiem bloķēšanas pasākumiem. Tādējādi es tos izvērtēšu turpmākajās apakšsadaļās.

– *Tiesības uz aizsargātu objektu likumīgu izmantošanu (7. punkts) un sūdzību mehānisms (9. punkts)*

158. Atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, ir pamatoti uzsvērušas, ka viena no būtiskākajām garantijām, ar ko tiek mēģināts ierobežot risku, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, piemērojot apstrīdētās normas, var liegt tāda satura darīšanu par pieejamu savos pakalpojumos, kurā likumīgi reproducēti tiesību subjektu identificētie aizsargātie darbi un citi objekti, ir atrodama Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktā.

159. Proti, *pirmām kārtām*, šā punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības rezultātā¹⁹⁴ netiek liegta pieeja tādiem lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, kas nepārkāpj autortiesības un blakustiesības, tostarp arī darbiem vai blakustiesību objektiem, uz kuriem attiecas autortiesību izņēmums vai ierobežojums”¹⁹⁵.

160. *Otrām kārtām*, saskaņā ar minētā punkta otro daļu dalībvalstīm ir jāraugās, lai lietotāji var atsaukties uz izņēmumiem un ierobežojumiem, kas saistīti ar a) citātiem, kritiku vai apskatu, kā arī b) izmantošanu karikatūru, parodijas vai stilizācijas nolūkos¹⁹⁶, kad tie ievieto saturu tiešsaistē kopīgošanas pakalpojumos.

161. No tā izriet, ka Savienības likumdevējs ir skaidri atzinis kopīgošanas pakalpojumu lietotāju subjektīvās tiesības autortiesību jomā. Šiem lietotājiem ir *tiesības*, uz kurām var atsaukties pret šo pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem, minētajos pakalpojumos leģitīmi lietot aizsargātus objektus, tostarp *tiesības* atsaukties uz autortiesību un blakustiesību izņēmumiem un ierobežojumiem¹⁹⁷. Tas, ka likumdevējs ir šādi atzinis šo izņēmumu un ierobežojumu būtiskumu attiecībā uz lietotājiem, saskan ar Tiesas judikatūru; Tiesa pati nesen atzina, ka tie “ietver tiesības” par labu šiem lietotājiem¹⁹⁸.

162. Uzsveru, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu lietotāji var atsaukties uz *visiem Savienības tiesībās paredzētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem*¹⁹⁹, it īpaši uz Direktīvas 2001/29 5. pantā paredzētajiem – tomēr tiktāl, cik tie ir minēti piemērojamajās valsts tiesībās. Šis 5. pants atstāj dalībvalstīm *iespēju* transponēt tajā uzskaitītos izņēmumus un

¹⁹⁴ Ar šo formulējumu ir jāsaprot: filtrēšanas un bloķēšanas pasākumi, kas šiem pakalpojumu sniedzējiem jāveic, piemērojot apstrīdētās normas. Skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma pirmo daļu.

¹⁹⁵ Runa ir arī tostarp par tādu aizsargātu darbu un citu objektu izmantošanu, uz kuriem attiecas lietotāju noslēgtie licences līgumi (skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma pirmo daļu), kā arī it īpaši publiski pieejamo darbu izmantošanu.

¹⁹⁶ Aplūkojamie izņēmumi un ierobežojumi, kā norādīju šo secinājumu 175. un 176. zemsvītras piezīmē, ir turklāt paredzēti Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) un k) apakšpunktā.

¹⁹⁷ It īpaši tie to var darīt valsts tiesās (skat. Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punkta otro daļu (“[...] lietotājiem ir pieejama tiesa vai cita attiecīga tiesu iestāde, kurā pieprasīt autortiesību un blakustiesību izņēmuma vai ierobežojuma izmantošanu”).

¹⁹⁸ Skat. spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW* (C-469/17, EU:C:2019:623, 70. punkts), kā arī *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 54. punkts).

¹⁹⁹ Lai arī šis 7. punkts šajā ziņā ir neviennozīmīgs, šī interpretācija skaidri izriet no Direktīvas 2019/790 70. apsvēruma (“Tiešsaistes [...] pakalpojumu sniedzēju sadarbībā ar tiesību subjektiem veiktajiem pasākumiem nevajadzētu skart *autortiesību izņēmumu un ierobežojumu* piemērošanu [...]”), kā arī no šā panta 9. punkta, it īpaši tā ceturtās daļas (“[...] viņi var izmantot darbus un blakustiesību objektus, uz kuriem attiecas *Savienības tiesību aktos paredzēti* [...] izņēmumi vai ierobežojumi”) (mans izcēlums).

ierobežojumus²⁰⁰, savukārt minētais 7. punkts šīm dalībvalstīm *liek* savos tiesību aktos paredzēt vismaz izņēmumus un ierobežojumus, kas saistīti ar citātiem un parodiju²⁰¹, ņemot vērā to īpašo nozīmību attiecībā uz vārda brīvību.

163. No tā konkrēti izriet, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nav likumīgas atļaujas bloķēt vai izņemt saturu, kurā likumīgi izmantoti aizsargāti darbi vai citi objekti, *tādēļ, ka šis saturs pārkāptu autortiesības*²⁰². It īpaši saskaņā ar lietošanas vispārējiem nosacījumiem vai tad, ja ir noslēgtas līgumiskas vienošanās ar tiesību subjektiem, tie vairs nevar izslēgt izņēmumu un ierobežojumu piemērošanu, paredzot, piemēram, ka pietiek tikai ar to, ka tiesību subjekti atsaucas uz autortiesību pārkāpumu, lai pamatotu šādu bloķēšanas vai izņemšanas pasākumu²⁰³. Šiem pakalpojumu sniedzējiem, gluži pretēji, saskaņā ar šiem pašiem vispārējiem nosacījumiem ir jāinformē lietotāji, ka tie var izmantot aizsargātos darbus un citus objektus saskaņā ar minētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem²⁰⁴.

164. Manuprāt, pieņemot Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu, Savienības likumdevējs, apzinoties “pārmērīgas bloķēšanas” riskus²⁰⁵, kas var izrietēt no tā ieviestā atbildības režīma, kā arī lai nodrošinātu “taisnīgu līdzsvaru” starp attiecīgajām tiesībām un interesēm un lai nepārprotami aizsargātu kopīgošanas pakalpojumu lietotāju vārda brīvību²⁰⁶, paredzēja skaidru un precīzu robežu filtrēšanas un bloķēšanas pasākumiem, kas šo pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš, piemērojot šā panta 4. punktu.

165. Šajā ziņā Parlaments, Padome un Komisija ir pamatoti uzsvēruši, ka šai pašā 7. punktā, ņemot vērā tā pirmajā daļā lietotā formulējuma – “rezultātā netiek”²⁰⁷ – imperatīvo raksturu, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts *pienākums sasniegt rezultātu*: viņiem ir *pienākums panākt*, ka viņu pakalpojumos netiek liegta iespēja darīt pieejamu saturu, kurā likumīgā veidā reproducēti aizsargāti darbi un citi objekti, pat ja tiesību subjekti būtu identificējuši šos darbus un objektus. Tātad robeža tam, kādi filtrēšanas un bloķēšanas pasākumi ir pieļaujami, ir skaidri noteikta: to *mērķis un sekas nedrīkst būt šādas likumīgas izmantošanas kavēšana*. Šī norma tātad palīdz novērst šo pakalpojumu sniedzēju sliecību rīkoties ar pārmērīgu “degsmi” un tādējādi regulēt iejaukšanās vārda brīvībā apjomu tā, lai šī iejaukšanās principā attiektos tikai uz tāda satura izplatīšanu, kas pārkāpj autortiesību normas.

166. Polijas Republika tomēr atbild, ka, ņemot vērā šo secinājumu 148. punktā minētos satura atpazīšanas rīku darbībai piemītošos ierobežojumus un it īpaši to nespēju identificēt autortiesību izņēmumu un ierobežojumu piemērošanu, Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punkts esot drīzāk vēltīga cerība, nevis efektīva garantija. Praksē saturu, uz kuru attiecas šie izņēmumi un

²⁰⁰ Skat. šo secinājumu 179. zemsvītras piezīmi.

²⁰¹ Vismaz attiecībā uz aizsargāto objektu izmantošanu kopīgošanas pakalpojumos.

²⁰² Šajā ziņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu tiek ierobežota kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju brīvība veikt uzņēmējdarbību, lai nodrošinātu lietotāju vārda brīvību. Tomēr šie pakalpojumu sniedzēji joprojām ir brīvi izņemt saturu, uz kuru attiecas izņēmumi vai ierobežojumi, citu iemeslu, *nevis ar autortiesībām saistītu problēmu*, dēļ, piemēram, tad, ja šis saturs ir aizvainojošs vai pārkāpj viņu politiku kailuma jomā. Ar šo normu tātad minētajiem pakalpojumu sniedzējiem netiek noteikts pienākums izplatīt (“*must carry*”) šādu saturu.

²⁰³ Šajā pašā nozīmē skat. Leistner, M., minēts iepriekš, 165. un 166. lpp. Jebkurš pretējs formulējums šajos vispārējos nosacījumos vai šādu līgumisku vienošanos gadījumā, manuprāt, līdz ar to būtu nesaderīgs ar Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu.

²⁰⁴ Skat. Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punkta ceturto daļu. Lietotājiem sniegtā informācija par viņu tiesībām izmantot aizsargātos darbus un objektus saskaņā ar izņēmumiem un ierobežojumiem, kā arī par šo tiesību robežām ir būtiska, lai atbalstītu šo lietotāju vārda brīvības un jaunrades brīvības izmantošanu, vienlaikus samazinot autortiesību nejaūšu pārkāpumu risku.

²⁰⁵ Skat. ietekmes novērtējumu, 1/3. daļa, 140. un 141. lpp., kā arī 422. zemsvītras piezīme.

²⁰⁶ Skat. Direktīvas 2019/790 70. apsvēruma pirmo daļu.

²⁰⁷ “*Shall not result*” Direktīvas 2019/790 angļu valodas versijā.

ierobežojumi, minētie rīki automātiski bloķēs. Tādējādi šī norma neesot tāda, ar kuru kopīgošanas pakalpojumu lietotājiem tiktu nodrošināta efektīva aizsardzība pret viņu ievietotā satura negodīgu vai patvaļīgu bloķēšanu.

167. Prasītājas argumentācija šajā ziņā atklāj pušu un personu, kas iestājušās lietā, viedokļu būtisku atšķirību attiecībā uz šā 7. punkta tvērumu un konkrēto veidu, kā praksē ir jāievēro lietotāju tiesības. Proti, Tiesā šajā ziņā tika diskutēts par divām atsevišķām šīs normas interpretācijām.

168. Saskaņā ar *pirmo interpretāciju*, kas ir Polijas Republikas prasības pamatā un ko turklāt izvirzījušas Spānijas un Francijas valdības, (vienīgais) mehānisms²⁰⁸, kurš praksē nodrošina to, ka filtrēšanas un bloķēšanas pasākumi, ko kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji veic atbilstoši apstrīdētajām normām, neliedz to pakalpojumu darīt pieejamu saturu, kurā likumīgi izmantoti aizsargāti darbi un citi objekti, esot “sūdzību un kompensāciju mehānisms”, kas saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punktu šiem pakalpojumu sniedzējiem ir jādara pieejams viņu pakalpojumu lietotājiem “strīdu gadījumā par piekļuves atspējošanu lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, vai par to izņemšanu”.

169. Konkrēti, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši tiesību subjektu vēlmei vajadzētu *ex ante* bloķēt jebkādu saturu, kurā pilnībā vai daļēji reproducēti šo tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti – neatkarīgi no tā, vai ar to tiek pārkāptas viņu tiesības, – un lietotājam, kurš uzskatītu, ka viņš šos objektus lieto likumīgi, piemēram, atbilstoši kādam izņēmumam vai ierobežojumam, būtu pienākums iesniegt sūdzību šajā ziņā. Ja sūdzība būtu pamatota, attiecīgais saturs tiktu ievietots tiešsaistē *ex post* pēc sūdzības izskatīšanas. Precizēšu – lai gan prasītāja, kā arī Spānijas un Francijas valdības ir vienisprātis par Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punkta izpratni, tomēr tās ir radikāli atšķirīgās domās par sekām, kādas no tā izriet²⁰⁹.

170. Saskaņā ar *otro interpretāciju*, ko izvirza Parlaments, Padome un Komisija, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktā paredzētās šo pakalpojumu lietotāju tiesības likumīgi izmantot aizsargātos objektus ir jāņem vērā *ex ante* pašā filtrēšanas procesā. Proti, apstrīdētās normas un šis 7. punkts esot jālasa kopsakarā, un pienākumi, kas tajos ir paredzēti, esot piemērojami “vienlaicīgi”. Tam, ka saskaņā ar šīm normām minētajiem pakalpojumu sniedzējiem ir jādara “viss iespējamais”, lai novērstu tiesību subjektu identificēto aizsargāto darbu un objektu ievietošanu tiešsaistē, praksē neesot jāizpaužas kā preventīvai un sistemātiskai šādu likumīgu lietojumu bloķēšanai. Šā 17. panta 9. punktā paredzētais sūdzību un kompensāciju mehānisms esot papildu un galēja garantija situācijās, kurās, neraugoties uz šajā pašā 7. punktā minēto pienākumu, attiecīgie pakalpojumu sniedzēji tomēr būtu kļūdaini bloķējuši šādu likumīgu saturu.

171. Es piekrītu šai pēdējai interpretācijai, kura, manuprāt, izriet no Direktīvas 2019/790 17. panta gramatiskas, sistēmiskas un vēsturiskas analīzes.

²⁰⁸ Francijas valdība turklāt norāda uz iespējamiem brīvprātīgiem pasākumiem, ko varētu veikt tiesību subjekti (skat. šo secinājumu 252. zemsvītras piezīmi).

²⁰⁹ Prasītāja uzskata – kā jau minēju šo secinājumu 166. punktā –, ka apstākļi, ka kopīgošanas pakalpojumu lietotāju tiesības tiek ņemtas vērā tikai *ex post*, pēc šo lietotāju iesniegtas sūdzības, pierādot tiesību uz vārda brīvību izmantošanas ierobežojuma nesamērīgumu. Turpretī *minētās valdības* uzskata, ka šī interpretācija saglabājot “taisnīgu līdzsvaru” starp attiecīgajām tiesībām un interesēm, jo tā tiesību subjektiem nodrošinot iespēju *a priori* kontrolēt viņu aizsargāto darbu un citu objektu izmantošanu, vienlaikus radot minētajiem lietotājiem tikai “pagaidu neērtības”.

172. *Vispirms*, no teksta skatpunkta raugoties, jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punkta formulējumu tiesību subjektu un kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju sadarbības rezultātā nedrīkst tikt “liegta pieeja” saturam, kurā ir likumīgi reproducēti aizsargāti darbi vai citi objekti. Interpretācija, saskaņā ar kuru šis saturs varētu tikt sistemātiski bloķēts *ex ante*, lai gan lietotāji varētu panākt tā atjaunošanu *ex post*, manuprāt, noteikti nav pareizākais veids, kā saprast šo formulējumu²¹⁰.

173. *Tālāk*, raugoties no sistēmas viedokļa, kā norāda Komisija, apstrīdētās normas un šis pats 7. punkts ir jāskata, ņemot vērā minētā 17. panta 9. punkta trešo daļu, saskaņā ar kuru minētā direktīva “nekādi neietekmē” likumīgus aizsargātu darbu un objektu lietošanas veidus. Tomēr, ja attiecīgais saturs tiktu sistemātiski bloķēts *ex ante* un lietotājiem būtu pienākums iesniegt sūdzību, lai panāktu tā ieviešanu tiešsaistē, šie likumīgie lietošanas veidi, protams, tiktu kaut kādā ziņā “ietekmēti”.

174. Tāpat jānorāda, ka jautājums par aizsargātu objektu likumīgiem lietošanas veidiem ir minēts ne tikai Direktīvas 2019/790 70. apsvērumā, kurš attiecas uz sūdzību mehānismu, bet arī tās 66. apsvēruma pirmajā daļā²¹¹, kas attiecas uz preventīviem pasākumiem, kuri kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāievieš atbilstoši apstrīdētajām normām. Turklāt saskaņā ar minētā 70. apsvēruma pirmās daļas formulējumu šī mehānisma nolūks ir “atbalstīt” – nevis “ļaut” – šādus likumīgus lietošanas veidus.

175. *Visbeidzot* – sagatavošanas darbi šķiet apstiprinām šo interpretāciju. Šajā ziņā jānorāda, ka Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punkts ir saistīts ar direktīvas priekšlikuma 13. panta 2. punktu. Šajā priekšlikumā nebija ietvertas normas par aizsargātu darbu un citu objektu likumīgu izmantošanas veidiem. Šāda norma tika pievienota grozījumu ceļā pirmajā dokumenta lasījumā Parlamentā un Padomē. Šajos grozījumos sūdzību un kompensāciju mehānisma konkrētais mērķis bija atļaut šos likumīgos izmantošanas veidus²¹². Pēc tam, kad Parlaments 2018. gada 5. jūlijā šo dokumentu pirmo reizi noraidīja, dokumenta vēlākajās redakcijās un tajā, kas galu galā tika pieņemta, jautājums par lietotāju tiesībām un jautājums par sūdzību un kompensāciju mehānismu tika nošķirti divās atsevišķās normās.

176. Arī šī likumdošanas procedūra, manuprāt, parāda, ka Savienības likumdevēja nodoms šajā ziņā mainījās. Direktīvas priekšlikuma 13. pants sākotnēji bija vienpusēji par labu tiesību subjektiem, savukārt procesā, to pieņemot kā Direktīvas 2019/790 17. pantu, šis 13. pants tika izmainīts par kompleksu tiesību normu, kuras nolūks ir atzīt un līdzsvarot dažādās attiecīgās intereses. Kā apgalvoja Padome, likumdevējs izdarīja izvēli ar šo tiesību normu aizsargāt gan

²¹⁰ Tas tā vēl jo vairāk ir attiecībā uz Direktīvas 2019/790 angļu valodas versiju (“[...] shall not result in the *prevention* of the availability [...]” (mans izcēlums)). Turklāt, manuprāt, šis 7. punkts konkrētāzē tiesības uz vārda brīvību un tādējādi tā formulējums ir jāinterpretē plaši. Pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 14. februāris, *Buivids* (C-345/17, EU:C:2019:122, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

²¹¹ “[...] Tāpēc pasākumiem, ko veic šādi pakalpojumu sniedzēji, nevajadzētu ietekmēt lietotājus, kuri izmanto [...] kopīgošanas pakalpojumus, lai šādos pakalpojumos likumīgi augšupielādētu informāciju [...]”

²¹² Skat., pirmām kārtām, “Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market”, 2019. gada 29. jūnijs, Parlaments, Juridiskā komiteja, Dokumenti A8-0245/2018 (pieejams tīmekļvietnē https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0245_EN.html?redirect), 77. grozījums: “[...] *To prevent misuses or limitations in the exercise of exceptions and limitations to copyright*, Member States shall ensure that the service providers referred to in paragraph 1 put in place effective and expeditious complaints and redress mechanisms [...]” Skat., otrām kārtām, Padomes dokumentu 12254/16 + ADD1 + ADD2 + ADD3 + ADD4, 2018. gada 25. maijs, (pieejams tīmekļvietnē <https://www.consilium.europa.eu/media/35373/st09134-en18.pdf>): “Member States shall ensure that the measures referred to in paragraph 4 are implemented by the online content sharing service provider without prejudice to the possibility for their users to benefit from exceptions or limitations to copyright. *For that purpose*, the service provider shall put in place a complaint and redress mechanism [...]” (Mans izcēlums)

tiesību subjektus, gan lietotājus. Kā uzsver Parlaments, minētajā 17. pantā ir atspoguļots smalks kompromiss, kas šajā ziņā panākts. Šīs izmaiņas nevar ignorēt, interpretējot šo tiesību normu²¹³.

177. *Turklāt* Parlamenta, Padomes un Komisijas izvirzītā interpretācija, saskaņā ar kuru lietotāju tiesības atbilstoši Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktam ir jāņem vērā *ex ante*, nevis tikai *ex post*, nodrošina no apstrīdētajām normām izrietošā tiesību uz vārda brīvību izmantošanas ierobežojuma samērīgumu²¹⁴.

178. Šajā ziņā ir taisnība, ka Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punktā noteiktais sūdzību un kompensāciju mehānisms ir gan būtiska garantija, gan nozīmīgs solis uz priekšu salīdzinājumā ar Direktīvu 2000/31²¹⁵. Ir runa par jebkurai filtrēšanas sistēmai būtisku sastāvdaļu, ņemot vērā “pārmērīgas bloķēšanas” risku, kas no tās izriet. Savienības likumdevējs šo mehānismu ir papildinājis arī ar procesuālām “apakšgarantijām”. Šim mehānismam ir jābūt “iedarbīgam un ātram”, un saskaņā ar to iesniegtās sūdzības izskata “bez nevajadzīgas kavēšanās”. Citiem vārdiem, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem šajā jomā ir jārikojas tikpat ātri kā attiecībā uz paziņojumiem, kas saņemti no tiesību subjektiem atbilstoši Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta c) apakšpunktam²¹⁶. Turklāt tiesību subjektiem bloķēšanas pieprasījumi ir “pienācīgi” jāpamato un sūdzības ir jāizskata cilvēkam.

179. Vēl jo vairāk, saskaņā ar to pašu 9. punktu dalībvalstīm ir arī jānodrošina, lai būtu pieejami ārpustiesas tiesiskās aizsardzības mehānismi strīdu izšķiršanas nolūkā starp lietotājiem un tiesību subjektiem. Šādi mehānismi ir noderīgi, lai ļautu objektīvi izšķirt šādus strīdus. Manuprāt, vēl svarīgāk ir tas, ka dalībvalstīm šajā jomā ir jāparedz “efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi [tiesā]”. Šajā ziņā spriedumā *UPC Telekabel Wien*²¹⁷ Tiesa būtībā uzsvēra, ka šādas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir nepieciešamas, lai nodrošinātu tiesību uz vārda brīvību izmantošanu tiešsaistē.

180. Tomēr, lai arī šīs procesuālās garantijas ir svarīgas, ar tām vien *nepietiek*, lai nodrošinātu “taisnīgu līdzsvaru” starp autortiesībām un lietotāju vārda brīvību.

181. *Pirmkārt*, saskaņā ar Tiesas un ECT judikatūru šādu procesuālo garantiju esamība neatbrīvo valsts iestādes no pienākuma nodrošināt filtrēšanas un bloķēšanas pasākuma *blakusiedarbības* minimizēšanu. Te ir runa par divām atsevišķām un *kumulatīvām* prasībām.

²¹³ Pēc analogijas skat. ģenerālvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumus lietā *Karen Millen Fashions* (C-345/13, EU:C:2014:206, 82. punkts), kā arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Acacia* un *D'Amato* (C-397/16 un C-435/16, EU:C:2017:730, 53. un 63.–65. punkts).

²¹⁴ Šajā sakarā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru “Savienības atvasināto tiesību norma, ciktāl iespējams, ir jāinterpretē tā, lai netiktu ietekmēta tās spēkā esamība, un atbilstoši visām primārajām tiesībām kopumā, tostarp saskaņā ar Hartas noteikumiem” (skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 2. februāris, *Consob* (C-481/19, EU:C:2021:84, 50. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

²¹⁵ Proti, Direktīvā 2000/31 nav ietverts nekāds pienākums pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem paredzēt “pretpaziņošanas” procedūru, kas ļautu lietotājiem apstrīdēt viņu informācijas “pārmērīgu izņemšanu”.

²¹⁶ Turklāt Direktīvas 2019/790 angļu valodas versijā tāds pats apzīmējais ir izmantots šīs direktīvas 17. panta 4. punkta c) apakšpunktā un 9. punkta pirmajā daļā (“acted *expeditiously*, upon receiving a [...] notice [...]” un “[...] an effective and *expeditious* complaint and redress mechanism [...]”) (mans izcēlums).

²¹⁷ Spriedums, 2014. gada 27. marts (C-314/12, EU:C:2014:192, 57. punkts).

182. Proti, abas šīs tiesas ir vairākkārt lēmušas, ka visiem filtrēšanas un bloķēšanas pasākumiem ir jābūt “strikti mērķētiem” tādā nozīmē, ka tiem jāattiecas uz nelikumīgu saturu un tiem nav patvaļīgi vai pārmērīgi jāietekmē likumīgs saturs²¹⁸. Spriedumā *L’Oréal u.c.*²¹⁹ Tiesa šajā pašā nozīmē lēma, ka pārraudzīšanas pasākumi, kas starpniekam ir jāveic, nedrīkst radīt šķēršļus viņa pakalpojuma likumīgai izmantošanai. Visbeidzot, spriedumā *UPC Telekabel Wien*²²⁰ tā lēma, ka bloķēšanas pasākums nedrīkst “nelietderīgi [liegt]” interneta lietotājiem iespēju likumīgi kopīgot informāciju un tai piekļūt.

183. Šī judikatūra nenozīmē, ka tiesības uz vārda brīvību liedz veikt šādus pasākumus, jo tie varētu izraisīt likumīga satura *kaut kāda veida bloķēšanu*. Tiesas izmantotais formulējums “nelietderīgi”, manuprāt, atspoguļo domu, ka efektīva tiesību subjektu tiesību aizsardzība var pamatot noteiktus “pārmērīgas bloķēšanas” gadījumus.

184. Tomēr arī šajā gadījumā ir jāpastāv “taisnīgam līdzsvaram” starp filtrēšanas efektivitāti un tās blakusiedarbību. Kā būtībā izriet no ECT judikatūras, demokrātiskā sabiedrībā nevar prasīt absolūtu efektivitāti – un tādējādi “nulles” risku attiecībā uz iespējamiem autortiesību pārkāpumiem –, ja tās sekas ir tādas, ka tiek bloķēts ievērojams likumīga satura apjoms²²¹.

185. Francijas valdība atbild, ka saskaņā ar tās veikto Direktīvas 2019/790 17. panta interpretāciju filtrēšanas pasākumi, kas kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic saskaņā ar apstrīdētajām normām, atbilstot šīm prasībām, jo tie esot “strikti mērķēti” uz saturu, kurā ir pilnībā vai daļēji reproducēti tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti.

186. Šai argumentācijai nevar piekrist. Proti, no spriedumiem *Scarlet Extended* un *SABAM* izriet, ka filtrēšanas sistēma, kas sistemātiski bloķē saturu, kurā likumīgi izmantoti aizsargāti objekti, nesamērīgi apdraudētu vārda un informācijas brīvību tiešsaistē²²². Tas tā, manuprāt, ir tieši tādēļ, ka šādas filtrēšanas blakusiedarbība ir pārāk būtiska, lai būtu saderīga ar šo brīvību – un tas tā ir neatkarīgi no tā, vai attiecīgajiem lietotājiem ir pārsūdzības tiesības attiecībā uz viņu informācijas bloķēšanu, un šo aspektu Tiesa šajos spriedumos pat nav pieminējusi.

187. Tam ir pamatoti iemesli. Šajā gadījumā, *pirmām kārtām*, sekas visa tāda satura preventīvai bloķēšanai, kurā reproducēti tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti, būtu tādas, ka bezdarbības nasta tiktu sistemātiski attiecināta uz lietotājiem, jo likumīga satura izplatīšana nevarētu notikt bez viņu sekmīgi iesniegtas sūdzības. Ja šiem lietotājiem būtu sistemātiski jāatsaucas uz savām tiesībām, izmantojot sūdzību mehānismu, ļoti iespējams, liela daļa no šiem lietotājiem atteiktos to darīt, tostarp tāpēc, ka tiem nebūtu pietiekamu zināšanu, lai

²¹⁸ Skat., pirmām kārtām, spriedumus, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, 56. punkts), un 2016. gada 15. septembris, *Mc Fadden* (C-484/14, EU:C:2016:689, 93. punkts). Otrām kārtām, skat. ECT spriedumu, 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov* pret Krieviju, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 46. punkts: “[...] When exceptional circumstances justify the blocking of illegal content, a State agency making the blocking order must ensure that the measure strictly targets the illegal content and has no arbitrary or excessive effects [...]. Any indiscriminate blocking measure which interferes with lawful content or websites as a collateral effect of a measure aimed at illegal content or websites amounts to arbitrary interference with [freedom of expression]. [...]” Skat. arī Ieteikumu CM/Rec(2018)2 par interneta starpnieku lomu un atbildību, pielikums, 2.3.2. punkts.

²¹⁹ Spriedums, 2011. gada 12. jūlijs (C-324/09, EU:C:2011:474, 131. punkts).

²²⁰ Spriedums, 2014. gada 27. marts (C-314/12, EU:C:2014:192, 63. punkts).

²²¹ Skat. it īpaši ECT spriedumus *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 66. punkts; 2020. gada 23. jūnijs, *Vladimir Kharitonov*, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, 45. punkts, kā arī *Kablis* pret Krieviju, 94. punkts.

²²² Šajā nozīmē skat. spriedumu *Scarlet Extended* (52. punkts): “[Filtrēšanas rīkojums] radītu risku ierobežot informācijas brīvību, jo šī sistēma radītu risku *nepietiekami nošķirt nelikumīgo saturu no likumīgā satura*, līdz ar to šīs sistēmas īstenošanas rezultātā varētu tikt bloķēts likumīgs saturs. Nav apstrīdēts, ka atbilde uz jautājumu par nosūtīšanas likumību *ir atkarīga arī no [to] autortiesību juridisko izņēmumu piemērošanas*, kuri atšķiras katrā dalībvalstī. Turklāt atsevišķi darbi dažās dalībvalstīs var būt publiski pieejami darbi, vai tie var būt bezmaksas materiāli, ko internetā ievietojuši attiecīgie autori.” (Mans izcēlums) Saistībā ar šo pašu argumentāciju skat. spriedumu *SABAM* (50. punkts).

novērtētu, vai viņu izraudzītais šo objektu lietošanas veids ir likumīgs un, līdz ar to, vai ir pamats iesniegt šādu sūdzību²²³. Visu šo likumīgo lietošanas veidu “pārmērīga bloķēšana” preventīvā nolūkā un pienākuma pierādīt šo likumību sistemātiska attiecināšana uz lietotājiem tādējādi īstermiņā vai ilgtermiņā draudētu izraisīt “*chilling effect*” (atturošu ietekmi) uz vārda un jaunrades brīvību, un tas izpaustos kā minēto lietotāju darbības mazināšanās²²⁴.

188. *Otrām kārtām*, informācijas apmaiņu tiešsaistē it īpaši raksturo tās ātrums. Noteiktu veidu saturu, kas tiek augšupielādēts kopīgošanas pakalpojumos, piemēram, saturu, kas attiecas uz aktuāliem notikumiem, sabiedrība meklē tikai īsu laikposmu²²⁵. Bieži vien dažu dienu laikā šāds saturs kļūst novecojis. Ja šāda satura ievietošana tiešsaistē tiktu aizkavēta ar sistemātisku bloķēšanu *ex ante*, tas varētu zaudēt visu aktualitāti un sabiedrības interesi. Tādējādi pretēji tam, kā uzskata Spānijas un Francijas valdības, es domāju, ka šāda sistemātiska bloķēšana būtu īpaši problemātiska, pat ja tā būtu vien “pagaidu”, jo satura iespējamā atjaunošana pēc lietotāju sūdzību izskatīšanas neļautu novērst šo lietotāju vārda brīvībai nodarīto kaitējumu²²⁶.

189. *Otrkārt*, jānorāda, ka Tiesa savā nesenajā judikatūrā ir uzsvērusi, ka “ir jānodrošina [...] lietderīga iedarbība” izņēmumiem un ierobežojumiem attiecībā uz autortiesībām, ņemot vērā to nozīmību “taisnīga līdzsvara” saglabāšanā starp iesaistītajām tiesībām un interesēm, it īpaši tad, ja to nolūks ir garantēt vārda brīvības ievērošanu – kā tas ir izmantošanas citātā, kritikā vai apskatā un izmantošanas karikatūrā, parodijā vai stilizācijā gadījumos²²⁷.

190. Manuprāt, tieši tāpēc, ka “ir jānodrošina [...] lietderīga iedarbība” šiem izņēmumiem un ierobežojumiem, ir jāraugās, lai preventīvie pasākumi, kas pieņemti atbilstoši apstrīdētajām normām, sistemātiski neliegtu lietotājiem tiesības tos izmantot. Tā kā tiesību subjektiem digitālajā vidē ir tādas iespējas kontrolēt viņu aizsargātos objektus, kurām līdzvērtīgu tiesību “reālajā pasaulē” nav – jo satura atpazīšanas rīki viņiem virtuāli dod līdzekļus novērst *jebkādu* šo objektu izmantošanu, tostarp tādu, kas neietilpst viņu monopolā, piemēram, parodijas –, tāpat ir jāaizsargā minētie izņēmumi un ierobežojumi. Šajā ziņā apdraudējums būtu tas, ka noteiktu intelektuālās jaunrades darbu maksimālā aizsardzība nodarītu kaitējumu citiem darba radīšanas veidiem, kas tāpat ir sociāli vēlamī²²⁸.

191. Manuprāt, *no visa iepriekš minētā izriet*, ka saskaņā ar apstrīdēto normu un Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punkta kopīgu interpretāciju filtrēšanas pasākumiem, kas ir jāveic kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, ir jāatbilst diviem kumulatīviem pienākumiem: to

²²³ Šī tendence, ka lietotāji neatsaucas uz savām tiesībām, ir dokumentēta gan Eiropā, gan ASV. Skat. it īpaši Urban, J.-M., Karaganis, J., un Schofield, B., “Notice and Takedown in Everyday Practice”, *UC Berkeley Public Law Research Paper n 2755628*, 2017; Fiala, L., Husovec, M., “Using Experimental Evidence to Design Optimal Notice and Takedown Process”, *TILEC Discussion Paper N° 2018-028*, 2018, 3. lpp.

²²⁴ Šajā pašā nozīmē skat. Spindler, G., minēts iepriekš, 355. lpp. Tas draudētu arī radīt tādas sekas, ka sabiedrībai tiktu liegtas tās tiesības piekļūt šim nepamatoti bloķētajam likumīgajam saturam.

²²⁵ Piemēram, “reakcijas video” (*reaction video*) par video spēles vai filmas reklāmas rullīti tiek meklēts aptuveni laikā, kad šīs reklāmas rullītis tiek publicēts. Tāpat arī parodējošs video, kas saistīts ar kādu nesenu politisku skandālu, parasti tiek skatīts tūlīt pēc skandāla. Šajā sakarā skat. Garstka, K., minēts iepriekš, 339. lpp.

²²⁶ Turklāt ECT ir vairākkārt nospriedusi, ka “informācija ir īslaicīgs labums un aizkavēt tās publicēšanu pat uz īsu laikposmu draud tai atņemt visu vērtību un interesi” (skat. it īpaši ECT spriedumus, 1991. gada 26. novembris, *Observer* un *Guardian* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, 60. punkts; *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 47. punkts, kā arī *Kablis* pret Krieviju, 91. punkts). Spānijas un Francijas valdības atbild, ka informācijas apmaiņas tiešsaistē ātrums – gluži pretēji – pamatojot to, ka ir preventīvi jābloķē viss saturs, kurā reproducēti tiesību subjektu identificēti aizsargāti darbi un citi objekti, lai novērstu jebkādu risku, ka tiešsaistē tiek ievietots nelikumīgs saturs un ka no tā izriet “neatgriezenisks” kaitējums tiesību subjektiem. Es pie šī argumenta atgriežšos šo secinājumu 215. un 216. punktā.

²²⁷ Skat. it īpaši spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW* (C-469/17, EU:C:2019:623, 51. un 57. punkts), un *Spiegel Online* (C-516/17, EU:C:2019:625, 36., 55. un 72. punkts).

²²⁸ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (243. punkts).

nolūkam ir jābūt novērst tāda satura ievietošanu tiešsaistē, kurā nelikumīgi reproducēti aizsargāti darbi un citi objekti, ko identificējuši tiesību subjekti, vienlaikus neliedzot darīt pieejamu saturu, kurā šie objekti reproducēti likumīgi.

192. Pretēji tam, ko norāda prasītāja, kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nevar “piemērot visus pieejamos līdzekļus”, lai aizsargātu tiesību subjektu intelektuālā īpašuma tiesības²²⁹. Nosacījums, ka ir jādara “viss iespējamais”, un “profesionālā rūpība”, kas tiem šajā ziņā jāapliecina, ir jāsaprot, ņemot vērā Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu. Tā kā šie pakalpojumu sniedzēji atrodas divpusējā profesionālā situācijā attiecībā uz lietotājiem un tiesību subjektiem, tiem ir jārikojas “ar rūpību” pret abām šīm kategorijām.

193. Ar Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktu tādējādi šiem pakalpojumu sniedzējiem – taču arī dalībvalstu administratīvajām un tiesu iestādēm, kad tās veic šā panta ieviešanas uzraudzību²³⁰, – ir noteikts pienākums ņemt vērā viņu ieviesto filtrēšanas pasākumu blakusiedarbību²³¹. Tātad tie nedrīkst preventīvi un sistemātiski bloķēt saturu, uz kuru tostarp attiecas autortiesību izņēmumi un ierobežojumi. Tiem *ex ante* ir jāņem vērā lietotāju tiesību ievērošana. Es aicinu Tiesu topošajā spriedumā bez aplinkiem apstiprināt, ka tāda ir šī 17. panta pareiza interpretācija.

– *Vispārējo pārraudzības pienākumu aizliegums (8. punkts)*

194. Direktīvas 2019/790 17. panta 8. punktā ir noteikts, ka “šā panta piemērošana nerada vispārīgu pārraudzības pienākumu”. Līdz ar to apstrīdētās normas ir jālasa arī minētā punkta gaismā.

195. No jauna apstiprinot šāda “pienākuma”²³² aizliegumu, Savienības likumdevējs, manuprāt, ir noteicis vēl vienu būtisku vārda brīvības garantiju. Proti, šis aizliegums nosaka to filtrēšanas pasākumu robežas, kurus var gaidīt no visiem pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem un šajā gadījumā no kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem.

196. Šajā sakarā var gūt atziņas no sprieduma *Glawischnig-Piesczek*, uz kuru es atsaucos iepriekš²³³. Minētajā spriedumā Tiesa, interpretējot minēto aizliegumu tā versijā, kas izriet no Direktīvas 2000/31 15. panta, uzskatīja, ka sociālā tīkla pārvaldītājam ar tiesas rīkojumu varēja noteikt pienākumu informācijā, kas ievietota tiešsaistē šajā tīklā, meklēt un bloķēt “precīzu informāciju, [...] kuras saturu ir analizējusi un vērtējusi [...] kompetentā tiesa, kas sava vērtējuma beigās to ir atzinusi par nelikumīgu”²³⁴. Līdz ar to tiesa varēja šim pārvaldītājam noteikt pienākumu bloķēt pieeju visai *informācijai, kas ir identiska* minētajai informācijai. Rīkojums pat varēja attiekties plašāk uz *līdzvērtīgu informāciju*, ciktāl minētajam pakalpojumu sniedzējam nav pienākuma veikt šīs informācijas likumības “autonomu vērtējumu” un viņš, gluži pretēji, var “izmantot automatizētas metodes un meklēšanas līdzekļus”²³⁵.

²²⁹ Apzinos, ka Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma trešajā daļā ir norādīts, ka gadījumā, ja kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumā tiks nelikumīgi ievietots tiešsaistē kāds aizsargāts objekts, viņi varēs tikt atbrīvoti no atbildības tikai tad, ja pierādīs, ka “ir darījuši visu iespējamo [lai novērstu šādu situāciju]”. Manuprāt, te ir runa par neveiksmīgu formulējumu, kas neliek apšaubīt to, ko es tikko paskaidroju.

²³⁰ Skat. šo secinājumu 249. zemsvītras piezīmi.

²³¹ Pretstatam skat. ECT spriedumu *Ahmet Yildirim* pret Turciju, 66. punkts.

²³² “Vispārīgo pārraudzības pienākumu aizlieguma” būtisko raksturu attiecībā uz saziņas brīvību tiešsaistē esmu izskaidrojis sadaļā par vārda brīvības “būtību” (šo secinājumu 98. un nākamie punkti).

²³³ Skat. šo secinājumu 112. punktu.

²³⁴ Spriedums *Glawischnig-Piesczek* (35. punkts).

²³⁵ Spriedums *Glawischnig-Piesczek* (46. punkts).

197. No tā, *vispārīgi raugoties*, izriet – lai arī pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem tehniskā ziņā ir labas iespējas cīnīties pret noteiktu nelikumīgu informāciju, kas izplatīta ar viņu pakalpojumu starpniecību²³⁶, no viņiem tomēr nevar gaidīt, lai tie veiktu aplūkojamās informācijas likumības “autonomu vērtējumu”. Šiem pakalpojumu sniedzējiem starpniekiem parasti nav nepieciešamo speciālu zināšanu un it īpaši *neatkarības* – sevišķi situācijā, kad tiem rodas smagas atbildības risks²³⁷. Līdz ar to viņus nevar pārvērst par tiešsaistes tiesiskuma šķērējtiesnešiem, kuriem būtu jāskata sarežģīti juridiski jautājumi²³⁸.

198. Līdz ar to, lai minimizētu “pārmērīgas bloķēšanas” risku un tādējādi garantētu tiesību uz vārda brīvību ievērošanu, manuprāt, pakalpojumu sniedzējam starpniekam var noteikt par pienākumu vienīgi filtrēt un bloķēt informāciju, kuras nelikumību iepriekš ir konstatējusi tiesa, vai, ja tas tā nav, informāciju, kuras nelikumība ir *uzreiz redzama*, proti, *acīmredzami* nelikumīgu informāciju, tā, ka tostarp nebūtu jāveic tās kontekstualizācija²³⁹.

199. Turklāt jānorāda, ka pārraudzības pienākumi, kurus ECT savā spriedumā *Delfi A.S.* pret Igauniju uzskatīja par pamatotiem, attiecās uz *acīmredzami nelikumīgu* informāciju²⁴⁰. Savā turpmākajā judikatūrā ECT precizēja, ka attiecībā uz informāciju, kuras nelikumība nav uzreiz nosakāma un tam ir nepieciešama konteksta analīze, līdzīgu pārraudzību nevar prasīt²⁴¹. Attiecībā uz pēdējo minēto informācijas veidu, lai panāktu tās izņemšanu, ir nepieciešams pienācīgi pamatots paziņojums, kurā sniegti konteksta elementi, kas acīmredzami liecina par nelikumību, vai pat, ja šāds paziņojums šajā ziņā nav pietiekams, tiesas rīkojums.

200. *Konkrētāk*, kā es paskaidroju savos secinājumos apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando*²⁴², no sprieduma *Glawischnig-Piesczek*, ja to attiecina uz autortiesību jomu, izriet, ka lai arī saskaņā ar Direktīvas 2000/31 15. pantu pakalpojumu sniedzējam starpniekam nevar noteikt pienākumu veikt vispārēju tā uzglabājamās informācijas filtrēšanu, *meklējot jebkādu pārkāpumu*, šī norma neliedz *a priori*, ka šim pakalpojumu sniedzējam ir jāveic bloķēšana attiecībā uz *precīzu datni*, ar ko nelikumīgi tiek lietots aizsargāts darbs, kā to iepriekš ir konstatējusi tiesa. Ar minēto tiesību normu šajā kontekstā netiktu liegts tas, ka pakalpojumu sniedzējam ir pienākums identificēt un bloķēt ne tikai šīs datnes *identiskās* kopijas, bet arī citas *līdzvērtīgās* datnes, t.i., datnes, ar kurām tādā pašā veidā tiek lietots attiecīgais darbs.

201. Manuprāt, šī interpretācija ir *mutatis mutandis* attiecināma uz Direktīvas 2019/790 17. panta 8. punktu. Ciktāl šī 17. panta sistēmā filtrējamā satura nelikumību iepriekš nav konstatējusi tiesa, saskaņā ar to, kas paskaidrots šo secinājumu 198. punktā, runa var

²³⁶ Skat. Direktīvas 2001/29 59. apsvērumu, saskaņā ar kuru “daudzos gadījumos attiecīgie starpnieki ir izdevīgā stāvoklī un var pabeigt [...] nelikumīgās darbības [kas izdarītas ar viņu pakalpojumu starpniecību]”.

²³⁷ Skat. šo secinājumu 142., 143. un 146. punktu.

²³⁸ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (187. un 188. punkts).

²³⁹ Šajā nozīmē skat. Komisijas Ieteikumu 2018/334 (25. apsvērumš: “Jo īpaši var būt lietderīgi veikt šādus proaktīvus pasākumus tad, ja satura nelikumīgais raksturs jau ir konstatēts vai ja satura veids ir tāds, ka šāda kontekstualizācija nav būtiska”), kā arī Ieteikumu CM/Rec(2018)2 par interneta starpnieku lomu un atbildību (pielikuma 1.3.2. punkts: “Lai no starpnieka pieprasītu ierobežot piekļuvi kādam saturam, būtu jābūt tā, ka valsts iestādes ir saņēmušas tiesas iestādes rīkojumu [...]. Tas neattiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar nelikumīgu saturu neatkarīgi no konteksta, piemēram, saturu par seksuālu vardarbību pret bērniem, vai gadījumos, kuros ir jāveic steidzami pasākumi saskaņā ar nosacījumiem, kuri noteikti Konvencijas 10. pantā.”) (mans izcēlums).

²⁴⁰ ECT uzstāja, ka runa bija par “skaidri nelikumīgiem” komentāriem, “[kas] pēc pirmā acu uzmetiena [bija uzskatāmi] par kūdišanu uz naidu un vardarbību”, un līdz ar to “nebija nepieciešams uz tiem attiecināt lingvistisku vai juridisku analīzi, lai noteiktu, ka tie ir nelikumīgi” (skat. it īpaši minētā sprieduma 110., 114., 115., 117., 140. un 155. punktu).

²⁴¹ Skat. ECT spriedumus, 2017. gada 7. februāris, *Pihl* pret Zviedriju, CE:ECHR:2017:0207DEC007474214, 25. punkts; 2019. gada 19. marts, *Hoiness* pret Norvēģiju, CE:ECHR:2019:0319JUD004362414, 68. punkts; 2016. gada 2. februāris, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete* un *Index.hu Zrt* pret Ungāriju, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, 63. un 64. punkts, kā arī 2020. gada 4. jūnijs, *Ježior* pret Poliju, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, 54. un 58. punkts.

²⁴² Skat. šo secinājumu 221. punktu.

būt vienīgi par to, ka tiek meklēts saturs, kas, ņemot vērā tiesību subjektu sniegto informāciju, ir *acīmredzami pārkāpjošs*. Saskaņā ar apstrīdētajām normām, tās skatot minētā 8. punkta gaismā, filtrēšanas pasākumi, kuri kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic atbilstoši apstrīdētajām normām, ir jāattiecas, manuprāt, tikai uz saturu, kas ir “identisks” vai “līdzvērtīgs” tiesību subjektu identificētiem aizsargātiem darbiem un citiem objektiem²⁴³.

202. Pirmā no iepriekšējā punktā minētajām kategorijām attiecas konkrēti uz tiesību subjektu identificēto aizsargāto darbu un citu objektu identisku reproducēšanu, bez papildu elementiem vai pievienotās vērtības. Otrā kategorija attiecas uz saturu, kurā šie objekti ir reproducēti tādā pašā veidā, tomēr veicot nenozīmīgas izmaiņas tā, ka vispārējā sabiedrība šos darbus neatšķirtu no oriģinālajiem objektiem (piemēram, gadījumi, kad veiktas tādas vienkāršas tehniskas izmaiņas nolūkā apiet filtrēšanas sistēmu kā formāta maiņa, attēla apgriešana vai ātruma maiņa u.c.)²⁴⁴. Šo abu kategoriju satura identificēšana neliks kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem veikt šā satura likumības “autonomu vērtējumu”, – ņemot vērā tiesību subjektu sniegto “būtisko un vajadzīgo” informāciju, pārkāpums izrādīsies “acīmredzams” – un minēto identificēšanu varēs veikt, izmantojot “automatizētas metodes un meklēšanas līdzekļus”²⁴⁵.

203. Turpretī no kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nevar prasīt, lai viņi preventīvi filtrētu arī to saturu, kas, reproducējot tiesību subjektu identificētos aizsargātos darbus un objektus, ievērojami atšķiras no šiem pēdējiem, kā tas ir gadījumā ar darbu fragmentu atkārtotu izmantošanu citā kontekstā, “transformatīvu” saturu u.c., uz ko var attiekties autortiesību izņēmumi un ierobežojumi. Prasīt, lai minētie pakalpojumu sniedzēji identificē pārkāpumus, kas var atrasties šajā saturā, nozīmētu prasīt “autonomu vērtējumu”, jo šiem pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu vērtēt šīs izmantošanas kontekstu. Kā norāda Polijas Republika, sarežģītos autortiesību jautājumus, kas saistīti it īpaši ar izņēmumu un ierobežojumu precīzu tvērumu, nevar atstāt minēto pakalpojumu sniedzēju ziņā. Šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem nav jāizlemj, kādas ir radošuma robežas tiešsaistē, pašiem vērtējot, piemēram, to, vai saturs, kuru lietotājs vēlas augšupielādēt, atbilst parodijas prasībām. Šāda deleģēšana izraisītu nepieņemamu “pārmērīgas bloķēšanas” risku. Šādi jautājumi ir jāskata tiesai.

– *No iepriekš minētā izrietošās sekas*

204. No iepriekšējām sadaļām, manuprāt, izriet, ka Direktīvas 2019/790 17. pantā ir ietvertas pietiekamas garantijas, lai noteiktu vārda brīvības izmantošanas ierobežojuma apjoma robežas, kas izriet no apstrīdētajām normām.

205. *Pirmām kārtām*, saskaņā ar šā panta 7. punktu kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem nav atļaujas, piemērojot apstrīdētās normas, preventīvi bloķēt visu saturu, kurā ir reproducēti tiesību subjektu identificētie aizsargātie darbi un citi objekti, tostarp saturs, kurš varētu būt likumīgs. *Otrām kārtām*, atbilstoši minētā panta 8. punktam šiem pakalpojumu sniedzējiem var tikt likts identificēt un bloķēt vienīgi saturu, kurš ir “identisks” vai “līdzvērtīgs” minētajiem objektiem,

²⁴³ Šajā pašā nozīmē skat. Quintais, J., Frosio G., van Gompel, S., u.c., “Safeguarding User Freedoms in Implementing Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive: Recommendations From European Academics”, JIPITEC, 2019, 10. sēj., Nr. 3; Lambrecht, M., minēts iepriekš, 88.–90. lpp.; Cabay, J., minēts iepriekš, 237.–273. lpp., kā arī Dusollier, S., minēts iepriekš, 1020. lpp. Šī interpretācija turklāt izriet no Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta b) un c) apakšpunkta dabiska lasījuma, kas kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem liek nodrošināt to, ka nav pieejami “darbi” un citi “objekti”, nevis novērst jebkāda veida pārkāpumus, kuros tā vai citādi iesaistīti aplūkojamie objekti (šajā pašā nozīmē skat. Lambrecht, M., minēts iepriekš, 89. lpp.).

²⁴⁴ Citiem vārdiem sakot, runa ir par to, ko reizēm dēvē par “parazitiskām” un “kvaziparazitiskām” kopijām. Šajā ziņā norādišu, ka daļa kopīgošanas pakalpojumu esošā satura tieši ir aizsargāto darbu vai citu objektu – tādu kā kinematogrāfijas darbi vai fonogrammas – parazitiskas un kvaziparazitiskas kopijas.

²⁴⁵ Spriedums *Glawischnig-Piesczek* (46. punkts). Precizēšu, ka, manuprāt, minētajā spriedumā Tiesa nevēlējās izslēgt nepieciešamību pēc noteiktām cilvēku veiktām pārbaudēm. Pie tā atgriezišos šo secinājumu 211. punktā.

proti, uz saturu, kura nelikumība ir *acīmredzama*, ņemot vērā “būtisko un vajadzīgo” informāciju, ko iesnieguši tiesību subjekti. Šādos gadījumos, kad pārkāpumam ir liela iespējamība, šo saturu var *prezumēt kā nelikumīgu*. Līdz ar to ir samērīgi to preventīvi bloķēt, un attiecīgajiem lietotājiem atbilstoši sūdzību mehānismam ir jāpierāda tā likumība – piemēram, tas, ka viņu rīcībā ir licence vai ka tas faktiski ir publiski pieejams darbs²⁴⁶. Kopumā “viss iespējamais”, kas atbilstoši apstrīdētajām normām tiek prasīts no kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, nozīmē, ka tiek bloķēti šie acīmredzamie pārkāpumi²⁴⁷.

206. Turpretī visās šaubas raisošajās situācijās – īsi darbu fragmenti, kas atkārtoti garākā saturā, “transformatīvi” darbi u.c. –, kurās it īpaši izņēmumu un ierobežojumu piemērošana ir saprātīgi iespējama, attiecīgajam saturam nevajadzētu piemērot preventīvas bloķēšanas pasākumu.

207. Proti, kā uzsvēra Parlaments, Padome un Komisija, pienākums sasniegt rezultātu, kas paredzēts Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punkta pirmajā daļā un kas nosaka, ka netiek liegts ievietot tiešsaistē likumīgu saturu, šajā ziņā ir saistošāks nekā pienākums darīt “visu iespējamo”, kas izriet no apstrīdētajām normām, kuras ir pienākumi izmantot noteiktus līdzekļus²⁴⁸. Tas nozīmē, ka Savienības likumdevējs ir vēlējis – manuprāt, pamatoti – nodrošināt, ka šādā gadījumā kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji dod priekšroku vārda brīvībai. Citiem vārdiem, likumdevējs uzskatīja, ka panākt “nepatiesi pozitīvus rezultātus”, proti, likumīga satura bloķēšanu, būtu ļaunāk par “nepatiesi negatīviem rezultātiem”, proti, to, ka paliktu nepamanīts noteikts nelikumīgs saturs.

208. Tādējādi, kā uzsvēra Parlaments, Padome un Komisija, šajās šaubas raisošajās situācijās attiecīgais saturs ir *jāprezumē kā likumīgs* un līdz ar to šī satura ievietošana tiešsaistē nav jākavē.

209. Grūtības rada to praktisko risinājumu definēšana, ar kuriem šo divdalījumu īstenot, izmantojot satura automātiskās atpazīšanas rīkus, kurus daudzās situācijās kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem vajadzēs izmantot. Prasītāja turklāt apgalvoja, ka Savienības likumdevējs Direktīvā 2019/790 šajā ziņā nav paredzējis nevienu konkrētu risinājumu.

210. Tajā pašā laikā, manuprāt, Savienības likumdevējam, kā jau norādīju, bija jāparedz to garantiju būtība, kas nepieciešamas, lai minimizētu no apstrīdētajām tiesību normām izrietošos riskus vārda brīvībai. Turpretī, kā apgalvoja Padome, jomā, kurā ir jāveic tādi tehniski pasākumi

²⁴⁶ Manuprāt, tiesību subjektu sniegtajai “būtiskajai un vajadzīgajai” informācijai vajadzētu ietvert elementus, ar ko var pierādīt, ka viņiem ir tiesības uz aizsargātajiem darbiem un citiem objektiem, kurus tie prasa bloķēt, lai ierobežotu šādu “pārmērīgu sūdzību” risku (skat. šo secinājumu 148. punktu).

²⁴⁷ Šo interpretāciju neliek apšaubīt prasītājas un Francijas valdības arguments, ka termins “acīmredzams” Direktīvas 2019/790 tekstā nav minēts. Proti, runa ir nevis par būtisku jēdzienu, bet tikai par to, kāda līmeņa kontrole kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic. Šis kontroles limenis izriet no šīs direktīvas 17. panta 8. punkta un no nepieciešamības īstenot apstrīdētās normas tādā veidā, ar ko tiek ievērots šī panta 7. punkts. Turklāt pretēji tam, ko apgalvo Francijas valdība, doma par atšķirību starp informāciju, kuras nelikumība ir redzama uzreiz, un tādu informāciju, attiecībā uz kuru ir nepieciešams papildu vērtējums, nav jauna. Šajā ziņā es vienīgi atgādināšu, ka Direktīvas 2000/31 14. panta kontekstā pakalpojuma sniedzējam starpniekam ir jāizņem informācija, tiklīdz viņam ir “faktiskas zināšanas” par tās nelikumību vai tiklīdz par tās nelikumību “liecina” [fakti vai apstākļi], ņemot vērā elementus, kas ir viņa rīcībā. Šajā gadījumā ir runa par šo pašu domu. Atsauksos arī uz argumentāciju, ko ECT izmantoja spriedumā *Delfi A.S. pret Igauniju*. Visbeidzot – acīmredzama pārkāpuma koncepts, to saprotot kā “parazitisku” vai “kvaziparazitisku” kopiju, jau ir zināms.

²⁴⁸ Skat. šo secinājumu 52. punktu. Šajā pašā nozīmē skat. Geiger, C., Jütte, B.-J., “Platform liability under Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match”, *SSRN Papers* (pieejams [timeklvietnē https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3776267](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3776267)), 44. lpp.

kā šajā lietā aplūkojamais, un ņemot vērā to, ka Direktīvas 2019/790 17. pants būs piemērojams dažādiem pakalpojumu sniedzēju, pakalpojumu un aizsargātu objektu veidiem, to piemērošanas kārtībā ir dalībvalstu un Komisijas ziņā²⁴⁹.

211. Praksē šie risinājumi nozīmēs, ka satura atpazīšanas rīkos būs jāiekļauj parametri, kas ļaus nošķirt acīmredzamo no pārprotamā. Tas var atšķirties atkarībā no aplūkojamo aizsargāto objektu un izņēmumu veida. Piemēram, būs jāņem vērā minēto rīku noteiktie atbilstības līmeņi, kā arī jānosaka sliekšņi, kurus pārsniedzot automatiskā satura bloķēšana ir pamatota, bet zem kuriem ir pamatoti paredzams piemērot kādu izņēmumu, piemēram, citēšanas gadījumā²⁵⁰. Šāds risinājums varētu tikt izmantots kopā ar mehānismu, kas ļauj lietotājiem norādīt (*flagging*) – ievietošanas tiešsaistē brīdī vai uzreiz pēc tās –, vai, pēc viņu domām, uz tiem ir attiecināms kāds izņēmums vai ierobežojums, kas nozīmētu, ka attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam būtu manuāli jāpārskata konkrētais saturs, lai pārbaudītu, vai šā izņēmuma vai ierobežojuma piemērošana ir acīmredzami izslēgta vai arī, gluži pretēji, pamatoti paredzama²⁵¹.

212. Vispārīgi raugoties, attiecībā uz dažādu veidu pakalpojumu sniedzējiem, pakalpojumiem un aizsargātajiem darbiem vai objektiem šo praktisko risinājumu noteikšanu nevar atstāt vienīgi minēto pakalpojumu sniedzēju ziņā, nedz arī – pretēji tam, ko apgalvo Francijas valdība, – pilnībā attiecināt tikai uz tiesību subjektiem²⁵². Ņemot vērā to, cik nozīmīgi minētie risinājumi ir lietotāju vārda brīvībai, šos risinājumus nedrīkstēs neskaidrā veidā pieņemt vienīgi šīs privātās puses, bet gan tas būs jādara pārskatāmi valsts iestāžu uzraudzībā.

213. Pēc manām domām, tieši tāpēc ir lietderīgs dialogs starp iesaistītajām pusēm, kuru Savienības likumdevējs ir paredzējis Direktīvas 2019/790 17. panta 10. punktā. Šajā normā Komisijai ir noteikts pienākums, sadarbojoties ar dalībvalstīm, rīkot dialogus starp kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, tiesību subjektiem, lietotāju organizācijām un citām attiecīgām ieinteresētajām personām, lai apspriestu “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības paraugpraksi”. Pamatojoties uz to, Komisijai ir jāizdod norādījumi par šā 17. panta piemērošanu, it īpaši par apstrīdēto normu īstenošanas veidu. Šajā procesā “jo

²⁴⁹ Vispārīgi raugoties, šo valstu administratīvajām un tiesu iestādēm ir jāuzrauga tas, kā kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji piemēro apstrīdētās normas, un jānodrošina, ka lietotāji var faktiski atsaukties uz savām tiesībām uz likumīgu izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktam. Attiecībā uz šo Polijas Republika apgalvoja, ka minētajā direktīvā nav ietverta neviena norma saistībā ar kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju atbildību pret lietotājiem šī 7. punkta pārkāpuma gadījumā. Manuprāt, šai atbildībai ir jābūt noteiktai dalībvalstu tiesībās, ievērojot procesuālās autonomijas principu. Tajās būtu jābūt paredzētām citām efektīvām, samērīgām un preventīvām sankcijām. Turklāt, ņemot vērā to, ka lietotāju tiesību ievērošana ir ietverta tajā, ka kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji dara “visu iespējamo”, no tā izriet, ka tad, ja šāds pakalpojumu sniedzējs neievērotu aplūkojamās tiesības, viņam vajadzētu zaudēt iespēju atsaukties uz atbrīvošanas mehānismu, kas paredzēts šā panta 4. punktā.

²⁵⁰ Proti, atpazīšanas rīki, kuros izmantoti “nospiedumi”, spēj veikt nošķirumu atkarībā no tā, kāds ir tiešsaistē ievietotā saturā atkārtoti izmantota aizsargāta satura apjoms, attiecībā it īpaši uz audio un video saturu. Protams, kā norāda Francijas valdība, nepietiek, piemēram, ar to, ka mūzikas fragments ir isāks par noteiktu ilgumu, lai būtu piemērojams citēšanas izņēmums, jo tas ir atkarīgs no lietotāja nodoma (skat. šo secinājumu 178. zemsvītras piezīmi). Tomēr runa ir vienkārši par to, ka filtrēšanas rīka parametru uzstādīšanā ir jānosaka kāda josla, kurā šā izņēmuma piemērošana ir nevis *droša*, bet tikai *saprātīgi paredzama*.

²⁵¹ Šajā ziņā pieeja, ko Komisija paskaidrojusi savā dokumentā “Targeted consultation addressed to the participants to the stakeholder dialogue on Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market”, manuprāt, ir labs veids, kā rīkoties (skat. minētā dokumenta 15. un 16. lpp.). Attiecībā uz līdzīgiem priekšlikumiem skat. Quintais, J., Frosio, G., van Gompel, S., u.c., minēts iepriekš; Lambrecht, M., minēts iepriekš, 79.–94. lpp., kā arī Leitsner, M., minēts iepriekš, 193.–208. lpp. Dalībvalstis var arī paredzēt ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas mehānismus. Šajā lietā nav nepieciešams ieņemt precīzāku nostāju par šiem dažādajiem priekšlikumiem.

²⁵² Francijas valdība norāda, ka atpazīšanas rīku ieviešana balstās uz pārvaldības noteikumiem, kuru parametrus nosaka tiesību subjekti, un ka, piemēram, kino jomā šie pēdējie pieļaujot, ka tiešsaistē tiek ievietots dažu minūšu fragments no viņu filmas – parasti preti saņemot daļu no ieņēmumiem, kas saistīti ar attiecīgā video “monetizēšanu” (skat. šo secinājumu 58. punktu). Protams, ideja par to, ka izņēmumu un ierobežojumu ievērošanu varētu nodrošināt tiesību subjektu veikti brīvprātīgi pasākumi, nav Savienības tiesībās sveša (skat. Direktīvas 2001/29 6. panta 4. punktu par aizsardzības tehnoloģiskajiem pasākumiem). Tomēr uzskatu, ka tādā filtrēšanas kontekstā kā tas, kurš izriet no apstrīdētajām normām, ņemot vērā riskus, ko iepriekš aprakstīju, lietotāju tiesību aizsardzības pamatā nebūtu jābūt tikai šo pašu tiesību subjektu gribai.

īpaši” ir jāņem vērā tostarp “vajadzība līdzsvarot pamattiesības un izņēmumu un ierobežojumu izmantošanu”. Tādējādi Komisijai ar ieinteresēto personu palīdzību ir jāpiedāvā praktiski risinājumi, kas ļautu ieviest apstrīdētās normas, ievērojot minētā 17. panta 7. un 8. punktu²⁵³.

214. Visbeidzot jāprecizē, kā apgalvo Komisija un saskaņā ar to, ko es norādīju šo secinājumu 183. punktā, ka Direktīvas 2019/790 17. panta 7. punktā paredzētais pienākums nenozīmē, ka rīki, kuri uzrādītu nenozīmīgu skaitu “klūdaini pozitīvu” rezultātu, automātiski neatbilstu šai normai. Tomēr kļūdas limenim būtu jābūt pēc iespējas zemākam. No tā izriet, ka gadījumos, kuros pašreizējā tehnoloģiju attīstības situācijā attiecībā, piemēram, uz noteiktu veidu aizsargātiem darbiem un objektiem nebūtu iespējams izmantot automātiskās filtrēšanas rīku, neradot ievērojamu “klūdaini pozitīvu” rezultātu limeni, manuprāt, šāda rīka izmantošana atbilstoši minētajam 7. punktam būtu jāizslēdz²⁵⁴.

215. Šajos secinājumos ieteikto interpretāciju neliek apšaubīt Spānijas un Francijas valdību arguments, saskaņā ar kuru obligāti būtu preventīvi jābloķē viss saturs, kurā pilnībā vai daļēji reproducēti tiesību subjektu identificēti aizsargāti objekti, lai novērstu jebkādu nelikumīga satura izplatīšanas kopīgošanas pakalpojumā risku, jo šāda izplatīšana varot tiem radīt “neatgriezenisku” kaitējumu, ņemot vērā informācijas apmaiņas ātrumu internetā.

216. Manuprāt, lai arī nopietna un nenovēršama kaitējuma risks, ko rada mēģinājums ievietot tiešsaistē acīmredzami pārkāpjošu saturu, var pamatot šā satura preventīvas bloķēšanas pasākumu²⁵⁵, minētie tiesību subjekti nevar prasīt “nulles risku” saistībā ar iespējamām viņu tiesību pārkāpumiem, kā esmu norādījis šo secinājumu 184. punktā. Būtu nesamērīgi piemērot šādus pasākumus visos gadījumos, vairāk diskutablos, kad ir iespējams kaitējums, ko var izraisīt, piemēram, “transformatīvs” saturs, uz kuru var gan attiekties, gan neattiekties autortiesību izņēmumi un ierobežojumi un kurš tieši nekonkurē ar oriģinālajiem aizsargātajiem darbiem²⁵⁶. Šādās situācijās līdzīgu preventīvu pasākumu piemērošana savukārt draudētu radīt “neatgriezenisku” kaitējumu vārda brīvībai to iemeslu dēļ, kurus es paskaidroju šo secinājumu 188. punktā.

217. Turklāt Tiesa ir vairākkārt lēmusi, “ka no Hartas 17. panta 2. punkta nekādā ziņā neizriet, ka [intelektuālā īpašuma] tiesības būtu neaizskaramas un ka tādēļ to aizsardzība būtu jānodrošina absolūti”²⁵⁷.

218. Turklāt šajos secinājumos ieteiktā interpretācija neatstāj tiesību subjektus bez aizsardzības attiecībā uz šo šaubas raisošo saturu. It īpaši, nav runa par to, ka būtu jāpārskata publiskošanas tiesību apjoms pats par sevi²⁵⁸. Proti, tas, ka noteikts saturs, kurā nelikumīgi reproducēti aizsargāti darbi un citi objekti, netiek bloķēts brīdī, kad tas tiek ievietots tiešsaistē, neliedz šiem

²⁵³ Pēc manām domām, šie norādījumi, kuros tiks definēta “paraugprakse”, palīdzēs noteikt “ar profesionālo rūpību saistītos augstos nozares standartus”, kas pakalpojumu sniedzējiem ir jāievēro saskaņā ar apstrīdētajām normām. Attiecīgā gadījumā minētie norādījumi būs jāatjaunina, lai tiktu ņemta vērā “tehnikas līmeņa attīstība”.

²⁵⁴ Šajā pašā nozīmē skat. Grisse, K., minēts iepriekš, 898. lpp.

²⁵⁵ Es domāju, piemēram, nesen iznākušas vai pat kinoteātros vēl nerādītas filmas nelikumīgu ievietošanu tiešsaistē kopīgošanas pakalpojumā.

²⁵⁶ Šajā pašā nozīmē skat. Lambrecht, M., minēts iepriekš, 89. un 90. lpp.

²⁵⁷ Skat. it īpaši spriedumu, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, 61. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

²⁵⁸ Nav runa it īpaši par to, ka jāparedz *de minimis* sliekšnis, kuru nesasniedzot tiesību subjekti zaudētu jebkādu iespēju atsaukties uz savām tiesībām. Šāda sliekšņa esamību Tiesa vienmēr ir noraidījusi. Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta M. Špunara secinājumus lietā *Pelham* u.c. (C-476/17, EU:C:2018:1002, 28.–33. punkts).

tiesību subjektiem tostarp²⁵⁹ lūgt aplūkojamā satura izņemšanu, kā arī pastāvīgu bloķēšanu, izmantojot paziņojumu saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 4. punkta c) apakšpunktu²⁶⁰, ietverot šajā paziņojumā saprātīgus paskaidrojumus par iemesliem, kuru dēļ, piemēram, kāda izņēmuma piemērošana būtu jāizslēdz²⁶¹. Attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam savukārt šis paziņojums būs rūpīgi jāpārbauda un jānolemj, vai, ņemot vērā šos jaunus elementus, [fakti vai apstākļi] liecina par nelikumību²⁶². Pieņemot, ka tas tā būs, attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam vajadzēs ātri atspējot piekļuvi saturam vai to izņemt no savas interneta vietnes, pretējā gadījumā iestāsies viņa atbildība. Kā uzsver Komisija, no Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma otrās daļas izriet²⁶³, ka Savienības likumdevējs ir paredzējis, ka dažos gadījumos šāds rīcības veids ir vienīgais, kas ļauj nodrošināt attiecīgā satura nepieejamību. Gadījumā, ja nelikumīgums, ņemot vērā šo paskaidrojumus, nav acīmredzams, jo attiecīgais saturs izraisa kompleksus un/vai jaunus juridiskus jautājumus autortiesību jomā, principā ir jāiejaucas tiesai, kurai vienīgajai ir kompetence izskatīt šādus jautājumus. Tātad tiesību subjektiem būs jāvēršas tiesu iestādē, pamatojoties tostarp uz Direktīvas 2001/29 8. panta 3. punktu, lai šī iestāde lemtu par šo saturu un, ja tas izrādītos nelikumīgs, izdotu rīkojumu par tā bloķēšanu.

219. Kā pamatoti ir norādījis Parlaments, tas nodrošina “taisnīgu līdzsvaru” starp pasākumiem, kuri noteiktos gadījumos būtu jāveic lietotājiem, lai panāktu sava satura ievietošanu tiešsaistē, un pasākumiem, kas citos gadījumos prasīti no tiesību subjektiem, lai panāktu satura izņemšanu²⁶⁴.

4. Secinājums par aplūkojamā ierobežojuma saderību ar Hartu

220. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka no apstrīdētajām tiesību normām, kā tās ir interpretētas šajos secinājumos, izrietošais tiesību uz vārda un informācijas brīvību izmantošanas ierobežojums atbilst visiem Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Tādējādi šis ierobežojums, pēc manām domām, ir saderīgs ar šo instrumentu. Līdz ar to Polijas Republikas prasība, manuprāt, ir jānoraida²⁶⁵.

²⁵⁹ Turklāt tas neskar tiesību subjektu iespēju panākt tiesas rīkojumu (skat. Direktīvas 2019/790 66. apsvēruma pirmo daļu) vai pat celt prasību pret atbildīgo lietotāju.

²⁶⁰ Šajā pašā nozīmē skat. Cabay, J., minēts iepriekš, 221. lpp., un Lambrecht, M., minēts iepriekš, 90. lpp. Šajā saistībā praktisks risinājums varētu būt tiesību subjektu informēšana, tiklīdz saturs, kurā reproducēti viņu aizsargāti objekti, tiek ievietots tiešsaistē, lai attiecīgā gadījumā viņi varētu ātri sagatavot pamatotu bloķēšanas pieteikumu (skat. Direktīvas 2019/790 17. panta 9. punkta otro daļu). Minētajiem tiesību subjektiem tādējādi katrā ziņā nebūtu pienākuma pašiem pārraudzīt kopīgošanas pakalpojumus, lai atklātu aplūkojamo saturu un konkretizētu tā atrašanās vietu; šis saturs to labā tiktu noteikts automātiski, izmantojot atpazīšanas rīku.

²⁶¹ Turklāt jānorāda, ka attiecībā uz saturu, kura nelikumību nevar uzskatīt par acīmredzamu, ECT ir uzskatījusi “paziņošanas un izņemšanas” sistēmu par atbilstīgu līdzekli “taisnīga līdzsvara” saglabāšanai starp iesaistītajām tiesībām un interesēm, jo šie paziņojumi tieši ļauj sniegt pakalpojumu sniedzējiem konteksta elementus, kas nepieciešami satura nelikumības konstatēšanai. Skat. it īpaši ECT spriedumu *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete un Index.hu Zrt* pret Ungāriju, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, 91. punkts.

²⁶² Pēc analogijas skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *YouTube* un *Cyando* (190. punkts). Kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji līdz ar to nevarēs vienīgi apstiprināt visus bloķēšanas pieteikumus, ko tie saņēmuši no tiesību subjektiem, neveicot pārbaudi.

²⁶³ “[...] nevar izslēgt, ka dažos gadījumos neatļauta satura pieejamību liegt var būt iespējams tikai pēc tiesību subjekta paziņojuma.”

²⁶⁴ Un, kā norādīju šo secinājumu 178. punktā, kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem šīs sūdzības un paziņojumi būs jāskata tikpat nekavējoties un ar tādu pašu rūpību.

²⁶⁵ Vēlos uzsvērt vēl beidzamo punktu. Atbildētājas un personas, kas iestājušās lietā, norādīja, ka galvenais veids, kā kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs var izvairīties no jebkādas atbildības par aizsargātajiem darbiem un citiem objektiem, kas ievietoti tiešsaistē viņa pakalpojumā, ir tiesību subjektu atļaujas iegūšana atbilstoši Direktīvas 2019/790 17. panta 1. punktam. Šajā kontekstā atbrīvošanas no atbildības mehānisms, kas paredzēts šā panta 4. punktā, – un no tā izrietošie filtrēšanas pienākumi – katrā gadījumā attieksies tikai uz aizsargātajiem darbiem un citiem objektiem, attiecībā uz kuriem šāda atļauja nebūs saņemta. Manuprāt, lai arī nav runa par “garantiju” pašu par sevi, kas regulētu šo filtrēšanu, minētais punkts ir būtisks šo pakalpojumu lietotāju vārda brīvībai, un tas tā jo vairāk ir tādēļ, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/790 17. panta 2. punktu šis atļaujas noteiktos apstākļos attieksies arī uz šo lietotāju veiktajām “publiskošanas” darbībām. Līdz ar to piekritu Komisijas viedoklim, ka dalībvalstīm savās tiesībās vajadzētu paredzēt mehānismus, ar kuriem atvieglo šādu atļauju piešķiršanu. Jo vairāk kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji varēs saņemt šīs atļaujas, jo biežāk tiesību subjekti saņems pienācīgu atbildību par viņu aizsargāto darbu izmantošanu un jo mazāk lietotājiem būs jācieš no viņu satura filtrēšanas un bloķēšanas pasākumiem.

C. Pēcraķsts

221. Pēc šo secinājumu sagatavošanas, kamēr tos tulkoja Tiesas dienesti, tika publicēti divi svarīgi dokumenti.

222. *Pirmkārt*, tika pasludināts spriedums *YouTube* un *Cyando*²⁶⁶. Argumentācija, ko Tiesa pieņēmusi minētajā spriedumā attiecībā uz Direktīvām 2000/31 un 2001/29 un ko es šeit nevaru detalizēti izvērtēt, manuprāt, neliek apšaubīt šajos secinājumos izklāstītos apsvērumus²⁶⁷.

223. *Otrkārt*, Komisija publicēja savas norādes par Direktīvas 2019/790 17. panta piemērošanu²⁶⁸. Būtībā tās ietver apsvērumus, ko Komisija ir norādījusi tiesvedībā Tiesā, un atspoguļo šo secinājumu 158.–219. punktā sniegtos paskaidrojumus. Tomēr minētajās norādēs – iepriekš nepieredzētā veidā – ir paredzēts, ka tiesību subjektiem būtu jābūt iespējai “iezīmēt” (*earmark*) objektus, kuru neatļauta ievietošana tiešsaistē “varētu tiem nodarīt būtisku ekonomisku kaitējumu”. Šiem pakalpojumu sniedzējiem būtu jābūt īpaši rūpīgiem attiecībā uz minētajiem objektiem. Tāpat ir norādīts, ka šie pakalpojumu sniedzēji nav ievērojuši pienākumu darīt “visu iespējamo”, ja tie, neraugoties uz šādu “iezīmēšanu”, ļauj ievietot tiešsaistē saturu, kurā ir reproducēti šie paši objekti. Ja tas būtu jāsaprot tādējādi, ka šiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem būtu *ex ante* jābloķē saturs tāpēc vien, ka tiesību subjekti apgalvo būtiska ekonomiska kaitējuma risku – norādēs nav sniegts cits kritērijs, ar kuru “iezīmēšanas” mehānisms tiktu objektīvi attiecināts vienīgi uz kādiem konkrētiem gadījumiem²⁶⁹ –, lai gan šim saturam nav acīmredzami pārkāpjošs raksturs, es tam nevaru piekrist, nemainot visu šajos secinājumos izklāstīto apsvērumu kopumu.

VI. Par tiesāšanās izdevumiem

224. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā, manuprāt, Polijas Republikas prasība ir jānoraida un Parlaments un Padome ir iesnieguši attiecīgus prasījumus, šai dalībvalstij ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tomēr Spānijas un Francijas valdībām, kā arī Komisijai, kuras iestājās lietā, ir jāsedz pašām savi tiesāšanās izdevumi atbilstoši šī reglamenta 140. panta 1. punktam.

VII. Secinājumi

225. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai:

- noraidīt Polijas Republikas prasību;
- piespriež šai dalībvalstij atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un

²⁶⁶ Spriedums, 2021. gada 22. jūnijs (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503).

²⁶⁷ Skat. spriedumu, 2021. gada 22. jūnijs, *YouTube* un *Cyando* (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503, 59. punkts).

²⁶⁸ Skat. Komisijas Paziņojumu “Norādes par 17. pantu Direktīvā 2019/790 par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū” [“Guidance on Article 17 of Directive 2019/790 on Copyright in the Digital Single Market”], it īpaši 18.–24. lpp.

²⁶⁹ Komisija norāda uz objektiem, kuriem noteiktu laiku ir īpaša ekonomiska vērtība. Tomēr šķiet, ka “iezīmēšanas” mehānisms nav ierobežots tikai ar šiem objektiem. Tāpat norādēs nav definēts jēdziens “būtisks ekonomisks kaitējums”. Atgādināšu, ka, Francijas valdības ieskatā, pārkāpjošā satura ievietošanas tiešsaistē gadījumā ekonomisks kaitējums, kas rodas tiesību subjektiem, vienmēr ir “neatgriezenisks”.

- piespriest Spānijas Karalistei, Francijas Republikai un Eiropas Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus.